

148786

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

PERVÂNE BEG NAZİRE MECMUASI

(557a-580b)

Transkriptli, Edisyon Kritikli Metin

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan: Tuğba BAŞER

Tez Danışmanı: Prof.Dr.ORHAN BİLGİN

İstanbul 2004

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Tuğba Başer'in "Mecmuatü'n Nezair (Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Orhan Bilgin
Üniversitesi Marmara

İmza

Üye : Doç.Dr. Sabahat Deniz
Üniversitesi Marmara

Üye : Doç.Dr. Nihat Öztoprak
Üniversitesi Marmara

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun .01.../06./2004 tarih ve ...07... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emine Gürsoy-NASKALI
Müdür

GİRİŞ

Klasik Edebiyatımız gün ışığına çıkan yeni eser ve şairlerle birlikte her geçen gün biraz daha gelişmekte ve hak ettiği yere ulaşma yolunda önemli mesafeler kat etmektedir. Biz bu yolculukta çalışmamızla bulunmaktan büyük bir keyif aldık.

Tezimizde 16. yüzyılda yazılmış ve oldukça geniş hacimli bir yapıya sahip olan Pervane Bey Mecmua'sının 23 varaklık kısmı üzerinde transkripsiyonlu metin çalışması yaparak Klasik Edebiyatımıza katkıda bulunmayı amaçladık. Daha önce birçok yüksek lisans tezine konu olan bu mecmua üzerinde çalışma yapmamızın bir diğer sebebi de onun tamamlanmasına hizmet etmektir.

Çalışmalarımız sırasında yardım ve bilgisini hiçbir zaman esirgemeyen çok kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Orhan Bilgin'e, desteklerini eksik etmeyen hocalarım Dr. Nejat Sefercioğlu'na, Doç. Dr. Sabahat Deniz, Doç. Dr. Nihat Öztoprak'a ve manevi destekleri için bölümümüzün değerli asistanlarına teşekkür ederim.

Tuğba BAŞER

SUMMARY

Mecmua of Nazires of Pervâne b. Abdullah which was arranged in 1560 as 627 sheets presented to Süleyman I. and it is one of the most important mecmuas. This mecmua, contains 7360 ghazels and 625 poets. It's recorded with number 406 in Topkapı Palace Library's Baghdad Catalogue.

This thesis is ocured by having been read in a transcribed way from the mecmua's poems which are between 557a and 580 b pages. In these pages there 100 poets and their 293 gazels and 6 ferd, one kit'a.

Poems' page numbers and their lists can be found in the Index part. In the list part, poets' names with alphabetic order and their poems' in the mecmua and thesis's place are presented.

This mecmua is important because. Ghazels in the 16 th century's language feature. Ghazels in the mecmua are compared with ghazels which in the published divans. The differences and shortages are mentioned in the footnotes. So some poet's unknown ghazels have been found out. This essay avords some poets' being forgotten.

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

ء	’, A
ا	E
آ	A
ب	B
پ	P
ت	T
ث	Ş
ج	C
ح	H
خ	H
د	D
ذ	Z
ر	R
ز	Z
س	S
ش	Ş
ص	Ş
ض	Ž, D
ط	T
ظ	Z
ع	’
غ	Ğ
ف	F
ق	K
ك	K, G, Ń
ل	L
م	M
ن	N
و	V, O, Ö, U, Ü, ˇ
ه	H, E, A
ی	Y, I, İ

KISALTMALAR CETVELİ

B:	Başlık
s.	Sayfa
G.	Gazel
h.	Haşiye
c.	cilt
PM.	Pervane Bey Mecmuası
a.	Birinci mısra
b.	İkinci mısra
Haz:	Hazırlayan
[]	Eserde olmayan, bizim eklediğimiz ifadeler için kullanıldı.
S.	Sayı
bs.	Baskı

İNDEKS

I-)	<u>-şükûfe</u>	
1. Nihānī		1
1.1 Mecdī		1-2
1.2. Dānişī		2
1.3. Vālihi		3
1.4. Şefi'ī		3-4
X- Bākī		4
II-)	<u>-ā gele</u>	
2. Zātī		5
2.1. Zātī		5-6
2.2. İshāq		6
2.3. Celīlī		7
X- Bākī		7-8
X- Ferd		8
III-)	<u>Ka'beye</u>	
3. Necātī Beg		9-10
3.1 Hayālī		10
3.2. Kādirī		11
3.3. Mesīhī		12
3.4. Zātī		13
X- Bākī		14

IV-)	<u>-ān gonca</u>	
4. Şem‘-ī		14-15
4.1. Helākī		15-16
4.2. Surūrī		16
X- Bākī		17
V-)	<u>-āsına</u>	
5. Şem‘ī		18
5.1. İshāk		18-19
5.2. Hıyālī		19
5.3. Şabūhī		20
5.4. Zātī		21
X- Bākī		22
VI-)	<u>-andurdum yine</u>	
6. Zātī		22-23
6.1. Esīrī		23
6.2. Vechī		24
X- Bākī		24-25
VII-)	<u>āneyi</u>	
7. ‘Aṭāyī		25
7.1. Revānī		26
7.2. Muḥibbī		26-27
7.3. Şubūtī		27
7.4. Sinan Çelebi		28
7.5. Sāğarī		28-29
X- Bākī		29

VIII-)	<u>-nce</u>	
8. Şem‘ī		30
8.1. Zārī		30-31
8.2. Hāyātī		31
X- Bākī		32
IX-)	<u>āme</u>	
9. Aḥmed Paşa		33
9.1. ‘Ahdī		33-34
9.2. Hāki		34-35
9.3. Resmī		35
9.4. Ca‘fer		35-36
9.5. Cāmi‘ī		36-37
Ferd		37
X- Bākī		37-38
X-)	<u>ānuñda</u>	
10. Āfitābī		38-39
10.1. Revānī		39
10.2. Zātī		39-40
X- Bākī		40-41
XI-)	<u>-ka</u>	
11. Derūnī		41-42
11.1. Şadrī		42
11.2. Kurbī		43
11.3. Fethī		43-44
11.4. Zuhūrī		44

11.5. Niḳābī	44-45
11.6. Ḳabilī	45
11.7. Nāmi	46
11.8. ‘Andelībī	46-47
X- Bākī	47
XII-) <u>ām ola</u>	
12. Aḥmed Paşa	48
12.1. Mesihī	49
12.2. Necātī	49-50
X- Bākī	50-51
XIII-) <u>an ola</u>	
13. Şeyhī	51-52
13.1. Muḥibbī	52
13.2. Muḥibbī	53
13.3. Nazmī	53-54
13.4. ‘Aṭāyī	54
13.5. Remzī	55
13.6. Yahyā Beg	55-56
13.7. Şem‘ī	56
13.8. Surūrī	57
X- Bākī	57-58
Ferd	58
XIV-) <u>-ar ola</u>	
14. Ṭali‘ī	58-59
14.1. İşhak	59

14.2. Usūlī	60
14.3. Fikrī	60-61
14.4. [Şairi belli değildir]	61
14.5. Hāyālī	62
14.6. Nuṭḳī	62-63
X- Bākī	63-64
XV-)	<u>-an ola</u>
15. Necātī Beg	64-65
15.1. Hāmdī	65
15.2. Revānī	66
15.3. Hayretī	66-67
15.4. Derūnī	67
15.5. Aḥmedī	68
15.6. Şāmī	68-69
15.7. Ca'fer	69
15.8. Subḥī	69-70
15.9. Nazmī	70-71
Ferd	71
X- Bākī	71-72
XVI-)	<u>-eni</u>
16. Aḥmed Paşa	72
16.1. Necatī	73
16.2. 'Aṭā	73-74
16.3. Revānī	74
16.4. Revānī	75

16.5. Tālī‘ī	76
16.6. Mesīhī	77
16.7. Āhī	78
16.8. Āhī	78-79
16.9. Vaşfī	79
16.10. Şabāyī	80
16.11. İshak	80-81
16.12. Zātī	81
16.13. Zātī	82
16.14. Muḥibbī	83
16.15. Celīlī	84
16.16. Nizāmī	84-85
16.17. Resmī	85
16.18. Ḥafī	86
16.19. Ca‘fer	86-87
16.20. Lami‘ī	87
16.21. Ḥarīmi	88
16.22. Kemāl Paşazāde	88-89
16.23. Ḥarfī	89
16.24. ‘Amrī	90
16.25. Daḳıķī	90-91
16.26. Surūrī	91
16.27. Hiḍrī	91-92
16.28. Meālī	92
16.29. Mūnīr	93

16.30. Behiřtī	93-94
16.31. ‘Iřkī	94
16.32. Derūnī	95
16.33. Ğayderī	95-96
X- Bākī	96
XVII-)	<u>-āmeti</u>
17. Necātī	97
17.1. Ğayretī	98
17.2. Ğurbī	98-99
17.3. Yahyā Beg	99
17.4. Ğārīmī	100
17.5. ‘Amrī	100-101
17.6. Nihālī	101
17.7. Nihānī	101-102
17.8. Sinānī	102-103
X- Bākī	103
XVIII-)	<u>-āfi</u>
18. MuĞibbī	104
18.1. Ğayālī	105
18.2. Ğayderī	105-106
18.3. MuĞtī‘ī	106
18.4. Zuhūrī	107
18.5. Fađlī	107-108
18.6. Ğudāyī	108-109
X- Bākī	109

XIX-)

-āb gibi

19. Necātī	110
19.2. Zātī	111
19.2. Xayālī	112
19.3. Daḳīkī	112-113
19.4. Nidāyī	113
19.5. Āfitābī	114
19.6. Ḥayretī	114-115
19.7. Surūrī	115
19.8. Kemāl Paşazāde	116

X- Bākī

116-117

XX-)

ānı

20. Şeyhī	117-118
20.1. Ḥamdī	118
20.2. Sehāyī	119
20.3. Mesīhī	119-120
20.4. Raḥmī	120
20.5. Mesīhī	121
20.6. Nazmī	122
20.7. Faḳīrī	122-123
20.8. Mu‘idī	123
20.9. Nazmī	123-124

Ferd

124

X- Bākī

125

XXI-)

ül gibi

21. Aḥmed Paşa	126
21.1. ‘Adlī	126-127
21.2. Necātī	127-128
21.3. Necātī	128-129
21.4. Cafer Çelebi	129
21.5. Muḥibbī	130
21.6. Meālī	130-131
21.7. Zātī	131
21.8. S‘adī	132
21.9. Resmī	132-133
21.10. Zihnī	133
21.11. Revānī	134
21.12. Şāmī	134-135
21.13. Celīlī	135
21.14. Remzī	136
21.15. Nazmi	136-137
21.16. Bākī	137
21.17. Muhyī	138

X- Bākī

138-139

XXII-)

-eri

22. Necātī	139-140
22.1. Kāsım	140
22.2. Şabāyī	141
22.3. Cemālī	141-142

22.4. Revānī	142
22.5. Zātī	143
22.6. Zātī	143-144
22.7. Celīlī	144
22.8. Hāverī	145
22.9. Bākī	145-146
22.10. Hāfī	146
22.11. Hāfī	147
22.12. Sükkerī	147-148
22.13. Āhi	148
22.14. Fiġānī	148-149
22.15. Yaḥyā Beg	149
22.16. Yaḥyā Beg	150
22.17. Nā'tī	150-151
22.18. Zātī	151
22.19. Ferīdī	152
X- Bākī	153
XXIII-)	<u>-arlığı</u>
23. Aḥmed Paşa	154
23.1. Necātī Beg	155
23.2. Zātī	156
23.3. Ḥalīm	156-157
23.4. Bākī	157-158
23.5. Raḥmī	158
23.6. Ulvī	159

23.7. 'Aṭāyī	159-160
23.8. Ca'fer Çelebi	160
23.9. Muḥibbī	161
23.10. Şāhidī	161-162
23.11. Hıdrī	162
23.12. Nazmī	162-163
23.13. Siḥrī	163-164
23.14. Cedīdī	164
X- Kıt'a	165
X- Bākī	165
XXIV-) <u>-ey</u>	
24. Xaḥfī	166
24.1. Cem Sultan	166-167
24.2. Remzī	167
24.3. Bekāyī	168
X- Bākī	168-169
X- Ferd	169
XXV-) <u>-ān beni</u>	
25. Ca'fer Çelebi	169-170
25.1. Ca'fer Çelebi	170
25.2. İshāq	171
25.3. Revānī	171-172
25.4. Muḥibbī	172
25.5. Sehāyī	173
25.6. Vaşfī	173-174

25.7. Surūrī	174
25.8. Celīlī	175
25.9. Yahyā Beg	176
25.10. Zātī	177
25.11. Zātī	177-178
25.12. Zātī	178
25.13. Faḳīrī	179
25.14. Surūrī	179-180
25.15. Ferīdī	180
25.16. Refīkī	180-181
25.17. Cāmī	181
25.18. Naẓmī	182
25.19. Naẓmī	182-183
25.20. Naẓīmī	183
25.21. Sebzī	183-184
X- Bākī	184-185
XXVI-) <u>ākı</u>	
26. Mesihī	185
26.1. Firākī	186
26.2. Ca'fer Çelebi	186-187
X- Bākī	187-188
XXVII-) <u>-ānı</u>	
27. 'Adnī	188
27.1. Cem Sultan	189
27.2. 'Amrī	189-190

27.3. H̄ayretī	190
27.4. Z̄atī	191
27.5. Z̄atī	191-192
27.6. Şāfī	192
27.7. Mes̄hī	193
27.8. Nesīmī	194
27.9. Nazmī	194
27. 10. Nazmī	195
27.11. Nazmī	196

XXVIII-)

-ā beni

28. Necātī	197
28.1. Şāhidī	197-198
28.2. Şāmī	198
28.3. Revānī	199
28.4. Sucūdī	199-200
28.5. Şun‘i	200
28.6. Nazmī	200-201
28.7. Faķirī	201
28.8. Aḥmed Paşa	202
28.9. Resmī	203
28.10. Ca‘fer Çelebi	203-204
28.11. Muḥibbī	204
28.12. Muḥibbī	205
28.13. H̄adīdī	205-206
28.14. Gedāyī	206

X- Bākī	207
XXIX-)	<u>böyle bilmezdüm seni</u>
29. Ca'fer Çelebi	208
29.1. Zihnī	209
29.2. Mu'īdī	209-210
29.3. Tarīkī	210
29.4. Revānī	211
29.5. [Şairi belli değildir]	211
29.6. Gedāyī	212
X-Bākī	212-213

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
GİRİŞ	II-V
İNGİLİZCE ÖZET	VI
TRANSKRİPSİYON	VII
KISALTMALAR	VIII
İNDEKS	IX-XXII
METİN	1-213
SONUÇ	214
DİZİNLER	215-220
BİBLİYOGRAFYA	221-222

GİRİŞ

Türkler İslamiyet'in kabulüyle birlikte farklı bir dil ve kültürle tanıştılar. Bu etkileşimle ortaya çıkan Klasik Türk Edebiyatı birçok kaynaktan beslenen, yüzyılların ortak birikimini yansıtan bir edebiyat olarak zengin eserleriyle karşımızda durmaktadır. Divan Edebiyatı da diyebileceğimiz Klasik Türk Edebiyatında şiirin önemli ve özel bir yeri vardır; hatta çeşitli şiir söyleme tarzları ortaya çıkmıştır.

Bir çoğu aynı zamanda birer ilim adamı, hattat, mûsikişinas vb. gibi sanatkar olan Dîvân şâirleri, ilim, sanat ve kültür malzemesi bakımından zengin eserler vücûda getirmişlerdir. Bu şâirlerden bir kısmı devrinde üstat olarak şöret bulurken, bir kısmı bu üstatların gölgesinde kalarak ikinci veya üçüncü derecede şâirler olarak değerlendirilmişlerdir.

Kimi şâirlerin, üstat şâirlerinkine benzer şiirler yazabilme gayretleri ve büyük şâirlerin birbirlerine yazdıkları şiirler “nazîre” türünün başlamasına ve gelişmesine olanak sağlamıştır. Aynı zamanda usta-çırak geleneği içerisinde yazılan bu nazîreler gençlerin bu alanda yetişmesi için bir mektep olmuştur.

Bir şâirin şiirine, vezin, kâfiye, redif bakımından aynı olacak şekilde başka bir şiir söylemeye “nazîre” denir. Yapılan bu iş “tanzir etme” veya “cevap verme”dir. Nazîre yazma ayrı bir kabiliyet ve bilgi gerektirir. Buna rağmen nazîre yazımı zamanla daha da gelişmiş ve çoğalmıştır. Bu da nazîre mecmûalarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Beğenilen bir şiire onlarca nazîre söylenmiştir. Nazım şekilleri içinde en çok gazellere nazire yapıldığı söylenebilir. Nazîreler değişik adlar taşıyan nazîre mecmûalarında toplanmıştır. Nazîre mecmûaları bilhassa dîvânı bulunmayan şâirlerin şiirlerinin bize ulaşmasını sağlayan önemli kaynaklar

olarak karşımıza çıkmıştır. Bunun yanında nazîre mecmûaları dîvân sahibi şâirlerin dîvânında bulunmayan birçok şiirini de zapt ederek bize ulaşmasını sağlamıştır. Bu mecmualar millî zevkimizin tarih çizgisi boyunca uzayan gelişme seyrini de takip etmemize yardımcı olur.

Bugünkü bilgilerimizle ilk nazîre mecmûası Hicri 840, miladî 1437’de Ömer bin Mezîd tarafından derlenmiş olan, 84 şâirin 397 şiirini içine alan “Mecmû’atü’n-nezâ’ir” dir.

Ömer bin Mezîd’in mecmuasından sonra yazılan bir diğer mecmûa Eğridirli Hacı Kemâl’in 1512’de yazdığı “Câmiü’n-nezâ’ir”dir. Bu mecmûada 266 şâire ait nazîreler vardır. Bu eser Beyazıt Kütüphanesi’nde bulunmaktadır.

Yine aynı asırda yazılan bir başka nazîre mecmûası ise Edirneli Nazmî’nin, 243 şâirin 3356 şiirine yer verdiği “Mecmûau’n-nezâ’ir”dir.

Bütün bu nazîre mecmûalarından sonra üzerinde çalıştığımız M.1560 yılında Pervâne bin Abdullah tarafından tertip edilen “Mecmu’âtü’n-nezâ’ir” gelmektedir. Bu mecmûada, 627 varakta toplanmış 525 şâirin 7360 nazîresi yer almaktadır. Kânunî Sultan Süleyman’a sunulan eserin tek nüshası Topkapı Sarayı’nın Bağdat Köşkü kütüphanesinde B.406 numaraya kayıtlıdır. Eser, oldukça hacimli olup Eski Anadolu Türkçesi’nin dil husûsiyetlerini yansıtmaktadır.

16. YY’ da “Mecmû’atü’n-nezâ’ir” adıyla yazılmış olan Pervâne Bey mecmûası üzerinde birçok yüksek lisans çalışması yapılmıştır.

Çalışmamızda mecmuanın 557a-580b varakları arasındaki gazeller ve onlara yazılan nazireler transkripsiyonlu metin haline getirilmiştir. Bu sayfalar arasında farklı vezin ve kafiyelerde yazılmış 28 gazele yapılan 238 nazire bulunmaktadır. Gazeller numaralandırılırken

önce kendisine nazire yapılan esas gazele tek numara verilmiştir. (1, 2, 3, 4... vb.) Daha sonra bu gazellere yapılan nazireler ikinci bir numarayla belirtilmiştir. (1/1,1/2,1/3, ... vb.) Bu numaralar verilirken önce mecmuada çerçeve içinde bulunan gazeller daha sonra haşiyeye kısımları olmak üzere bir sıralama takip edilmiştir. Sıralamaya göre kendisine en fazla nazire yazılan gazel 33 adet naziresiyle Ahmet Paşa'nın 16 numaradaki gazelidir.

Eserde “nev-i diger” ya da “nev-i ahar” başlığı altında yazılmış; bir gazeli ve nazirelerini, kendinden sonra gelen gazel ve nazirelerden ayıran Bâkî'ye ait 27 gazel daha vardır. Bu şiirler X harfiyle gösterilmiştir. Bunların yanında 6 adet ferd ve 1 kıt'a bulunmaktadır. Vezin ve kafiye değiştiğini gösteren bu gazel, kıt'a ve fertler daima mecmuanın haşiyeye bölümünde yer almıştır. Çalışmamızda şairi belli olmayan iki gazel vardır; (14/4, 29/5) bunlar indeks kısmında belirtilmiştir. Ayrıca 7/4, 16/22, 19/8 numaralı gazellerin mahlası bulunmamaktadır. Her gazelin başında kime ait olduğunu belirten ibareden bu üç gazelin ilkinin Sinan Çelebi'ye, diğer ikisinin Kemâl Paşazâde'ye ait olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan 16/22 numaralı gazel Kemâl Paşazâde Dîvânı'nda mevcuttur. Ancak Pervane Beg Mecmuası'nda nazire mahiyetindeki gazellerin başına konmuş olan ibarelerin her zaman doğru olduğu iddia edilmez; çünkü bazen, seyrek de olsa, bir başlıkta ismi geçen şairin mahlas beytinde adı farklı kaydedilmiş olabilmektedir.

Şiirlere verilen numaraların üzerinde daha küçük punto ile yazılan ve 1'den başlayıp şiir sayısına göre devam eden sayılar dipnot numaralarıdır. Sonra bu numaralar dipnot bölümünde verilerek gazelin, mecmuanın hangi sayfasında bulunduğu belirtilmiştir. (557a, 557b, 558a ...vb.) Mecmuada her şiirin başına bir başlık yazılmıştır, dipnotta sayfa belirtildikten sonra bu başlık verilmiştir. (Nazire-i Şeyhî vb.) Eğer bu şiire ulaşabileceğimiz matbû bir dîvân veya nüsha varsa bunlardaki sayfa ve gazel numaraları verilerek her iki metnin karşıla-

tırılması yapılmış, nüsha farklılıkları, eksik veya fazla beyitler dipnotta belirtilmiştir. Aynı zamanda dîvânlarda bulunmayan gazeller de belirtilerek gün ışığına çıkmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Gazellerin karşılaştırılmasında matbû dîvân veya nüshadaki, anlamca metne uygun ve hatasız yazım, tercih edilmiştir. Mecmuada bulunmayan zaruri ilaveler köşeli parantez içinde verilmiştir. Bununla beraber şiirlerin başında aruz kalıpları belirtilmiştir. Çalışmamızda 16/23 nolu gazelde mahlas olarak bulunan Harfî ismi; Tuhfe-i Nâilî de dahil olmak üzere şair tezkirelerinde yer almamaktadır.

Ayrıca çalışmamız içindeki 578b ve 579a numaralarının verildiği bölümde en az bir varak veya varaklar eksiktir. Her iki sayfada bulunan nâkıs gazeller, varsa, matbû dîvân veya nüshalardan tamamlanmış, metinde eksik olan beyitler dipnotta verilmiştir.

Çalışmamızda faydalandığımız dîvân ve eserlerin isimleri bibliyografya bölümünde verilmiştir.

NEV'-İ ÂḤAR DER BAḤR-I
MEF'ÜLÜ MEFĀ'İLÜ MEFĀ'İLÜ FE'ÜLÜN

1¹

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün
-- + /+ -- + /+ -- + /+ --

- 1 Seyre gele diyu seni gül-zāre şüküfe
Eyler göz açup her yaña nazzāre şüküfe
- 2 Dūd-ı dili zeyn eylediği gibi şerāre
Zīnet vire her devḥa-i gül-zāre şüküfe
- 3 Yir yüzini zeyn eyledi ezhār-ı sirişküm
Seyr itmege çıkdı ser-i eşcāre şüküfe
- 4 Reşk odı beni dāğ ile zeyn itse yaraşur
Gördüm şunar ol şāḥ-ı gül ağıyāre şüküfe
- 5 Yüzün yire düşürdi anuñçün toqunub bād
Öyküندی Nihānī ruḥ-ı dildāre şüküfe

1/1²

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fā'ilün
-- + /+ -- + /+ -- + /- + -

- 1 Mestāne şoqulmağ ile destāre şüküfe
Şānur ki daqılmış ola dildāre şüküfe
- 2 Mihrüñle ağardı daḥi terk itmez anı kim
Nev-rüz iricek varmaya gül-zāre şüküfe

¹ 557a. B: Ez-ān-ı Nihānī Çelebi

² 557a. B: Nazire-i Mecdī Edirnevī

- 3 Açıldı şabā yile kaçub anuñ öñünce
Vākıf olayın dir haber-i yāre şüküfe
- 4 Her birisi bir manzaradan baş çıkardı
Sen lāle-ruḥa itmege nazẓāre şüküfe
- 5 Germiyet-i mihr-i rūḥ-ı cānān ile Mecdī
Destārı başından kodı eşcāra şüküfe

1/2³

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

-- + /+ -- + /+ -- + /+ --

- 1 Yüz sürmek için dāmen-i dildāre şüküfe
Varımı döküb saçdı reh-i yāra şüküfe
- 2 Ruḥsār-ı 'araḫñāḫinüñ artarsa şafāsı
Ṭañ mı ki virür revnaḫı gül-zāra şüküfe
- 3 dāne-i eşke nazar itsem
Düşmüş şanuram lāle-i kühsāra şüküfe
- 4 Erbāb-ı çemen müflis idi ğaret-i diden
Ğarḫ itdi yine dirhem ü dināra şüküfe
- 5 Sineñde sentüñ Dānişī her penbe-i dāḡuñ
Seyr itmek için oldu dil-zāra şüküfe

³ 557a-557b. B: Nazīre-i Dānişī.

3a Bu bölüm okunamaktadır.

1/3⁴

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

-- + /+ -- + /+ -- + /+ --

- 1 İrince yine meclis-i dildäre şüküfe
Elden ele düşdi olub āvāre şüküfe
- 2 Şan menziline eyledi mihr üzre Şüreyyā
Dirmiş o yüzi gül yine destāre şüküfe
- 3 Pervāne şıfat bāl açub uçmaq mı dilerdi
Dil bağlamasa şem'-i ruh-ı yāre şüküfe
- 4 Sürmek mi diler bād-ı şabā şahñ-ı çemenden
Nikī yapışup turduğı eşcāre şüküfe
- 5 Uçurdu şabā Vālihīyā gülşen içinde
Dağıldı diyu sünbül-i dildäre şüküfe

1/4⁵

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

-- + /+ -- + /+ -- + /+ --

- 1 Dokundu meger gamze-i dildäre şüküfe
Anuñçün olubdur ten-i şad-pāre şüküfe
- 2 Ol gonçayı zer-beft-i kabā yile şanur dil
Zeyn oldı nihāl-i gül-i gül-zāre şüküfe
- 3 Zerrin tabağın eyledi lü'lüler ile pür
İşār ide tā mağdem-i dildäre şüküfe

⁴ 557a. B: Nazīre-i Vālihī Üskübī.

⁵ 557a. B: Nazīre-i Nazmī Şeff'ī.

- 4 Ey gönça seni arayı arayı çemende
Gülşen komadı varmadık āvāre şükūfe
- 5 Ol bendedür evcinde görür kendü bahāsın
Şatılmağa gelse n'ola bāzāra şükūfe
- 6 Secde ider ayāğūña reftāre gelicek
Gülşende begüm ara çemen ara şükūfe
- 7 Alınmasa ger ol yüzi gül-zāra Şefi'ī
Mecnūn gibi düşmez idi kuhsāra şükūfe

Nev'-i dīger

X⁶

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ārzū eyler kemend-i kākül-i cānāneyi
Bağlasan zencirler tutmaz dil-i dīvāneyi
- 2 Gerdiş-i cām-ı meyi görsün şürāhī üstine
Şem'-i bezm-i devr-i iderken görmeyen pervāneyi
- 3 Medh iderdün lebleri devrinde ey pīr-i muğān
'Āķıbet imānuña döndürdiler peymāneyi
- 4 H̄'ab-ı ğaflet nice bir ey t̄alib-i dünyā-yı dūn
Var ise rāhat yiri şanduñ bu miḥnet-ḥāneyi
- 5 Zāhidā 'aşk içre te'sir eylemez Bāķi'ye pend
Mest-i lā-yā'ķıl bilürsin diñlemez efsāneyi

⁶ 557a. Nev-i dīger.

* Bāķi Dīvānı, 417 no: 509

NEV'-İ ÂḤAR DER BAḤR-I
MEF'ÜLÜ FÂ'İLÂTÜ MEFÂ'İLÜ FÂ'İLÜN

27

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Bir sa'at ey ecel dahı bizden yaña gele
Vaqt ola hastasın o tabībüm aña gele
- 2 Ey dōst öpeyin biricik gel didüm didi
Tuş ola düşmenüñ gözi şāyed çıka gele
- 3 Gerçi ki okıduğ o yüzi muşhafı revān
Ey dil umar mısın vara bizden yaña gele
- 4 Mümkün degül ki ol dūr-i deryā-yı hüsn ü hulk
Yād eyledi seni diye bir āşinā gele
- 5 Zātī'yi hakden götürür ol Mesih-dem
Ger kabri üstine kıla bir dem du'ā gele

2/18

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Bir dem ki söge sīnūme ol can-fezā gele
Ben mürdeyi du'ā ile ihyā kıla gele

⁷ 557b. B: Ez-ān-ı Zātī

* Zātī Dīvānı, III c., s. 230 no: 1364

1a bizden yaña gele: gelme baña gele

⁸ 557b. B: Ve lehü kezā.

* Zātī Dīvānı, III c., s. 231 no: 13645

2a ol: o

- 2 Ol g n  gar g n m varıca   sit nına
G n gibi Őb -dem  apısından  ı a gele
- 3 Mekt b-1 da‘vet ile u urdum keb teri
K‘ol Ő h-b zı-1 kebk- ir m o uya gele
- 4 S nemde yara a  ola kim g fl m a ıla
Ti u n bile getir bu g n ey dil-g Ő a gele
- 5 Unutdı gitdi Z atı‘yi k nc-i bel da y r
M mkin deg l ki lu f ide bir g n a na gele

2/2⁹

Mef‘ l  f ‘il t  mef ‘il  f ‘il n

-- +/- + - ++ -- +/- + -

- 1 Ol serv-  meti umaram kim ba na gele
G z m yaşına ra m ide n geh a na gele
- 2   k oldu um kapu nda sent n bild rem diy 
  li m kedder oldu Őab nu n vara gele
- 3 N‘al-i semendi hecr  g n n de Őaf  vir r
Bir mehli a gibi ki g cile  ı a gele
- 4 Hergiz ne  addi gibi  iy met g zel  opa
Bir  add-i c n-fez sı gibi dilrub  gele
- 5  a t-1 ru ı ki  oya elin muŐhafa ura
 Ő ak inanma sen ki g zelden vef  gele

⁹ 557b. B: Naz re-i  Ő ak  elebi.

*  Ő ak  elebi D v nı, s. 278 no: 246.

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Senden eger ki kabrûme seng-i cefâ gele
Her seng taze gül ola yir yir çıka gele
- 2 Olsa bahâr bitse gül u gonca ey refîk
Ol seng-dilden umma ki berg-i vefâ gele
- 3 Dâğ-ı firâk hastasınûñ çün taḫbîsien
Billah ey ecel berü bizden yaña gele
- 4 Mecnûn eger ölürse beyâbân-ı hecrde
Üstine hâzır olmağa mürğ-i hevâ gele
- 5 Bulunmaya Celîlî gibi bâğ-ı dehrde
Gerçe hezâr bülbül-i destan-serâ gele

Nev'î aḫer

X11

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Beñzetdiler o mâha diyü mihr-i enveri
Biri birine koydı figânum felekleri

¹⁰ 557b. B: Nazîre-i Celilî.

¹¹ 557b.

* Bâkî Dîvânı, s. 413414 no: 504

5. beyit divanda 524 nolu gazelin 2. beyitidir.

- 2 Çekdi çevürdi sâķī-i meclis piyāleyi
Āl ile öpdi diyü leb-i la‘l-i dil-beri
- 3 ‘Āşık güşāde-meşreb olur cām-ı [mey] gibi
Hem-dem idinse kendüsine tâñ mı sâġarı
- 4 Yārüñ raķībi gibi iti görmedüm daġı
Olmaya gerçi eşk-i revānum gibi çerī
- 5 Benzetdi dehānuñda olan ġabb-i nebātā
Şebnem göricek ġonça hemān aġzı şulandı
- 6 Bākī sarīr-i kilk-i bedāyi-nigārdur
Şebbāz-ı dest-i fikretümüñ sit-i şeh-peri

X¹²

Ferd

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Gerdün-i dūne ‘āķilseñ kılma i‘tikād
Dönsün piyāle devr-i ķamerden budur murād

¹² 558a. Ferd

NEV' -İ AḤAR DER BAḤR-I
FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLÜN

313

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Beñzedürken yār işigin ehl-i diller Ka'beye
Başlamamış idi İbrāhīm-i Āzer Ka'beye
- 2 İşigüñe ço toyunca süreyin yüzüm gözüm
Çok sürerler çün bilürsin sīm ile zer Ka'beye
- 3 Taş işigin secde-gāh idinmez isem dōstuñ
Taş atanlardan olayın ey birāder Ka'beye
- 4 Sen baña gelmek ba'id ü ben saña irmek muḥāl
Kim hümā inmez yire қonmaz kebüter Ka'beye
- 5 Қıble iken dostum hercāyi olmağın güneş
Döndürübdür secde-gāhını peyamber Ka'beye
- 6 Varıcaқ öldür beni қаpuñda қurbān olduğum
Resmdür āzād olur varınca çāker Ka'beye

¹³ 558a. B: Ez-ān-ı Necāti Beg

Türk Edebiyat Dizisi, Ali Nihat Tarlan, 423s. no: 546

2b sürerler: sürülür

4a irmek: varmak

Divandaki 6, 8, 9 ve 10 numaralı gazeller P.M'de yoktur.

- 6 Kūyuña meyl eylerem ğamdan ḥalāş olmağ için
Belüdüür āzād olur varınca çāker Ka'beye
- 8 Şen yanuñdan sürdüğüñce ben işigüñ gözlerem
Kim gider 'adettürür ma'zul olanlar Ka'beye
- 9 Ey cemālünden mu'anber kākülüñ terci-i bend
Kim anı da'vāile şā'irler aşar Ka'beye
- 10 Halkı қаpuñ itdügi için miñnet odından ḥalāş
Kim görürse dir ki yāRāb nice beñzer Ka'beye

- 7 Ey cemālũñde mu'anber kākũlũñ tercĩ bend
Kim ānı da'va ile Őairler aşar Ka'beye
- 8 Kũyuña varmağ ile 'āŐık dirilmesũn raŐıb
Hācı olmaz bellũdũr varmağ ile ĥar Ka'beye
- 9 Yıkmağ ister dostum dũŐman Necātĩ gœflini
Őoma kim ŐaŐd eyledi gœz gœre kāfir Ka'beye

3/1¹⁴

Fā'ilātũn fā'ilātũn fā'ilātũn fā'ilũn

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Yapduğında yazmış İbrāhĩm-i Āzer Ka'beye
Yap gœnũl varmağ dilerseñ ey birāzer Ka'beye
- 2 Ol gũzel ŐaŐın tırāŐ itse yũzũnde vechi var
Őıble-i 'uŐŐađdur mihrāb neyler Ka'beye
- 3 Yũzde hāli ũzre olduđuna zũlfi pĩć ũ tāb
Şanuram kim yũz sũrer biñ baŐlu ejder Ka'beye
- 4 Mātem idũb Őara geydi Ka'be zemzem acıdı
Őũnkũ 'azm-i iftirāć itdi peyamber Ka'beye
- 5 Şu'le-i āh ile 'azm itdi Hāyālĩ kũyuña
Nitekim sancać Őeker varduđda begler Ka'beye

¹⁴ 558a. B: Naşire-i Hāyālĩ Beg.

* Hāyālĩ Beg Dĩvānı, s. 360, no: 36

1b birāzer: birāder

4b 'azm-i iftirāć: 'arz-ı iftirāć

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Başlamış bünyād iderken İbn-i Āzer Ka'beye
Bir göñül yapmak dimiş olur berāber Ka'beye
- 2 İşıgüñe gözlerüm müjgān-ı hūn alüdemo
Nice sürsün kim ayak başmaz kebüter Ka'beye
- 3 Fitne-i devr-i kıyāmetdür kıparma hattıñı
Korkaram kim baş çekub kışd ide kâfir Ka'beye
- 4 İşıginde sözlerüm göñlüñe kıatı gelmesün
Çün rakıbbā yük götürmekle vārur kıar Ka'beye
- 5 Kıādirī'yi sa'y idüb yāruñ iriše küyuna
Kıayr idüb varmak dilerseñ ey birāder Ka'beye

¹⁵ 558a. B: Nazıre-i Kıādirī.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Başladuğı vaktin İbrāhīm-i Āzer Ka'beye
Kārnāme yār ışigin kıldı beñzer Ka'beye
- 2 Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne hōş yaqar beni
Çünkü oda yāñmayı sardur varanlar Ka'beye
- 3 Zülf-i pür-çinüñ eger kāfir degülse dōstum
Pes der-i meyhāne gibi halka aşar Ka'beye
- 4 Şūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yađdurur
Tā'atinden n'olur ānuñ kim tās ātar Ka'beye
- 5 Gözyaşı yile varur her dem Mesīhī kūyuña
Kendü hālinde yüzi şuyıyla gider Ka'beye

¹⁶ 558a. B: Nazīre-i Mesīhī.

* Mesīhī Divānı, s. 266 no: 233

3b dūr: zer

5a Ben: Bir

Divandaki 2 7 8 ve 9. gazeller P.M'de yoktur.

2 Ey Hālilüm bād-ı gerdün-қadrüñe beñzer deyu
Құлplar тақmışdur İbrāhīm-i Āzer Ka'beye

7 La'lüñ yād eylerem kıldıqça kūyuñda güzer
Vāqı'āmey-h'ār olur ekşer varanlar Ka'beye

8 Dāmeni zülfüñ çıkarmaz haţtuñ ihrāmını hiç
Şöhret için varmış ol Hindüya beñzer Ka'beye

9 Қапуña varduқça incinme Mesīhiye
Didi kim vācib degül varmaқ қалender Ka'beye

Divāndaki 2. beyit P.M'de 4. beyittir.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

-- + -- /- + -- /- + -- /- + --

- 1 Beñzedelden işigün ehl-i şafalar Ka'beye
İrdi rif'ât 'arş-ı a'lāya beraber Ka'beye
- 2 Zülfün ucı yirdedür niçün gönül zülfündedür
Çün hümā inmez yire konmaz kebüter Ka'beye
- 3 Kapuna yüz süreyin ço yirine şarf edeyin
Ben kılam şāhum getürdüm Rūmdan dürr Ka'beye
- 4 H̄asret-i küyuñla yaşum sīm ü rüyum oldı zerd
Sīm ile zerden gerek uçmağ için per Ka'beye
- 5 Ben faķırün gönline gir kıl ri'āyet h̄atırın
Varmağ isterseñ eger kim ey tūvānger Ka'beye
- 6 Kūy-ı yāra varmağa sa'y eyle kırtul hecrden
Nārdan Zātī h̄alāş olur varanlar Ka'beye

¹⁷ 558a. B: Nazīre-i Zātī.

* Zātī Dīvānı, III c., s. 253-254 no: 1400

Divandaki 3 ve 6. beyitler P.M'de yoktur.

- 3 Āsitānında olupdur ol mehūñ cismi sefid
Şan H̄alīlu'llah durur kim kıdı mermer Ka'beye
- 4 H̄ağ bilür şūret-perest olurdı her h̄acī eger
Nağş-ı ruhsārını taşvīr itse dilber Ka'beye

Nev ‘-i āḥer

X¹⁸

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - -/+ + - -/+ + - -/+ + -

- 1 Lebüñi āl ile öpmüş ola mı peymāne
İçeyin ölmez isem kanını kana kana
- 2 Nüş-ı cām eyler iken meclis-i mestān içre
Lebüñ ol ḥālet ile girmemek olmaz kâna
- 3 Bezm-i meydür güzelüm kân ola şāyed arada
Çekmesün ḥançerini ğamzelerüñ mestāne
- 4 ‘Ayš u ‘işret demidür çekme ğam-ı devrānı
Bākīyā gel berü sāġar çekelüm rindāne

NEV ‘-İ ĀḤAR DER-BAḤR-İ
FE‘İLĀTÜN FE‘İLĀTÜN FE‘İLĀTÜN FE‘İLÜN

419

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - -/+ + - -/+ + - -/+ + -

- 1 Görüp esrār-ı lebüñ ey gül-i ḥandān ğonca
Kaldı dembeste olub vālih u ḥayrān ğonca

¹⁸ 558b. Nev‘i Āḥer.

* Bākī Divānı, s. 371 no: 437

Divanda 4. beyit.

4 Rāzumı nāle ile ‘āleme rāş itdi göñül
Rizi rüsvāy-ı cihān eyledi bir dīvāne

¹⁹ 558b. B: Ez-ān-ı Şem‘ī Dede.

- 2 Her perī-rū varur ayağuna teshīr için
Götürür başda meger mühr-i Süleymān gonca
- 3 Kāfir oldu diyu nergis gözüne öykünüben
Götürür barmağını ‘arz ider imān gonca
- 4 Varmasa elden ele gül gibi hercāyi olub
Kendüyi itmez idi ‘āleme destān gonca
- 5 Taht-ı pīrūza çıkar efser-i la‘līn urunup
Yaraşur olsa çemen mışırına sultān gonca
- 6 Kime cān virdi lebūñ tek kimi itdi güyā
Gerçi bu bāğa gelüb gitdi hezārān gonca
- 7 Hūblar birbirine gönüli teklīf itdi
Şem‘iyā birbirine niteki yārān gonca

4/120

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - -/+ + - -/+ + - -/+ + -

- 1 La‘lūñi dişlemege ey gül-i handān gonca
Jāleden kıldı dehānın tolu dendān gonca
- 2 Beñzedürdüm lebine sen büt-i ‘İsī nefesūñ
Tıfluñı olsa sūhān güy-u sūhāndan gonca
- 3 Şaḥn-ı gülşende hezāruñ serini eyleye toḅ
Ger benefşe gibi ala ele çevgān gonca
- 4 Bülbül-i zār u nizāruñ dil-i pürhūnı durur
Şaḥ-ı gülde görinenler degül ey cān gonca

²⁰ 558b. B: Nazīre-i Helākī.

* Helākī Dīvānı, s. 176 no: 136

- 5 Ey Helākī kıomayub Cem gibi elden cāmı
Bezm-i gülşende sürer gül gibi devrân gonca

4/2²¹

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - -/+ + - -/+ + - -/+ + -

- 1 Açılıb çünkü senüñle ola handân gonca
Dehenuñ sırrın açar gül gibi ey cân gonca
- 2 Firkatinden ruħ u zülf ü dehan-ı dildāruñ
Dökülür gül saçılır sünbül olur kıan gonca
- 3 Niçe varsun yanına bülbül-i şüride anuñ
Hârdan çün dâkıñur hançer-i bürrân gonca
- 4 Ağzını yırtar ise bād-ı sabâ tañ mı anuñ
Leb-i lâ'lüñ çün ider lâ'le-i dendân gonca
- 5 Bâğda çün salına mest olup ol serv-i sehî
Şevķ ile kılsa ne tañ çāk-ı giribân gonca
- 6 Sen ki reftâr idesin gancile ey gonca dehen
Açub ağzını olur kıarşuna hayrân gonca
- 7 Ey Surürî göricek kıanlı gözümü şanuram
Kızarub çünkü tuta hey'et-i mercân gonca

²¹ 558b. B: Nazîre-i Surürî.

Nev ‘-i āher

x22

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

-- +/– + – +/+ – – +/– + –

- 1 Diller revāne oldılar ol meh-likāyile
Etfāl-i şeh̄r ş̄anki segirdürler ay ile
- 2 Ey kâş tavf-ı Ka‘be-i kûy-ı nigār için
Hem-rāh olaydı hāk-i vücūdum ş̄abāyile
- 3 Hecrūñ ğamıyla dīde ne demler geçürdüğün
Furkat ş̄ebinde ben bilürem bir Hūdāyile
- 4 Ey çarḥ nice cev̄r idüb ağladasın beni
Eller yüzine gülüci bir bī-vefāyile
- 5 Ümīd-i vaşl-ı yārdan el çekme Bākīyā
Ş̄āyed ki dest-gīr ola bir merḥabāyile

²² 558b. Nev ‘-i āher

* Bākī Dīvānı, s. 388 no: 465

3b bilürem: bilirin

Divandaki 5 6 7 ve 8. beyitler P.M’de yoktur.

- 5 Baña ‘adūyanında cefālar ider o serv
Nā-gāh yolda rāst gelürse kazayile
- 6 Şekl-i dehānuñ eyledi levḥ-i ḳalende mīm
Cānāol iki ‘ayn yazan iki yāyile
- 7 Bir kere büseñ almaduḳ ḥaṭṭuñ irmedin
Āḥir müyesser oldu hele biñ belāyile
- 8 Dāğ üzre dāğ urındı felek ‘aşḳ-ı yār ile
Mīhr-i sipihre ş̄anma kūsūf irdi ayile

NEV'İ ÂḤAR DER BAḤR-I
MEF'ÜLÜ FÂ'İLÂTÜ MEFÂ'İLÜ FÂ'İLÜN

523

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Elem itme ey gönül bu cihānuñ şafāsına
Degmez vefāsı çünki bilürsin cefāsına
- 2 Ey mäh päre zülf ü ruḥuñ olmasa eğer
Bağmazdı kimse dünyanuñ ağ u qarāsına
- 3 Kan tolmayınca bağı kişinüñ kadeḥ gibi
Lâyîk olur mu cām-ı lebüñ merḥabāsına
- 4 Şatdum cihānı dāne-i ḥāl-i siyāhuña
Beñzerse şöyle beñzese oğul atasına
- 5 Kevşerden el yudı yumaz āb-ı ḥayāta yüz
Şem'î ṭadandı cām-ı muḥabbet şafāsına

5/124

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Ol bî vefâ bakup yine ben mübtelāsına
Didi ki derd-mend nedür mübtelāsına

²³ 559a. B: Ez-ān-ı Şem'î Dede.

²⁴ 559a. Nazîre-i İshak Çelebi.

* İshak Çelebi Divānı, s. 277 no: 244.

1b nedür: yine

- 2 Cān naqđine metā‘-1 ğam-1 hecrin alduğum
Her kim ki ğördi didi ucuzdur bahāsına
- 3 Ađyār ile münākaşadan degmedi eli
Biz degmedük el üciyla bir merhabāsına
- 4 Ola ki ğamzeñüñ dile toğruduğun göre
Aldanmazuz biz egri kaşuñ yaykarāsına
- 5 Ol bī vefāyiçün ege gör müdde‘iye bāş
İşhāk āşinā ola gör āşināsına

5/225

Mef‘ülü fā‘ilätü mefā‘ilü fā‘ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Meyl eyledük egerçe cihānuñ şafāsına
Nüşına nīşi degmeye balı belāsına
- 2 Kuyuñdan ol mehüñ beni dūr eyledüñ diyü
Çarhuñ yapışdı dūd-i figānum kafāsına
- 3 Ādem behiştı dāneye şatdı o hāle ben
Beñzerse böyle beñzese oğul atasına
- 4 Āb-1 revāne bağ ki kıomaz ğöñülde ğubār
Kūyuñda kııl nazar yaşamuñ mācerāsına
- 5 Göz merdümi Ğayālī düşüb baħr-1 eşküme
Girdāba düşdi çıkmadı hergiz karasına

²⁵ 559a. B: Nazīre-i Ğayālī.

* Ğayālī Dīvānı, s. 28 no: 356

Divanda son beyitten önce bir beyit daha vardır.

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 Cevrini çekmeyince irilmez vefâsına
Bal isteyen taḥammül ider çün belâsına
- 2 Lâ'lüñ metâ'-1 cānı alub viridi nār-1 ğam
Şorduğda kıymetini didi od bahâsına
- 3 Pîr-i muġâne muġbeçe pür itdi viridi kim
Ṭoluda ḥürmet eylemez oğul atasına
- 4 Şebdiz-i ḥaṭṭ-1 yār ecelden seri'dür
Gülgün-1 eşk ānuñ irişmez qarâsına
- 5 Pervâz uralı sāye-i luṭfuñda murġ-1 dil
Yok ihtiyâcımız bu cihānuñ hümâsına
- 6 Cām-1 Cemüñ hikāyetin eyler Şabūḫī'ye
Her bir ḳadeḫ ki nüş ide la'lün şafâsına

²⁶ 558b-559a. B: Nazîre-i Şabūḫî.

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Dil düşdi 'âlemün yine bir bî-vefâsına
Derdâ ki uğradum yine gönül belâsına
- 2 Devr eylemek olurdu cihânı felek-mişâl
Devrân kıomaz ki beñzeye oğul atasına
- 3 Derd-i firâkuñ ile kıatı hasta diyesin
Ey bād buluşursañ o derdüm devâsına
- 4 Şanmañ bedel virür ten-i zerd ü nizârumı
Bir kâhdur yapıştı yüzüm keh-rübâsına
- 5 Meyl itme Zâtî'yâ lebi şehd ü şekerlere
Degmez vefâsı çünkü bilürsin cefâsına

²⁷ 559a. B: Nazîre-i Zâtî.

* Zâtî Dîvânı, III c., s. 162-163 no: 1260

4a bedel virür: bedendürür

5b çünkü bilürsin cefâsına: cevrine balı belâsına

Divandaki 6. beyit P.M' de yoktur.

6 Güldürseler vefâile 'uşşâkı kebk-vâr
Şâhîn gibi cefâlar kıonar kıafâsına

Nev'-i aḡer

x²⁸

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Sancağın dikmezden evvel māh çarḡuñ bāmına
Sikke-i şāhī yürürdi mīr-i 'aşḡuñ nāmına
- 2 Emrine rām oldılar sulṡān-ı 'aşḡuñ kā'ināt
Çaşlarıñ tevḡı'u ṡuğra çekdiler aḡkāmına
- 3 Öykünürmüş sen semen-sīmāya beñzer serv-i bāğ
Yāsemenler dikdiler ṡolaşdılar endāmına
- 4 'Āḡıbet bī-hūş olur ṡaḡat getürmez ādemi
Sākī-i devrūñ ṡoḡuz cām-ı zümür[üd]-fāmına
- 5 Tevbe meyden Bākīyā āsāndur ammā ḡorḡaram
Döymeyem sākī-i sīmīn-sā'idüñ ibrāmına

NEV'-İ ĀḡAR DER BAḡR-I
FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLÜN

6²⁹

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bir yalıñ yüzlüye dil şem'ini yandurdum yine
Ben benī pervāne-veş odlāre yandurdum yine

²⁸ 559a. Nev'-i aḡer.

* Bākī Dīvānı, s. 383 no: 457 nolu gazel.

²⁹ 559a-559b. B: Ez-ān-ı Zātī.

* Zātī Dīvānı, III.c, s. 149 no: 1238.

- 2 Dün gice vardum o mâhı menziline bulmadum
Peyk-i âha gökleri tokuz tolandurdum yine
- 3 Âhum işitmiş uyanmış dün gice rahm eylemiş
Hamdüli'llah devletüm şem'in uyandurdım yine
- 4 Dōstlar dil bağladum bir serv-i kıaddüñ zülfine
Cüy-ı eşküñ şākınuñ benden boşandurdum yine
- 5 Okudum la'1-i leb-i yār üzre bir şīrīn ğazel
Ehl-i zevkuñ Zātīyā aĝzın şulandurdum yine

6/1³⁰

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Göñlümi bir serv-i sīm-endāma yandurdum yine
Cüy-ı eşküñ dōstlar başın bulandurdum yine
- 2 Būse aldum bir şeker-lebden bahā can virmege
Rāsti var yimezük yirin tolandurdum yine
- 3 Ter-gazeller bağladum yārüñ 'izārı yādına
Teşne-dil 'āşıkları cüllābe kıandurdum yine
- 4 Bağlar ey dil yollarıñ bir bir kemend-i āh ile
Kim yaşum gül-günunuñ bendin boşandurdum yine
- 5 Leblerin yād eyledüm gülşende yārufi dün seher
Ey Esīrī ğonçanuñ aĝzın şulandurdum yine

³⁰ 559a-559b. B: Nazīre-i Esīrī.

6/2³¹

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Göñlümi şevk ile bir meh-rüya yandurdum yine
Huŧte iken bahtumuñ şem'in uyandurdum yine
- 2 Sākiyā mey-gün lebinden būseler alup bu gün
Döne döne sāgaruñ ağızın şulandurdum yine
- 3 Da'va-yı 'aşk itmede şadık degülsin diye sen
Muşhaf-ı hüsnine and içdüm inandurdum yine
- 4 Seg hasüdü bend-i miñnetle egerçi bağladum
Göricek ol çeşmi āhuyı boşandurdum yine
- 5 Görinen hınnā degüldür ellerinde Vechiyā
Kañlu yaşumla anı sürha boyandurdum yine

Nev'-i aher

X³²

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Göñül ağıdı gözüm yaşı gibi ol kadd-i dil-cüya
Niçün meyl itmez ol serv-i hırāmānum aķar şuya
- 2 Baña devlet yüzün göstermeyen baht-ı siyāhumdur
Kañra zülfüñ ki çekmiş perde ol ruhsār-ı nıküya

³¹ 559b. B: Nazire-i Nazmī Vechi Çelebi.

³² 559b. Nev'-i aher

* Bākī Dīvānı, s. 383-384, no: 458

1a metinde gibi yoktur.

- 3 Şu ‘āşık kim senüñ ‘aşkuñ belāsından helāk oldı
Şan ol bīmārdur şihhat yitişdi vardı uyhuğa
- 4 Felekde ay u gün sen şehr-i yāruñ şehr-i ‘aşkuñda
Kesilmiş başlardur kim dikildi burc u bārūya
- 5 Yine cisminde Bākī hañçerüñle yaralar çizdi
Şanasın sāde-rū bir dil-rübāyı çekdi pehlūya

NEV‘-İ AÇAR DER BAĞR-I MEZBÜR
FĀ‘İLĀTÜN FĀ‘İLĀTÜN FĀ‘İLĀTÜN FĀ‘İLÜN

733

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Sāqiyā ço zāhidüñ peymānın al peymāneyi
Meclisi germ it ki mihmān itmişüz cānāneyi
- 2 Muṭribüñ kavlin işit ço zāhidüñ efsünını
Diñle nāşih sözini işitmegil efsāneyi
- 3 Nitekim sen şem‘a yanmağ öğredüp ustādısuñ
Ben daħi yanmağda şākird itmişem pervāneyi
- 4 Defter itmek dilesen divānesini zülfünüñ
Dilberā yaz evvel ol divāna ben divāneyi
- 5 Göñlümi cānā hayālüñ luṭf idüp kıldı vaṭan
Müstedām olsun ki ma‘mūr itdi bu virāneyi
- 6 Key perişāndur ‘Aṭāyī zülfüñe ṭolaşalı
Mest ü hayrāndur görelden sen gözi mestāneyi

33559b. B: Ez-ān-1 ‘Aṭāyī Selef.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Şubh-demdür sākiyā taldur yine peymāneyi
Rüşen eyle āfitāb-ı cām ile kāşāneyi
- 2 Virse ma'niden haber mescidde vā'iz tañ degül
Kim humm-ı mey gibi tütmuş küşe-i meyhāneyi
- 3 Nāzeninler dāstān-ı 'aşkumı elden kōmaz
Tıfldur zirā oqurlar dāimā efsāneyi
- 4 Kūyuñuñ dārü'ş-şifāsınd'ey tabīb-i cān u dil
Çekdi zencire gözüm yāşı bu ben divāneyi
- 5 Dāmen-i şem'î Revānî kōma elden irse şeb
Kim tekellüfsüz temāşā itdürür cānāneyi

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr ile cem' eyledüm bir araya pervāneyi
- 2 Hāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nişār
Biñ belā yile getürdüm ol gözi mestāneyi

³⁴559b. B: Nazīre-i Revānī Çelebi.

* Revānî Dîvānı, s. 337 no: 403.

³⁵ 559b-560a. B: Nazīre-i Padişāh-ı 'Alem-penāh.

Bu gazel divanda yoktur.

- 3 Gerçe kim geldi hemān-dem yine gitdi ol peri
Eşküm ile eyledüm pür eldeki peymāneyi
- 4 Gül yüzünüñ ḥasretinden ol vefāsız dilberüñ
Oda yaqdum āteş-i āhumla ben de ḥāneyi
- 5 Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsız dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḥāneyi

7/3³⁶

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 El idüp meclisde görseñ zāhidā peymāneyi
Öpmege kaşd eylemiş la'l-i leb-i cānāneyi
- 2 Şāhid-i şem'ün gözine şaķınuñ tuş olmasun
Korķaram nāzūklük ile yaķalar cānāneyi
- 3 Tıutup erbāb-ı şafānuñ ayağın alur müdām
Başına yıķmak gerek kāfirlerüñ meyḥāneyi
- 4 Tıtulum kim şaķaluñ virdük eline zāhidā
Yüz virüp başuña bindürdük nedendür şāneyi
- 5 Ey Şubūtī umaram bennā-yı kaşr-ı kāināt
Luţf idüp ma'mūr ide yap yap dil ü vīrāneyi

³⁶ 560a. B: Nazīre-i Şubūtī.

7/4³⁷

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bāde-i 'aşk ile her kim pür kıılır peymāneyi
Nüş ider görür özinsüz cān ile cānāneyi
- 2 Gāh 'arş üzre kıurup tahtın revān hükmin sürer
Gāh kıılır Tahtü's-şerāda hüzn ile kāşāneyi
- 3 Dār-ı dünyāyı fenā mülkünde vīrān eylesün
Ol ki ma'mūr itmek ister bu dil-i vīrāneyi
- 4 Mezrā'-ı dünyāda şıdk ile 'amel toħmun eküp
Nice yüz biñ gice tüt 'uqbāda her bir dāneyi
- 5 'Āşık-ı dīdar olup Mansūr iseñ gel dāre-vār
Gülşen-i dünyāya aldanma ço ğıl efsāneyi
- 6 Cān u dil yak nār-ı hecre 'āşık isen ey göñül
Görmedüñ mi gicelerde şem' ile pervāneyi

7/5³⁸

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Yārime 'arz itmege kim varsa ben divāneyi
Göricek benden beter mecnün olur cānāneyi
- 2 Āşināñ olup beni yād eyleye diyü saña
Döstüm kıan ağların gördükce her bigāneyi

³⁷ 559b. B: Nazīre-i Sinan Çelebi.

³⁸ 559b-560a. B: Nazīre-i Sāğarī.

- 3 Yaralar kendin hasedden dilberā līkin göñül
Her kaçan zülf-i perişānuñda görse şāneyi
- 4 Gün gibi eyvān-ı çarḥ olsun saña berter maḳām
Ben gedālar gibi mesken eyleyem vīrāneyi
- 5 Sāgarī deryā-ı āteşde semenderdür şanur
Nār-ı ‘aşḳ içre görenler bu dil-i divāneyi

Nev‘-i aḫer

X³⁹

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ‘Arızuñ kılmış ḳazā hem-reng o ḥadd-i meh-veşe
Gör ne yüzden imtizāc itdürmiş āb u āteşe
- 2 Gūşına ḫaḳmış iki lā‘l-i muşaffī leblerüñ
Hep budur revnaḳ viren cām-ı şarāb-ı bī-gīşa
- 3 Sen güzellik taḫtınunı sulṫān-ı ‘ālī-şānısın
Mīhr ü māḫ iki ḳuluñ girmiş ḳabā-yı zer-keşe
- 4 Üstüñe düşmez ne deflū mest olursa zāhidā
Böyle istignā virilmiş ‘aşıḳ-ı dürdī-keşe
- 5 Ma‘nī’-i pākīze ey Bākī edā-yı ḫūb ile
Sīm-ten dil-dāre beñzer kim libāsı yaraşa

³⁹ 560a. Nev‘-i aḫer.

* Bākī Dīvānı, s. 367-368 no: 431

2a muşaffı: muşaffā

NEV'-İ AḤAR DER-BAḤR-İ
FĀİLĀTŪN MEFĀİLŪN FA'LŪN

840

Fā'ilātün mefāilün fa'lün

- + - - / + - + - / - -

- 1 Ey lebi gonca vü beli ince
Baña oldu hayālün eglence
- 2 Göricek yarı cāme ḥ'abında
Şanuram uğradum yatur gence
- 3 Vaşf idelden miyān u kākülün
Sözlerüm oldu inceden ince
- 4 Nice Rustemleri zebün eyler
Tutamaz kimse 'aşk ile pençe
- 5 Kimse ta'fî eylemezdi şūfiye
Şem'iyā deprene idi ḥālince

8/141

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - / + + - - / + + -

- 1 Künc-i meyḥāne cāy-ı eglence
Ḳayd-ı dünya dilā bir işkence
- 2 Bir güzel vaşlına irişmekdür
Ḳurı dünyāda uğramak gence

⁴⁰ 560a. B: Ez-ān-ı Şem'i Dede.

⁴¹ 560a-560b. B: Nazīre-i Zārī.

- 3 Pehlevāndur eline sāgar alan
Şādı ner birle tutuşan pençe
- 4 Eblehāna degül mi fikr-i tavīl
‘Aql-ı kütahla rüz-ı şeş-pençe
- 5 Ne kadar guşşa çekdi bu Zārī
Bir iki cām ile olur şence

8/242

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Gülşen-i ‘ālem içre aşılınca
Beni sen bülbül itdüñ ey gonca
- 2 Eglenüp gelmeseñ baña olur
İnce bilüñ hayāli eglence
- 3 Ğam degül Ğamdan ağlar isem ben
Tek ey şāh şence ol şence
- 4 Buldı dil vaşl-ı yarı zaħmetsüz
Şan gedā irdi genc-i nārence
- 5 Ey Hayātī o Ğar Ğasūduñ ben
Niçe bir olayın murādınca

⁴² 560a. B: Nazīre-i Hayātī.

Nev‘-i aḡer

X43

Mef‘ülü fā‘ilätü mefā‘ilü fā‘ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/- + -

- 1 Yoḡdur ŧebät çünki cihān-ı ḡarābda
Birdür hezār sāl ile yek-dem ḡisābda
- 2 Devr-i gül irdi tāze cevāndur cihān yine
Sa‘y eyle ‘ayş u ‘işrete ‘ahd-i ŧebābda
- 3 İnkār itme ŧüfī ŧarābuñ menāfi‘in
Üstād-ı ḡikmet eyle buyurmuş kitābda
- 4 Ŗapuñda nāle ḡılmamaḡa ihtiyārı yoḡ
Va’llāhi bī-günāhın efendi bu bābda
- 5 Bākī ŧafaḡda mihri-i münevver ŧanur gören
‘Aks-i ‘izār-i sākīyi cām-ı ŧarābda

⁴³ 562a. Nev‘-i aḡer

* Bākī Dīvānı, s. 391 no: 469

4 Rüyında la‘li üzre ḡat-ı müşg-bār-ı yār
Şirīnlik yazar ŧeref-i āfitabda

NEV'-İ ÂHAR DER BAHR-I
MEF'ÛLÛ FÂ'İLÂTÛN MEF'ÛLÛ FÂ'İLÂTÛN

944

Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün

-- + / - + -- / -- + / - + --

- 1 Kānlu yaşum ile yazdum bir iştiyāk-nāme
Kim bir yumup gözünden biñ biñ dökerdi hāme
- 2 Yazdıķca yāra kāğıd kıldı yaşum ānı ter
Merdümlük itdi çeşmüm bakup kıurı selāma
- 3 Āndan mıdur kıapuña geh gāh vardıgum kim
Yıllarda bir varurlar Beytullāh-ı Hārāma
- 4 Devr-i haķuñda virdi dil zülfüñe anuñçün
Kim fitne görđi kaçdı āhır zamanda Şāma
- 5 Hāme şikeste-dıldür Aħmed şikeste-hātır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

9/145

Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün

-- + / - + -- / -- + / - + --

- 1 Kesdüm varaķ cigerden aldum elüme hāme
Yazmağıçün nigāra bir iştiyāk-nāme

⁴⁴ 560b. B: Ez-ān-ı Ahmed Paşa.

* Ahmed Paşa Dıvānı, s. 245 no: 262.

Divanda bu gazel 7 beyittir.

⁴⁵ 560b. B: Nazıre-i 'Ahdı.

- 2 ‘Aşkuñ meyin içelden halka melāmet olduk
Ya tālib esselāme fa’hzer mine’l-melāme
- 3 Her nice kim şınadum hiç görmedüm vefāsın
Men cerrabe’l-mücerreb hallet bih’i-nedāme
- 4 Ağzıyla bilī fikrin idüp giderseñ ey dil
Mülk ü ‘adem yoluna bi’l-hayr ve’s-selāme
- 5 Bu kıdd ile kıyāmuñ mescidde görse vā’ız
Minber kaçup diyeydi kad kāmeti’l-kıyāme
- 6 Dirler güzel sevenler āhır melāmet olur
Vallāhimā raeyte min habbike’l-melāme
- 7 ‘Ahdī ciger kebābın meclisde hāzır itdi
Hāne’şşabuñ hayyu ya eyyühe’l-medāme

9/246

Mef’ülü fā’ilātün mef’ülü fā’ilatün

-- + / - + -- / -- + / - + --

- 1 Kaşuñ kalem çeküben zülfüñe şundi hāme
Didi ki Çin sentüñdür hüküm eyle yüri Şāme
- 2 Raħm istemez gözüñden gelmez bilur bu göñlüm
Men cerrebel mücerreb hallet bihin’nedāme
- 3 Girse düşine ebruñ nāgah tapuñ hayāli
Yağmur yirine gökden āb-ı hayāt-ı tāme
- 4 Şaçın kilāb olup mey tamlaya cām içinden
‘Aksini ger cemālüñ ‘arz ider ola cāme

⁴⁶ 561a. B: Nazīre-i Hāki.

- 5 Hākī lebūñ ḥadişin şerḥ ide çün mükerrer
Ḳand-ı nebāt özini ḳul eyler ol kelāma

9/347

Mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

-- + / - + -- / -- + / - + --

- 1 Ḳaşd eyledüm ki yazam bir iştiyāk nāme
Odlara yandı kāğıd ḳane boyandı ḥāme
- 2 Takrīr-i şerḥ-i şevḳum tahrīr olunmaz ey dōst
Menşe-i 'ālem olsa şābit ḳadem devāme
- 3 Cevr ise cāne yetdi ḳalmādı şabra çāre
Luḫ u vefā demidür ey şāh'ubnu fülāne
- 4 Gördükçe yüz çevürmek bizden revā mıdır kim
Biñ cān viren yoluña degmez mi bir selāma
- 5 Gerçi ḳuşūr-ı Resmī çoḳdur yoluñda cānā
Takşīr-i bendesin şeh ḫutsa n'ola tamāme

9/448

Mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

-- + / - + -- / -- + / - + --

- 1 Āh idüp ağlayu çün yazdum nigāra nāme
Kağıd boyandı ala ḳabḳara yandı ḥāme

⁴⁷ 560b. B: Nazīre-i Resmī.

⁴⁸ 560a. B: Nazīre-i Ca'fer Çelebi.

* Ca'fer Çelebi Dīvānı, s. 393 no: 185

7a çemende aldı dişine: dişine aldı ḥamīde

- 2 Görseñ sevindüğinden nice mu'allak urur
Nāme iletdüğince sen dilbere hamāme
- 3 'Älem şahīfesinde altun ile yazılmış
Bir hūb elif olur yār zerrīne geysel cāme
- 4 Öyküdi diyü saña teşhīr idüp demādem
Tutar kara sürer hāk rüy-ı meh-i tamāme
- 5 Gördükce yārı tañ mı itse şenā güzeller
Āyīne çün getürür tūṭileri kelāma
- 6 Hūn-ı ciger ayağın rengin idüp hayālūñ
Gülzār-ı dilde beñzer bir kebk-i hoş-hırāma
- 7 Gördi beni çemende aldı dişine zülfin
Ca'fer meger ki dilber remz eyledi selāma

9/549

Mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilatün

-- + / - + -- / -- + / - + --

- 1 Yazmağa iştiyākum aldum elüme hāme
'Arz itmege firākum yazdum habībe nāme
- 2 Didüm bunı ki evvel 'aşkuñda niçe yıllar
Cevrünü çekdi cānum degmedi bir selāma
- 3 Şayyād-ı zülfüñ āḫir dil murğını hevādan
Bend ile avlayuben sihr ile çekdi dāme
- 4 Can murğı çabük oldu kurdı düzāg cāna
Ol āşiyāndan uçdı kondı gibi kafama

⁴⁹ 560b. B: Nazīre-i Cāmi'ī.

- 5 Çün Cāmi'ī uşandı senden sen andan ey dōst
Var Mışra pādişāh ol sen şağ u biz selāme

Ferd

X⁵⁰

Mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
-- + / - + -- / -- + / - + --

- 1 Biz gönül ne tēc u taht u mübtelāyı efserüz
'Āşık-ı dīdār-ı yāruz hāk-i pāy dilberüz

Nev'-i aher

X⁵¹

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

- 1 Jālelerden taqınur tacına gevher lāle
Şāh olubdur çemen iqlimine beñzer lāle
- 2 Saltanat bār-gehin kurdı yine faşl-ı bahār
Taht-ı Cemşīd çemen tēc-ı Sikender lāle

⁵⁰ 560b. Ferd.

⁵¹ 561a. Nev'-i aher.

* Bākī Dīvānı, s. 388-389 no: 446

4b virmege şahn-ı çemen: virdi şahn-ı çementüf

5 Ergavānlar tutuşup hürmen-i gül yarmağ için

Gül-sitān milkine āteş kodı yir yir lāle

6 Dağ-ı hicrān elemin kılmağa dilden bīrūn

Şahn-ı gül-şende tutar gül gibi sāğar lāle

7 Jāle naqdin kadehe koydı çemen bezminde

Cem' idüp şaklamadı gonca gibi zer jāle

- 3 Būy-1 müşgīn-i bahār irdi dimāg-1 dehre
Yaķalı dāmen-i kūh-sārda micmer lāle
- 4 Āl fānūs ile geldi giceden gül-zāra
Virmege şaĥn-1 çemen yollarına fer lāle
- 5 Şol ķadar toĥradı şemşīr-i firāķuñ ki gören
Dil-i ĥunīni ĥayāl eyledi ķatma lāle
- 6 Zīnet-i gül-şen-i iķbāle yiter ey Bākī
Çihre-i baĥt-1 şehenşāh-1 muzaffer lāle

NEV'-İ ĀĤAR DER BAĤR-I
FE'İLĀTÜN FE'İLĀTÜN FE'İLĀTÜN FE'İLÜN

1052

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Yine diş yāresi var sīb-i zeneĥdānuñda
Yine şeftālū yemişler gibi bostānuñda
- 2 Şovuk el degmedi ise saña ey ĥonca dehen
Yād ayaĥ izleri var rāh-1 gülistānuñda
- 3 Biz saña iremezüz sürünür irdikce raķib
'Āşık-1 şādık uyuz itce degül yānuñda
- 4 Gice aĥyār ile mey içdigüñe şāhiddür
Uyķusuzluk eşeri nergis-i mestānuñda
- 5 Dün gice kimler ile eyledüñ aĥşam ki bu ĥün
Didi çok dürlü ĥaber bād-1 şabā şānuñda

⁵² 561a. B: Ez-ān-1 Āfitābi Amasivyevī.

- 6 Āfitābī şefeteynüñde görüp zaħm didi
Yine diş yāresi var sīb-i zeneħdānuñda

10/1⁵³

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Kaldı bağlandı göñül zülf-i perīşānuñda
Can esīr oldu düşüb çāh-ı zenaħdānuñda
- 2 Neyledüñ ola ‘aceb şāneye kim dil uzadup
Töķunur göñlümüze zülf-i perīşānuñda
- 3 Hüb olur gerçe şeker-lebler ile şerbet-i mey
Dadın uçurdılar öpüşmeyile ānuñ da
- 4 Ğonca üstinde şanasın ki iki noķta durur
Şöl iki hāl ki düşmüş leb-i ħandānuñda
- 5 Hoş tut ey serv Revānī-i ruħuñ Gülşen iken
Kanı bir bülbül anuñ gibi gülsitānuñda

10/2⁵⁴

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Yine kim şoħbet-i gül itdi gülistānuñda
Var benefşe köķüsü ĝonce-i ħandānuñda

⁵³ 561a. B: Nazīre-i Revāni Çelebi.

* Revānī Çelebi Dīvānı, s. 280, no: 300

⁵⁴ 561a. B: Nazīre-i Zātī.

* Zātī Dīvānı, s. 255-256 no: 1404.

- 2 Dün gice süze süze içmedüñ ağıyâr ile çün
Bu süzölmek nedür ol nergis-i mestānuñda
- 3 Kānde aḥşamladuñ ey meh nice menzilde idüñ
Kānķı sa'd aḥter idi şubḥa degin yanuñda
- 4 Kim ışırdı bu gice şevķ ile ey meh görünür
Bir niçe şekl-i meh-i nev meh-i tābānuñda
- 5 Öper iken çün ışırmadılar ey gonça niçün
Gül-i şeftālū belürdi leb-i ḥandānuñda
- 6 Māhı gör her gice bir menzili seyr eylemede
Var her-cāyīlīğı sencileyin anuñ da
- 7 Hey kıyāmet bu gice Zātī ile ḥaşr ol kim
Rüz-ı maḥşerde eli olmaya dāmānuñda

Nev'-i aḥer

X55

Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 İrdi bahār müjde-i vaşl-ı nigār ile
'Ālem mu'aḥḥar oldı nesīm-i bahār ile
- 2 Çeşm-i ümīdi eyledi rüşen nesīm-i şubḥ
Ḥāk-i cenāb-ı sāye-i perverdigār ile
- 3 Āḥir peyām-ı vaşl ile gül-berg-i ter gibi
İrdi ḥuceste nāmeleri rüzgār ile

⁵⁵561a. Nev'-i aḥer

* Bākī Dīvānı, s. 357 no: 416

- 4 Eṭvār-ı ‘aşkı itmedi çün ihtiyār ‘aql
Andan ferāgat eyleyelüm ihtiyār ile
- 5 Biñ mübtelāyı ‘aşkuñ ider her birini zār
Gül gibi kim mu‘āmele eyler hezār ile
- 6 Pā-būsuñ özler oldı görelden izüñ tozın
Bākī ‘aceb hayāle döşendi gubār ile

NEV‘-İ AḤAR DER BAḤR-İ
MEFĀ‘İLÜN MEFĀ‘İLÜN FE‘ÜLÜN

1156

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Gözüñ zulm-i şariḥ eyler bu ḥalka
İdinmiş erḳam-ı zülfinüñ ırḳa
- 2 Ḳaraçı zülfüñe yüz virme zinhār
Ḳoma kim ruḥlaruñ gencine şarḳa
- 3 Meger gördi ḳaşuñ miḥrābını miḥrāb
Anuñçün Ka‘beye döndürdi arḳa
- 4 İdersin ḥalk içinde bizden inbā
Raḳīb ile ḳaçarsın başḳa başḳa
- 5 Leb-i zikri ola āḥir kelāmum
Firāk-ı yār ile can gelse ḥalka
- 6 Şaḳın cānā yaşum bir ḳanlı şudur
Niçe merdümleri virdi o ḡarḳa

⁵⁶ 561b. B: Ez-ān-ı Derūnī İznikī.

7 Yapışdı çarhı kalkanına hürşid
İde ta leşker-i Şām ile çarğa

8 Derūnī boynuña bend itmege yār
Kemend-i zülfin itmiş halka halka

11/1⁵⁷

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

+ - - - / + - - - / + - -

1 Ham-i zülfinüñ olup halka halka
Geçübdür bend-i ser cümle bu halka

2 ‘Aceb dillendi halk ağzına düşdi
Gülācuñ olmuş iken bağı yufka

3 Yine şahib-kırānīdür bu karnuñ
Virüb çeşmüñ ham-i ebrūña arğa

4 Ayak başdı hattuñ zülf el uzatdı
Başuma kaşd iderler başka başka

5 Deñiz ol Hızr-ı haṭ irsün ki yoḥsa
Virir ten zevrākın göz yaşı ğarğa

6 Hezāran dāsītānum var oḵunsun
Ne lāzım defter-i Gülşāh u Varğa

7 Miyānuñda ne var zülfüñ ne ister
Ne için olur olmaz yire şarğa

8 Saçuña el şunup bir büseñ aldı
Yeter Şadrī’ye bir loḵmayla hırğa

⁵⁷ 562a. B: Nazīre-i Şadrī.

11/2⁵⁸

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Bu çeşmüm olalı kapuñda halka
Kulak tutsam yaraşur ben bu halka
- 2 Yiri yile bilürdi ağzı dadın
Leb-i şirīnün irse ehl-i zevka
- 3 Uyanlar geçmege çarh-ı müş‘ābed
Bu mihr u māh olupdur aña hoşka
- 4 Bu baħr-ı eşk-i çeşmüm bī-kerāndur
Yetiş ey Hızr-ı hať ten vardı ğarka
- 5 Reh-ı dilberde Kurbī terk-i ser it
Bu bir ‘ālem durur dünyada başka

11/3⁵⁹

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Dilerseñ irmege ‘ālemde zevka
Mey iç maħbüb ile irince şevkā
- 2 ‘Aziz olmak dilerseñ bu cihānda
Bir ulu āsitānı idin arka
- 3 Ayāğı ħakiñe yüz sürdügüm bu
Ayağ ayağ irişirler çü zevka

⁵⁸ 562a. B: Nazīre-i Kurbī.

⁵⁹ 562a. B: Nazīre-i Fethī.

4 Cihānı ʔoldurup feryād u āhum
Yaşum ʔūfānı ʔalkı virdi ʔarḩa

5 Olaldan müptelā hecrūfīle Fetḩi
Melāmet oldı ol ʔarba vü şarḩa

11/460

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

+ - - - / + - - - / + - -

1 Göñül ʔumru vü yāruñ zülfi ʔalka
Geçürdi murḩ-ı dil boynını ʔavḩa

2 ḩayāl-i tār-ı zülf u ḩāl-i rüyüñ
Olubdur zıkr ile tesbiḩ-i ʔalka

3 Şarāb-ı la‘lūñ ile serḩoş oldıḩ
Mey-i ‘işret bu müldür ehl-i şevḩa

4 Gözüñ zevraḩ degül bir baḩr-ı ḩündür
Niçe merdümler anda vardı ʔarḩa

5 Zuhūrī murḩ-ı dil şayd içün ol yār
İdüpdür dām-ı zülfin ʔalka ʔalka

11/561

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

+ - - - / + - - - / + - -

1 Olup şu‘bān-ı zülfüñ ʔalka ʔalka
Ruḩuñ gencini göstermez o ʔalka

⁶⁰ 561b. B: Nazīre-Zuhūrī.

⁶¹ 561b. B: Nazīre-i Niḩābī.

- 2 Baş egmezdi kaşuña halka karşı
İmāma olmasa mihrāb arka
- 3 Şakın bu cūy-ı eşküm kanlu şudur
Gözüm merdümelerin ol virdi ğarka
- 4 Çıkışırdum Niķābī derd ü ğamla
Eger ki gelselerdi başka başka

11/6⁶²

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Ham-ı zülfün geçüp bend ehl-i şevka
Bırağdı her biri boynına halka
- 2 Yüzün görmek için ey meh şeb ü rüz
Varur hürşid ğarba gahi şarka
- 3 Hilāl-i ebrūñçün döndürdi mihrāb
Yüzini halka vü divāra arka
- 4 Yitürdüm künc-i miñnetde gelüp yār
Didi toğdı güneş üftāde kalka
- 5 Yiründe serv gibi pāyidār ol
Baş egme Kābilī vārup bu halka

⁶² 561b. B: Nazīre-i Kābilī.

11/7⁶³

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Güneş yüzünde zülfün oldı halka
Kamer devrinde zulm eyler bu halka
- 2 Şikār itmek diler şirāne diller
Kemend-i zülfün olmuş halka halka
- 3 Düşüb dil zevrakı baħr-ı gama āh
Hevā-yı zülfün ānı virdi ğarķa
- 4 Virüb Şirīn lebūne cānı Ferhād
Oķur dil kışsa-i Gülşāh u Varķa
- 5 Dilerseñ Nāmīyā ger cāh-ı 'āli
Gerek hıdmet güzellik māl u arķa

11/8⁶⁴

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Olupdur zülf-i dilber halka halka
Ki tā zencir ola 'aşķ ehli halka
- 2 Gözüm yāşı ile āh-ı āteşinüm
'Aceb [mi] benzese bārān u berķa
- 3 Bu eşķüm baħrinuñ tufānı ey dil
Vücutum zevrakımı virdi ğarķa

⁶³ 561b-562a. B: Nazīre-i Nāmī.

⁶⁴ 562a. B: Nazīre-i 'Andelībī.

- 4 Cemālũñ āfitābımı gözelden
Melekler çarğa girdi geldi şevka
- 5 Yañār mı āteş-i hicrāna hergiz
Kimi kim āb-ı vaşluñ vire ğarğa
- 6 Gögüs germek olur mı bu cihāna
Olaydı ‘Andelībī özge arğa

Nev‘-i aher

x65

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Peykānuñ açdı zaħmunı cism-i ħarābda
Güller bitürdi kaçre-i bārān türābda
- 2 Dürdi bisāt-ı ‘ayş kodı yad-igār gül
Rengin şārāb-ı nābda büyin gül-ābda
- 3 Kān içmek ola bāde-i gül-gün içilmeye
Mollā-yı ‘aşr böyle mi görmiş kitābda
- 4 Cism-i ħaķır ħāk-i mezelletde pāy-māl
Ĥātır hevā-yı dil-ber-i ‘ālī-cenābda
- 5 Bāķī kim ola dirse o şāh-ı felek-cenāb
Kem-ter kemīne südde-i devlet-me’ābda

⁶⁵ 562a. Nev‘-i aher.

* Bāķī Dīvānı, s. 366 no: 429

2a ‘ayş: ‘ayş

NEV'-İ AḤAR DER-BAḤR-İ
MEF'ÜLÜ FĀ'İLĀTÜ MEFA'İLÜ FĀ'İLÜN

1266

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Aç alnuñı ki gün yüzüne meh ğulām ola
Çöz zülfüñi ki hil'at-i hüsñüñ tamām ola
- 2 Firķat gününde derd ile tenhā vü zār idüm
Ḥoş hem-dem oldı nār-ı ğamuñ müstedām ola
- 3 Baķduñ baña diyu gözümü ğarķ-ı hün ider
İnsana bundan özge nice intikām ola
- 4 Zülfüñ hayāli cānumı yaķsa 'āceb degül
'Ādet dūrür ki şem'ī yaķarlar çü şām ola
- 5 Ter 'anber ile la'line mühr urdı haţtı kim
Cām-ı raḥīķa müşğ-i Ḥutenden hitām ola
- 6 Kim buldı düzd-i dil gibi zevķ ol zeķānda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşğ-i hām ola
- 7 Ḷaddüñ kıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭübā budāğı gölgelerinde maķām ola
- 8 Ey hür bir selām ile alduñ çü Aḥmedī
Dar-ül İslāmdan saña biñ biñ selām ola

⁶⁶ 562a-562b. B: Ez-ān-ı Veliyüddin-zāde Ahmed Paşa.

Bu gazel divanda yoktur.

12/1⁶⁷

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Her arada ki serv-i kaduñ hoş-hırām ola
Şimşād u serv ü bīde şalınmak harām ola
- 2 Var ey tamām dirilen ādem ço da'viyi
Eksüklügi gerek kişin kim tamam ola
- 3 Hecrüñ güninde zülfüñi görmege hasretüz
Şā'im gibi ki muntaẓır-ı vaqt-i şām ola
- 4 Rindüñ eli nice dege şüfi namāza kim
Bir elde la'l-i dilber ü bir elde cām ola
- 5 Her zerre şāmit olup urur gül gibi kulağ
Her kıanda kim Mesihī-i bülbül-keām ola

12/2⁶⁸

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Şaç zülfüñi ruhuña ki 'anber gulām ola
Aç gün yüzüñ ki mäh-ı nev işi temām ola

⁶⁷ 562a. B: Nazīre-i Mesihī.

* Mesihī Dīvānı, s. 276 no: 247

2b kim: kol

5a kulağ: kulağ

⁶⁸ 562a-562b. B: Nazīre-i Necātī.

* Necātī Beg Dīvānı, s. 158 no: 22

2a yüze şalma terahhüm it: yüzüne şalma rahm kıl

3b hüsnuñ: rüyuñ

Divanda 3. ve 4. beyitlerin yerleri değışiktir.

5b lāle-fām: la'l-fām

- 2 Zülfüñ dünini gün yüze şalma terahhüm it
Ġam-gîn olur ġarîb göñül çünki şâm ola
- 3 Miskînlük ile dilleri zülfüñ alur ele
Tañ mı ger aña cennet-i hüsnüñ maķâm ola
- 4 Cānānentüñ şārāb-ı leb-i rūḫ-perverin
Ger bizden ayru göresin ey dil ḫarām ola
- 5 Yek-reng yār var ise ‘ālemde ey göñül
Sākî-i gül-‘izār u mey-i lāle-fām ola
- 6 Ḥaṭṭuñı añ ḳo cevri ki āḫır ider ḫurūc
Küffār-ı Rūma devr-i ḳamer çün temām ola
- 7 Ḳurtardı cevri devrden āḫır Necātî’yi
Cām-ı lebüñ ḫayālî nigārā müdām ola

Nev‘-i aḫer

X69

Mef‘ülü fā‘ilätü mefā‘ilü fā‘ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Reşk-i ruḫuñla olmasa ger dil-figār gül
Dāġ-ı nihānın itmez idi āşikār gül
- 2 Gül-zāre gel ki pāyüne ḳaşd-ı nişār için
Dāmānuñ itdi pür-güher-i şāh-vār gül
- 3 Bezminde sürdi lāle muraşsa‘ piyālesin
Oldı emîr-i meclis-i bāġ u bahār gül

⁶⁹ 562b. Nev‘-i aḫer.

* Bākî Dîvânı, s. 288-289 no: 306

4b izārüm: ‘izār

- 4 Luṭfuñ göziyle bir güle baqsān yiter baña
Bağ sīne dāğın eyledüm ey gül-‘izārum gül
- 5 Aldı şeherden üsküfını bāz goncanuñ
İtdi çemende bülbül-i zārı şikār gül
- 6 Rengiñ varaqlar aldı ele tā ki eyleye
Tahrīr-i medḥ-i ḥ̣āce-i şāhib-veḳār gül
- 8 Bākī-veş āḥir eyledi ‘aczin müşāhede
Evrāqın itdi defterinüñ tārūmār gül

NEV‘-İ AḤER DER-BAḤR-İ
FĀ‘İLĀTÜN FĀ‘İLĀTÜN FĀ‘İLĀTÜN FĀ‘İLÜN

1370

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Vaḳtidür bülbül gülistān bezmine ḥ̣oş-ḥ̣ān ola
Kim gül açup her nefes cān u gönül ḥandān ola
- 2 Tağıdup zülfin benefşe şöḥbete ‘anber şaçar
Şaçını sünbül çözüp misk ü ‘abīr-efşān ola
- 3 Ğamzesinden nergisüñ ‘aql u gönül mest ü ḥarāb
Sūzişinden lālenüñ cān u cigerden ḳan ola
- 4 Bülbül ü gül vaḳtine baş şaldığına şāḥ u şūḥ
Ğoncalar dem-beste vü reyḥān gerek ḥayrān ola
- 5 Sebze vü yār-ı perī-ruḥ olsa sāz u mey bu dem
Āb-ı ḥayvān isteyen ādem degül ḥayvān ola

⁷⁰ 562b. B: Ez-ān-ı Şeyḥī Kütahiyevī.

6 Gel gel ey cān-ı cihān çün tāze cān buldı cihān
Can virtüp ‘ayş itmeyen cānān ile bī cān ola

7 Hüsñ rengin sebzenüñ bir zerre hāke şaymaya
Luţfinuñ bir şemmesi ger Şeyhī’ye ihsān ola

13/1⁷¹

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

-- + -- /- + -- /- + -- /- + --

1 Sāgar-ı çeşmüm cefādan nice bir pür-kan ola
Niceye dek āteş-i hecr ile dil biryān ola

2 Ey tabībüm çek elün olmaz şifā kânüñ ile
Haste-i ‘aşka meger derdi yine dermān ola

3 ‘Aql alup dil mülkine hamle itdi kāfir gamzesi
Korqaram şimden geru qaşdı anuñ imān ola

4 Padişāh-ı hüsñ olasın hīç revā mıdur safa
Yüz harāba tuta dil mülki kamu vīrān ola

5 Nā-ümīd olma Muḥibbī vuşlat iste rüz u şeb
Bir gün ola irişüp luţf-ı Hüdā mihmān ola

⁷¹ 562a. B: Nazīre-i Padişāh-ı ‘Ālem-penāh.

* Muḥibbī Dīvānı, s. 756 no: 2604

3a hamle: ḥüküm

5a vuşlat: vaşlın

13/2⁷²

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ebr-i āhumdan gözüm yāşı kaçan bārān ola
Açılup gülşende dilber gül gibi handān ola
- 2 Şaklayam dirdüm bu sīnem içre 'aşkuñ āteşin
Penbe içre dōstlar ateş kaçan pinhān ola
- 3 Tañ degül her dem gelürse derd-i miḥnet cānına
Sevdügi çünkim anuñ bir bī-vefā cānān ola
- 4 Ya ide cismüm hevāsı zülfüñüñ külli hebā
Ya vişalüñ 'ıydına irüp bu dil qurbān ola
- 5 Geşt ider la'li hevāsiyle Muḥibbī 'ālemi
Tañ mıdur sevdā-zede 'ālemde ser-gerdān ola

13/3⁷³

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dōstum hecrüñle çeşmüm nice bir giryān ola
Kim görüp bu mācerāyı düşmanum handān ola
- 2 Ey gül-i bāğ-ı leḫāfet ḫār-ı ğamdan dem-be-dem
Niçe bir biñ derd ile ben bülbülüñ nālān ola

⁷² 563a. Ve-lehū Kezā.

* Muḥibbī Dīvānı, s. 756 no: 2605

3a herdem: merdüm

4a cismüm hevāsı zülfüñ külli hebā: zülfüñ hevāsı külli cismümi hebā

5b dur: ger

⁷³ 562a. B: Nazīre-i Nazmī.

- 3 Bu revā mıdur saña ey pādişah-ı hüsn kim
Mülk-i dil devründe ābādan iken virān ola
- 4 Yā hevāyı zülfüñ āhir bāda virür hākümī
Yā kaşuñda ‘ıyd-i vaşluñda gönül handān ola
- 5 Çanı ol gün kim saña rüzi olup rüz-i vişāl
Bu şeb-i hicrāna Nazmī ğāyet u pāyān ola

13/4⁷⁴

Fā’ilātün fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Turra-i müşgini çün bir vech ile pīçān ola
Ey niçe āşifte miskin her gice bīcān ola
- 2 Şem’-veş ağlamazam karşıma yanduguma kim
Mihr-veş ol dem gerek ehl-i şafā handān ola
- 3 Dōst ağzına teşebbüh kıldı diyu ey şabā
Perdesini gönçanuñ çāk itme kim bühtān ola
- 4 Tir-i ğamzeñ murg-ı dil sehmi imiş lābūt gerek
Can keman ebrūña yüz biñ can ile kurbān ola
- 5 Bir habībūñ mihri şevkiyle ‘Aṭāyī’nüñ velī
Zülfüñ ācı gibi b’illah nice ser-gerdān ola

⁷⁴ 562b. B: Nazīre-i ‘Aṭāyī.

13/5⁷⁵

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

-- + --- /- + --- /- + --- /- + -

- 1 Bezm-i gülde şevk-i hüsnünden ki dil nālān ola
Süz-1 derd ile hezārān bülbüli giryān ola
- 2 Hey nice şurīde vü sermest ü hayrān olmayam
Mey ola maḥbüb ola 'ālem bahāristān ola
- 3 Haşret-i hüsnüñle niçün öldürür hecrüñ beni
Var mı bir mezhebde kim 'ıyd irmediñ kurbān ola
- 4 Ğam günü tır-i cefādan ölmege cān virdüğüm
Bu ki uyḥu hoş gelür şol gice kim bārān ola
- 5 Bezm-i meyde ağzın öpmek isteme Remzī müdām
Ḳan içer yok yire yā ortāda şāyed ḳan ola

13/6⁷⁶

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

-- + --- /- + --- /- + --- /- + -

- 1 Ağlañuz ol 'āşıkı kim gözleri giryān ola
Kendü bir rind-i cihān u sevdügi nādān ola
- 2 Sevmezin ol 'āşıkı her yirde gülzet eyleyüp
Yārımı seyrān iderken 'āleme seyrān ola

⁷⁵ 562b. B: Nazīre-i Remzī.

⁷⁶ 562a. B: Nazīre-i Yahya Beg.

* Yahya Beg Dīvānı, s. 547 no: 435

3a istemez: anlamaz

- 3 Mest-i cām-ı ‘aşk olur zevk-ı vişāli istemez
‘Āşikuñ derdine vuşlat şanmañuz dermān ola
- 4 Kūlı kurbānı oluñ ol māh-rūnuñ kim müdām
Evleri yanında anuñ günde biñ kez kan ola
- 5 Halk içinde yalımı ırağ olur Yaḥyā gibi
Her kimüñ kim sevdügi gün gibi ‘ālī-şān ola

13/777

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Nitekim gülzār-ı ḥüsnuñ gülleri ḥandān ola
Gül gibi gül sen begüm bülbüllerüñ şādān ola
- 2 Üstüñe gevher saçup māh-ı sipih-i saltanat
Ḥak-i pāyuña sa‘ādet mihri zer-efşān ola
- 3 Yūsuf-ı baḥtuñ ḥarīdārı şeh-i devrān olup
Müşterī vüz eylen mihr ile mah mīzān ola
- 4 Ḥāk te‘ālā eyleyüp iki cihānda ber murād
Devlet-i dünyā yiter şāhum saña fermān ola
- 5 Şem‘iyā iḥlās ile olan du‘ānuñ ḥaḫḫı çün
Umaram Ḥaḫdan ‘adetsiz luḫ ile iḥsān ola

⁷⁷ 563a. B: Nazīre-i Şem‘ī Dede.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Az alubdur firat-i cānānda ten bī-cān ola
imdi 'azm itdi ki tā grp gnl andān ola
- 2 Gflmn seyyāhlg dai olmaz mı tamām
Bunca demde sāir-i mlk-i am u hicrān ola
- 3 My anucn yaratmşdur meger can āferīn
Cevr-i cānāndan alāş olmaa bir dermān ola
- 4 Zam-ı peykānu ile ney-tek oldu pr revzen tenm
Sziş kānun idp tan mı bu dil nālān ola
- 5 Ey alīlm bu Surr'nn murāddur 'azīm
'Iyd-ı snnde senn her demde ol urbān ola

Nev'-i āer

X⁷⁹

Mef'l fā'ilāt mefā'l fā'iln

- - +/ - + - +/ + - - +/ - + -

- 1 Sarālara dşerse n'ola nāfe-i azāl
Sevdālara alupdur an dilberā o āl

⁷⁸ 563a. B: Nazīre-i Surr.

⁷⁹ 563a. Nev'-i Āer.

* Bāk Dvān, s. 280, no: 291

3 Şekl-i 'izār-ı yār gibi naş-i dil-firīb
Levh-ı zamīre yazmad Şuret-ger-i ayāl

4 Yazıldı addn zre aun āhir olmadn
Dirsem 'aceb mi zlfulne turā-y bī-mişāl

- 2 Na'1-i süm-i semendüñe beñiztdiler diyü
Sakf-ı sipihre degdi küleh-güşe-i hilâl
- 3 Sâhib-cemâlün ehl-i kemâlün muhibbiyüz
Bâkî kul eyledi bizi ol hüsni-i ber-kemâl

Ferd

X⁸⁰

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ğuşsa-i hicrân gider dilden görünce haţţuñı
Ey cemâli nev bahârum dâfi'-i ğamdur çemen

NEV'-İ AÇAR DER-BAĞR-İ
MEF'ÜLÜ FÂ'İLÂTÜ MEFÂ'İLÜ FÂ'İLÜN

14⁸¹

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün
- - + /- + - + /+ - - + /- + -

- 1 Şol dil-rübâ ki nâzük ola şivekâr ola
Nâz ü kirişme şan'at ola şivekâr ola
- 2 Cânâne sihr olur bu ki her târı mâr olur
Müşgin şaçuñ ruhuñda kaçan târ u mâr ola
- 3 Rûm ilinüñ güzelleri elhâşıl uc virür
Bir kere orta yirdeki bûs u kenâr ola

⁸⁰ 563b. Ferd.

⁸¹ 563b. B: Ez-ân-ı Tâlf'î.

- 4 Aşılmağı şaçuñda ğanīmet bilür göñül
Bir iki gün bu devlet eger pāyidar ola
- 5 Şem' ü şarāb u şāhidi terk eylemez bu gün
Şunuñ ki 'aqlı kendüyi bir pāre yār ola
- 6 'Aşk içre Ṭālī'ī ölücek āh u zār ile
Umaram ki qabri bir mezār ola

14/1⁸²

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Biñ yirde cānımızda müjeñ zaħmı vār ola
Bir kez lebüñ ışırmada bilseñ ne vār ola
- 2 Şöyle ūrur cefā ṭāşını sīneme ğamuñ
İster ki öldüre baña seng-i mezār ola
- 3 Maħbüb odur ki ħüsnüne bulunmaya nazīr
'Aşıkları cefası gibi bī-şumār ola
- 4 Bir nazenin var mı bulub mübtelāsını
Öpülmeye meger ki nice şivekār ola
- 5 İshāk nāzük oldu ki şī'rin güzellere
Bir büseye virür ki tamam āb-dār ola

⁸² 563b. B: Nazīre-i İshāk Çelebī.

* İshāk Çelebi Dīvānı, s. 274 no: 239.

14/2⁸³

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Ey niçe ay ü gün gece leyl ü nehâr ola
Şol gür-u teng içinde tenüñ hâksâr ola
- 2 Şahrâ-yı ömre şöyle ese bād-ı kahr kim
Her zerre hakümüz yil önünce gubâr ola
- 3 Ey sebzelerde gül döşenüb sünbül örtünen
Bir gün ola ki hānuñ içi mūr u mār ola
- 4 Korkum budur ki dām-ı 'alāyıkda qaluru
Cān kuşu uça ten kafesi tārūmār ola
- 5 Yā Rāb hālümüz n'ola rüz-ı şümārda
Çün bī-şümār cürm ü haṭāmuz şümār ola
- 6 Yārın beni koyub gidicek gār u gūrda
Luṭf u keremlerüñ yetişüb yār-ı gār ola
- 7 Bu şevkile umāram Uşūlī ölüriseñ
Kabruñde güller açıla tāze bahār ola

14/3⁸⁴

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Şüride dil nic'olmayam evvel bahār ola
Dildār-ı gül-'izār ü mey-i hoş-güvār ola

⁸³ 563b-564b. B: Nazîre-i Usulî.

Bu gazel divanda yoktur.

⁸⁴ 564a. B: Nazîre-i Fikrî.

- 2 B lb ller  Ŗiy nına b Ŗ  zre yir ider
M lk    emende serv diler t cd r ola
- 3 AĞzıyla biline iremez  aql-ı h r-debin
Z lf   kemer  aceb nice  per  uc r ola
- 4 C y eyled m siriŖk m ey  ŖuĖ-ı kine c y
Sen serv-i g l-i zarı umardım ken r ola
- 5 Ef'ı Ŗa u la t Ŗe-i Ėam c n-ı Fikr ye
Did m nev le oldu didi zehr-i m r ola

14/485

Mef' l  f 'il t  mef 'il  f 'il n

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 Dil Ŗ d olur  a anki dem-i vaŖl-ı y r ola
 onca g ler  emende    faŖl-ı bah r ola
- 2  cılmadıysa g l gibi  onca aceb deg l
G lmez y zi kiŖin n g nli  a an ki   r ola
- 3 Ŗir n leb fii iŖid ben ağzı bağlana
G l ruğlarını l le g r p Ŗerm-s r ola
- 4 Kim g nli ne girerse olur ĖuŖŖadan em n
Ne derd a na ki yiri dem rden hiŖ r ola
- 5  onca gibi hav sıyla  an yudanlar n
B lb l gibi iŖi d n   g n  h u z r ola

⁸⁵ 563b. B: Naz re.

14/5⁸⁶

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Bâg-ı cihānda kārı kimün āh ü zār ola
Bir bülbülise nām-ı bülendi hezār ola
- 2 Alub şabā elin iledir āsitānuña
Şol nātüvānı kim reh-i ğamda ğubār ola
- 3 Tırüñ geçince sineden el ur kılıcuña
Çek ilerüye anı ki şāhum yarar ola
- 4 Peykân-ı dōst dest-i melāmetle her zamān
Cismüm nihāline dilerin berg ü bār ola
- 5 İtme Hāyālī bendeñi mağlūb-ı her denī
Simurg-beççeye ne revādur şikār ola

14/6⁸⁷

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Maĥbūb odur ki naqşı güzel bir nigār ola
Hüb u laţif ü nāzük ola şivekār ola
- 2 Hāl ü haţıyla fitne-i āĥir zemān ola
Kaş ü göziyle bī bedel-i rüzigār ola

⁸⁶ 563b. B: Nazīre-i Hāyālī.

* Hayalī Divānı, s. 100-101 no: 8

4a dest-i melāmet: seng-i melāmet

⁸⁷ 563b-564a. B: Nazīre-i Nuţķī.

- 3 Gülzār-ı hüsn içinde nazīri bulunmaya
Ġonca dehān ü serv-ķad ü gül-izār ola
- 4 'Ālī cenāb u merdüm ola pāk-bāz ola
Yanında ehl-i mā'rifete i'tibār ola
- 5 Bārī mülāyim ola sūhan-fehm ü nüktedān
Ġam-ķarına müşāhib olub ġam-kūsār ola
- 6 Ārifliġiyle māyil-i erbāb-ı dil ola
Nāzūklūġiyle ķāyil-i bus ü kenār ola
- 7 Nuķķī ķü bir bunuñ gibi cānāneyi bula
Lāzım durur yolunda anuñ ġak-sār ola

Nev'-i aķer

X88

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 Gülzāra gel nesīm-i şabā gibi ġoşdem ol
Āķıl derün-i ġonça gibi şād ü Ġürrem ol
- 2 Şahn-ı ġarīm-i vaşlına dūşmek murād ise
Evvel şafāyı tāb ile mānend-i şebnem ol
- 3 Kesb-i leķāfet eyle nesīm-i seher ol
Andan derün-ı perde-i esrāra maķrem ol

⁸⁸ 564a. Nev'-i aķer

* Bāķī Dīvānı, s. 279 no: 289

3a ol: gibi

6. ve 7. beyitler yer deġiştirmiş.

- 4 Aķarsu gibi irmege bir baħr-i kāmile
Seyr it basış-i ĥākde seyyāħ-ı 'ālem ol
- 5 Bařuñ gerekse göklere irsün güneş gibi
Dervişlik dilerseñ eger zerreden kem ol
- 6 Bākī ĥısāl-i merdüm-i nākıs-vücüdı ĥo
İnsān-ı kāmil olmaĥa sa'y eyle ādem ol
- 7 Ĥāk-i ĥarīm-i ĥürmet-i küyın maķām idin
Erkān-ı Ka'be gibi mu'azzez mükerrem ol

NEV'-İ DİĞER DER-BAĞR-İ MEZBÜR

1589

Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 Çün nev-bahār ü devlet řāħ-ı cihān ola
PİR-i za'if olānlar içerse cevān ola
- 2 Sākī düşerse sāĥara 'aksi 'izārunuñ
Ĥürşid-i bī zevāl ü mey-i erĥuvan ola
- 3 Bir būseline cān virüb almaķ olurdu līk
Bir dil rubāya istemezüz kim ziyān ola
- 4 'Ařıķlaruñ çoğ olduĥun az görme dōstum
Bulımyāsın isteyesin bir zamān ola
- 5 şol bī vefāyı terk-i cefā itdi didiler
Gerçekler işidüb didi řāyed yalān ola

⁸⁹ 564a. B: Ez-ān-ı Necāti Beg.

* Necati Beg Dıvānı, s. 157 no: 21

- 6 Yüzüm ayağı tozuna ol vaqt ire kim
Yirden zer ile gökyüzine nerdübān ola
- 7 Düşman Necātīyle bir olmaz 'ale'l-ḥuşūş
Ben zülfüntüñ fikendesı ol bir filān ola

15/1⁹⁰

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 Yā Rāb görem mi ol mehi kim mihr-i bān ola
Rām ola ben ğarībe vü ārām-ı cān ola
- 2 Her dem sa'ādet ātına ol bendedir süvār
Kim pādişāhı ānuñla hem-inān ola
- 3 Ey dōst qahr-i 'aşkuñla bī nişān olan
Lāyıq mıdur ki ğamzeñ oqına nişān ola
- 4 Cevr ü cefā ü qahr ile oldı tenüm nizār
Kuyuñ itine hoşdur eger üstüh'ān ola
- 5 Gūş eylesün lebüñ haberin Ḥamdī'den 'ayān
Her kim dilerse vākıf-ı sırr-ı nihān ola

⁹⁰ 564b. B: Nazīre-i Ḥamdī.

15/2⁹¹

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Mey içmeyeñ olur mı o gonca dehân ola
Meclisde hem-kaðeð lebi şekker-feşân ola
- 2 Altun piyâle ile gümüş tebsi ay u gün
Bir bezme sâki ko'l meh-i nâ-mihr bân ola
- 3 Uşlan göñül tolaşma görüp Leylî zülfüñe
Mecnün gibi cihânda yiter dâsitân ola
- 4 Zâhid şarâba tevbe mi olur şu demde kim
Tâze bahâr ola vü gül-i gülistân ola
- 5 Hüsnuñ zamanıdur ne diyem şimdi ben saña
Kâdrin Revânî'nüñ bilesin bir zemân ola

15/3⁹²

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Didüm yoluña rûh-u revânum revân ola
Gül gibi bir gülümsedi didi revân n'ola
- 2 Öldürme kıl tevaqquf efendi kulunu kim
Şâyed ki aña âciyâsın bir zaman ola

⁹¹ 564b. B: Nazîre-i Revânî Çelebi.

* Revânî Dîvânı, s. 325-326 no: 382.

1a içmeyeñ: içmemek

Divanda 3 ve 4. beyitlerin yerleri deðişmiştir.

⁹² 564b. B: Nazîre-i Hayretî.

* Hayretî Dîvânı, s. 137 no: 9.

- 3 Gerçekler aña er dimez irmez murādına
Ahdinde gerçe kim şu kişi kim yalan ola
- 4 Çek gam yükini derdle bu yolda kişinüñ
Cānı kavī olur çü teni nātüvān ola
- 5 Can gözde baş etekde gerek Hayretī müdām
‘Āşık odur ki vānı anuñ der miyān ola

15/4⁹³

Mef’ülü fā’ilātü mefā’ilü fā’ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Cānum alursa gamzelerüñ hoş revān ola
Çanum içerse la’l-i lebüñ nüş-u cān ola
- 2 ‘Āşkuñ n’ola koparsa vücūdum nişānını
Zirā nişān-ı āşık odur bī-nişān ola
- 3 Zencir-i dād ider kaşı tākına kākülün
Şirīn lebi ki luṭufla nüşīn revān ola
- 4 Ahum duḡānı sīnem odın fāş ider benüm
Bir laḡza ol peri ki gözümnden nihān ola
- 5 Eflāki yaḡsa āh-ı Derūnī aceb degül
Dildarı çünki bir meh-i nā mihr-i bān ola

⁹³ 564b-565a. B: Nazīre-i Derūnī.

15/5⁹⁴

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Her göz k'anuñ hayâli bu serv-i revân ola
Şarţ oldurur ki orada âb-ı revân ola
- 2 Her kânde yüriseñ kâdemüñe nişâr için
Her yâñeden hezâr dil ü cân revân ola
- 3 Kaşuñla gözlerüñ dil ü cân şikâr ider
Fitne çoğ olur anda ki tîr ü kemân ola
- 4 Sorarlar ağızuñı ne güherdür diyü ehl-i rāz
Cân sırrıdur gerek ki kāmūdan nihān ola
- 5 Vaşfuñda ol gözüñ ki dil olur [idi] yalan
Her sözüñe Aḥmedî diye sihr-i beyān ola

15/6⁹⁵

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 'Älem yüzine gün yüzi tā kim 'ayān ola
Māh-ı münîr görse hayādan nihān ola
- 2 Kaşlarınuñ hilāline kimdür diyen kemān
Teşbih ola mı aña k'ol eğri kemān ola
- 3 Leylî saçūña bağladuğum cān u dil bu kim
Mecnūn gibi añıla ādem zemān ola

⁹⁴ 564a. B: Nazîre-i Aḥmedî Selef.

⁹⁵ 564a. B: Nazîre-i Şāmi

- 4 Hâk eylemiş yoluñda yüzini hevayile
Didar-ı 'âşıkı öle âb-ı revân ola
- 5 Ğamzeñ hadengi zaħm ile Şâmî virürse cân
Tir-i belāya seng-i mezârı nişân ola

15/7⁹⁶

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Ey dil cefāya kâlma ki şāyed zamān ola
Ger 'ömr ide vefā bize ol mihrbān ola
- 2 Vir naqd-i cānı zülfüne kim şüd-i maħzđur
Boynuma şar benüm eger andan ziyān ola
- 3 Öldürmez ise ğamzeñ olam vaşluñ ile şād
Senden murad alam eger ecelden emān ola
- 4 Dil ĥod sentüñ olubdur eger cevrden ğaraz
Cān almağıse ol da yoluñda revān ola
- 5 Ğanķı ğazel de kim aña Ca'fer miyānuñı
Kim görse diye şı'r-i muħayyel hemān ola

15/8⁹⁷

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Şol mehlıkā ki kaşları müşkîn kemān ola
Görmek yüzini 'âşık-ı şeydā hemān ola

⁹⁶ 564a. B: Nazîre-i Ca'fer Çelebi.

* Ca'fer Çelebi Dîvânı, s. 198 no: 4.

⁹⁷ 564b. B: Nazîre-i Şubħi.

- 2 Hük-m-i sa'âdete kaşî tuğrâ-yı 'anberîn
Zülfî berat-ı hüsne hümâyün nişân ola
- 3 Şevk ile küyuñ içre olan sîm-berlerüñ
Pehlûları kapuñda gümüş nerdbân ola
- 4 Beñzüm hazâna döndi temâsâ kıl eşkümi
Höşdur kenar-ı âb-ı revân çün hazân ola
- 5 Gelmez hayâline bu ben añmaduğun visâl
Ben sarmazam ki sîne-i 'âşıkda cân ola
- 6 Korkum bu gamze ki göziñe karşı cân virem
Mestâne gözlerüñle ara yirde kan ola
- 7 Çekmez kimesne ey kaşî yâ Şubhî-veş gücüñ
Zâr ü hazîn bencileyin nâtivân ola

15/9⁹⁸

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - ++ -- +/- + -

- 1 Âdemler öldürür o peri nice cân ola
Anuñ fedâ yolına gönül nice cân ola
- 2 Şubh-ı vişali şevkine sîne-çâk olam
Mihrüm o mâha gün gibi ol gün 'ayân ola
- 3 'Âşık odur ki nidüğini âşikâr idüb
Bezm-i belâda kârı demâdem figân ola
- 4 Şirîn lebüñ firâkıyla ben ki cân virem
Ferhâd gibi yâd ola âdem-i zemân ola

⁹⁸ 564b. B: Nazîre-i Nazmî.

- 5 Ānı göñül virür gören ānı bu ānile
Nazmī güzel ben āña direm kande ān ola

Ferd

X⁹⁹

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
+ - - - / + - - - + / + - - - / + - - -

- 1 Götürmezsın irādet mekteb-i irfāna gelmezsın
Saña ta‘lime kudret vārdur ammā kabiliyet yok

Nev‘-i āher

X¹⁰⁰

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Halk-ı ‘ālem gül seveydi kaşki bülbül gibi
Ol lebi gonca baña kālurdı tenhā gül gibi
- 2 Zülf ü ‘anber büyüñüñ sevdālarıdur dōstum
Āşıkuñ hālin perişān eyleyen sünbül gibi
- 3 Eksük olmaz sīnede gül gibi tāze dāğlar
Nāleler kılssa aceb mi mürğ-i dil bülbül gibi
- 4 Kākülün sevdalarından düşdü göñlüm zülfüñe
Bir belā dağı ol oldı başuma kākül gibi

⁹⁹ 564b. Ferd.

¹⁰⁰ 565a. Nev‘-i āher.

* Bākī Dīvānı, s. 406 no: 1492

- 5 Çeşmüm üzre görinen hün-ābe şanma Bākīyā
Gözüme geldi şarāb-ı ‘aşk-ı dilber mil gibi

NEV‘İ AḤAR DER-BAḤR-İ
FE‘İLĀTÜN FE‘İLĀTÜN FE‘İLĀTÜN FE‘İLÜN

16¹⁰¹

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Añmaz olduñ sanemā cevr ü cefān ile beni
Böyle gözden mi sorasın seni cāndan seveni
- 2 Ne revādur ki dil ü cāndan esīrūñ vāriken
Ṭaqa zencir-i şabā boynuna zūlfūñ şikene
- 3 Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaqtin ki gelürsem ider āgāh seni
- 4 Hey kıyāmet eñegūñ çāhına cān şāldıgūñçün
Cān şaçar silkinecek her yāña zūlfūñ reseni
- 5 Zūlfi Şebdīzine koşdı rūḥ-ı Gül-günün kim
Ḥüsñünüñ ’ıyd temāşāsına kerem ide seni
- 6 Ğonca zindanına girse nola gül Yusufi kim
Çāk olur şevkūñ elinden dün u gün pīreheni
- 7 Ḥat-ı sebzūñ hevesi Aḥmed’i ḥāk itdi dirġ
Korkaram kim dil uzada saña kabrüm çemeni

¹⁰¹ 565a. B: Fi harfil yā’ ez-ān-ı Velīyüddīn-zāde Ahmed Paşa.

* Ahmed Paşa Dīvānı, s. 320, no: 305

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Yine nāzūklük ile çoçmağa ol sīm teni
Nice dıtrer görüñ üstine düşüb pıreheni
- 2 Āteşin leblerüñi afdı meger kim tutuşub
Kıbkızıl yandı çemen gonçalarıñuñ deheni
- 3 Kōmadı zerre kadar adımın atmāğa mecāl
Kōdı hayretde boyuñ şivesi serv-i çemeni
- 4 'Aşıka mihr ü vefā itmedigüñ gerçek imiş
Ey cefā-pışe şanem baña didilerdi seni
- 5 Ağladuğum bu ki düşmenlere gülünc oldum
Uymadum dostlara vāy beni vāy beni
- 6 Gözüm igne ile dikersem dike baқduñ dirler
Benem ey dōst raқıbuñ hele gözi dikeni
- 7 Kuşca cānum kafes-i tenden olurdı āzad
Görse bir kere Necātī o boyı nārveni

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Bī-vefā dilber imişsin şanemā āh seni
Sīnemi ağlayayın ben 'acebā āh beni

¹⁰² 565a-565b. B: Nazıre-i Necātī Beg.

* Necātī Beg Dıvānı, s. 552 no: 646.

¹⁰³ 565b. B: Nazıre-i 'Ātā Kaçı

- 2 Ne ğarīb olmuşum ey dōst ışığıñde senüñ
Böyle gözden mi irerler acaba her seveni
- 3 Ben du'ācuñ olur isem n'ola sen sağolsın
Nice yüz biñ dille zikr ide kabrüm çemeni
- 4 'Aşkı kılıcdan iti boynumuz ince kıldan
Başumuz gitse kesilmeye muħabbet reseni
- 5 Çünkü her seveni severler vü seven sevilür
Ey 'Aṭā cān ile sev dünyede seni seveni

16/3¹⁰⁴

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Nice çāk eylemeyem gül gibi ben pireheni
Ki koşar cāmesi karşımda o nāzük bedeni
- 2 Ğam-ı haṭṭuñla ölürsen şanemā ḥaşre degin
Sebz-cübbe örte benüm üstüme kabrüm çemeni
- 3 Gül yüzün seyrine şanma ki felek mā'ni olur
Kendü kirpigüm olubdur baña gözüm dikeni
- 4 Hey vefāsuz severin ben seni ölünce didüm
Didi öldürmelüdür bu söz için şimdi seni
- 5 Hayf haps itdi Revānī dili zülfüñde nigār
Kafes-i ğamda ḳodı ṭuṭı-i sükker süḥānı

¹⁰⁴ 565b. B: Nazīre-i Revānī.

Bu gazel divanda yoktur.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + - -

- 1 Bezm-i firqatde çeküb çāk ideyin pireheni
Çünkü maşşerde gönül kimsenüñ olmaz kefeni
- 2 Zülfi Mūsā yed-i Beyzā ruḥı 'İsā deheni
Kaşı Zü'n-nün kara gözleri Veys el-Ḳarani
- 3 Kūyunuñ taşları tutdı yine hep reng-i 'aķık
Bu benüm kanlu yaşum Rum'a getürdi Yemeni
- 4 Aşinalık görünür n'ola lebüfiden şorsam
Bu güzeller arasında gözüm ışırđı seni
- 5 Kimyā gibi şehā işini altun eyler
Olsa yanında kimüñ dil-ber-i simin-berdeni
- 6 Nāfe-i zülfüñ öger miski koyup gerçi şabā
Çin ü Maçın'e varup gezdi Hıta vü Hoteni
- 7 Dostum devlet-i ḥüsünüñde añarlar şimdi
Beni 'uşşāk arasında güzellerde seni
- 8 Hāme-i nazm-ı Revānī nice kesrīdür kim
Aşmadı kirpigünüñ ucına dürr-i 'Adeni

¹⁰⁵ 565b-566a. B: Ve-lehü kezā.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + - -

- 1 Görmek için o yüzi gül boyı serv-i çemeni
Kirpigüm daği olubdur baña gözüm diken
- 2 Lebi rühullah u zülf-i siyehidür Mūsā
Kaşı Zün-nün kara gözleri Veys el-Çarani
- 3 Şām-ı zülfi ‘Arab ü leşkeridür hāl ü haşı
Mısr zindānı durur hāsılı çāh-ı zekānı
- 4 Dōstum gönlümüz aldıkda bizi yakduñ oda
Böyle itmek ne revādur seni cāndan seveni
- 5 ‘Anberi nice dimez halk şaçuß devrinde
Bilemez kimsene şimden gerü mülk-i Hoteni
- 6 Kanlu göñlegi ile kuşte-i ‘aşkı bile koñ
Ki şeri‘atde şehid olanuß oldur kefeni
- 7 Sāki bezm ehlini mest itdi kadeh-zevrak ile
Saña toğrulda gibi Tāli‘ī āhır dümeni

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Kana boyandı bu gül Yusuf'ınuñ pireheni
Gözi ağ eyledi Ya'küb gibi yāsemeni
- 2 Bāğ-ı küyüñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
Gül gibi görünür aña ser-i zülfüñ diken
- 3 'Aşıka söğdi raķıbüñ uşübeñ dögdiler
Bı-güneh sögdügiçün urdılar aña sögeni
- 4 İrişen göz degürür ol şanem-i gonca feme
Öldüreyidi bunun gibi güle göz diken
- 5 Ben kılun sağ koyub gayrıyı kaṭl itdi nigār
Āh kim anları dirgüreben öldürdi beni
- 6 Zülfi ḥabs ide ide göñlini 'aşıklarınuñ
Ṭoṭṭolu oldu günahkār ile çāh-ı zeķāñ
- 7 Yāra vaşl olacağız bildi Mesīḥī āḥir
Korķar ol demde daḥı nāşılık ide kefeni

¹⁰⁷ 566a. B: Nazīre-i Mesīḥī.

* Mesīḥī Dīvānı, s. 278 no: 251

2a küyüñda: küyüñ

3a raķıbüñ uşüben dögdiler: raķıb uşüb anı dögdiler

7a bildi Mesīḥī āḥir: bildi ölürdi bu Mesih

16/7¹⁰⁸

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Gel sevindür şanemā luṭf u vefāyla beni
Ki cefān odlare ḥāk itdi yaqub cān u teni
- 2 Ne için kılmayasın bendeñe luṭfuñ nazārın
Bu meşeldir ki bilürsin çü severler seveni
- 3 Sinimüñ üstüne cānā başar isen qādemün
Ṭuruben şevq ile çāk ideyin ol dem kefeni
- 4 Yāri aqyār ile görüp iñen aqlāma göñül
Çü bilürsin ki gülüñ olmamaq olmaz dikeni
- 5 Āhīyem aşquñ ile āh iderüm şām u seher
Kerem it Teñgriye baq eyleme bī-çāre beni

16/8¹⁰⁹

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Şanemā görmeyeli gūşe-i dükkānda seni
İtdi şermende gözüm yāşı ‘aḳıq-i Yemeni
- 2 Eyledi cevr ü cefā tırine göñlümi nişān
Vay ne hoş bilür imiş iş bu göñülden geçeni
- 3 Dil-i mecnün ferah u hürrem olursa n’ola kim
Leylīnūñ itinūñ eski çuludur pīreheni

¹⁰⁸ 566b. B: Naẓīre-i Āhī.

* Āhī Dīvānı, s. 207 no: 133.

¹⁰⁹ 566b. B: Ve-lehu kezā.

- 4 Veh ki cellād-ı gamuñ Һasret-i zülfüñle boyuñ
Beni dāre iledür boynuma dākub reseni
- 5 Āhī bir şuğ u cefā-kāre göñül virdi yine
Nideyin neyleyeyin vay beni vay beni

16/9110

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ey leṭāfet çemeninüñ gül-i nāzük bedeni
Vey melāḫat gülünüñ bülbül-i şirīn-süḫānı
- 2 Gülşen-i cān gülisin ḫārla hem-demlik idüb
Bülbül-i ḫaste-dilem luṭf idüb aḡlatma beni
- 3 Sen gülüñ rah-ı hevāsında raḡīb öldüreyin
Ki şevāb olurmuş yoldan arıtmağ dikenini
- 4 Dele elmās-ı müjem dūr yāşımı tuhfe için
Ki delins’ artar imiş kıymet-i dürr-i ‘Adeni
- 5 Vaşfi-i ḫaste neler çekdügin Allah biltür
Daḡalı dām-ı belā boynuna zülfüñ reseni

110 566b. B: Naẓīre-i Vaşfi.

* Vaşfi Dīvānı, s. 151 no: 93.

16/10¹¹¹

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Dişlerüñ zevk ile āb eyledi dürr-i ’Adeni
Eşk-i lâ’lüñ boyadı kana aķıķ-i Yemeni
- 2 Alnuñ ü arızuñ ü kıddüñ ü haddüñ kul ider
Semeni yāsemeni nārveni nestereni
- 3 Hāsret-i servüñ ile eşkümi bārān ideli
Bu ten hāki kül oldı vü libāsum çemeni
- 4 Çemeni içinde kıyāmet şanuben kāmētüñi
Tırdı lāle tolayub boynuna kanlu kefeni
- 5 Ey Şabāyī koma elden gam-ı zülf-i hüsnü
Ger dilerseñ ki şabā-veş ide āvāre seni

16/11¹¹²

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Geymiş ol serv-i kabā-püş libās-ı çemeni
Şerm-sār itmege nesrīn ü gül ü yāsemeni
- 2 Bir yeşil hülle geyer hūr-u cinānsın cānā
Bir nazarda nice bilmek hele billah seni
- 3 Geydügi cāmelerüñ cümlesi yek-renk olmuş
İttifāķi kocalar gibi o nāzük bedeni

¹¹¹ 567a. B: Nazīre-i Şabāyī.

¹¹² 567a. B: Nazīre-i İshāk Çelebi

* İshāk Çelebi Dīvānı, s. 327 no: 320.

- 4 Cāme-i sebz ile ol addi temāṣā ideli
Serve bir dürlü gelür Şimdi yeşil nīm-teni
- 5 Göñlüm āyinesine olsa muābil her-dem
Söylese diñlese ol ui-i Şeker-süñānı
- 6 Komaa neydi o dil-dānı uyurken İŐhāk
osa nazüklügi ıksa aradan pıreheni

16/12¹¹³

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ālim-i ālem-i ayb olmasa yāruñ süñānı
Hi keş olmas idi zerrece sırr-ı deheni
- 2 Yūsuf-ı cānı ider MıŐr-ı melāñāde eŐır
Ey birāderler anuñ ĥālet-i āñ-ı zeānı
- 3 Seni āyine-i ĥüsn eylemiş ey gül-i ĥōd-bın
İñledürsin yine bülbülleri gördüñ mi beni
- 4 arb-ı sengüñ zer-i rüyumda zümüröd oyalı
almadı mār rāıbüñ göricek gözi beni
- 5 Jāle yāruñ deheni yarını mı andı aceb
Zātıyā oncalarıñ yine Şulandı deheni

¹¹³ 567a. B: Nazıre-i Zātı.

* Zātı Dıvānı, III c., s. 324 no: 1506

5a metinde bulunmayan bu mısra Divan’dan alınmıŐtır.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + -- /+ + -- /+ + -- /+ + -

- 1 Hızr-veş āb-ı hayat-ı lebüñe āh beni
Niçüñ irgürmedüñ ey cān seven ölsün mü seni
- 2 Gün gibi 'arz-ı cemāl eyleyüb ey mäh-cebīn
Nazar itdüñ yine āyīneye gördüñ mi seni
- 3 Tır-i şeh cāna dil-āver geçer ise yaraşur
Çanlu başlar ile zeyn itdi hişār-ı bedeni
- 4 Ol raķībi bulup öldürmedüm itler yirine
Beni öldürmelüdür vāy beni vāy beni
- 5 Gonçaya ağızuma öykünme var açıl dimedi
Zātī ol gül-şifatuñ var ise yokdur deheni

¹¹⁴ 567b. B: Ve-lehü kezā.

* Zātī Dīvānı, III c., s. 324 no: 1506

3a Tır-i şeh: oklaruñ

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Añmaduñ miñnet-i hecr içre sen ey dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni candan seveni
- 2 Yārı gördükce nice şabr ide dīvāne gönül
İhtiyār ile degül çāk idelüm pīrehehi
- 3 Hecrũñ odında benüm bu cigerüm oldu kebāb
Eşk-i çeşümü görn şana aqık-i Yemeni
- 4 Yārsız ‘aynıma gelmez bu sekiz cennet-i ‘Adn
Yār ile hoş baña dünyāda olan encümeni
- 5 Hecr odından bu Muhibbīyi hālās itdi gözũñ
Çok du‘ālar kılsardur aña qabrüm çemeni

¹¹⁵ 567b. B: Naẓīre-i Padişāh-ı ‘Ālem-penāh.

* Muhibbī Dīvānı, s. 768 no: 2646

1a Mihnet-i hecr sen eya ey dōst beni: sen şeb-i firkatde eyādōst beni

2b idelüm: iderem

3a Hecrũñ odlunda benüm bu cigerüm oldu kebāb: Āteş-i hicre kebāb oldu göyindi
cigerim

Divandaki 4. beyit P.M’de yoktur.

4 İrmeye hergiz anuñ hūsni bahārına hāzān

Bite dünyāda nitekim gül ü servü semeni

5 Hecr ile öldürüp itseñ bu Muhibbi’yi hālās

Çok du‘ālar ideserdür saña qabri çemeni

16/15¹¹⁶

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + -- /+ + -- /+ + -- /+ + -

- 1 Fırkate şalma şehā hecr ile her laḥza beni
Odlare yaḳma igende seni cāndan seveni
- 2 Ben nice şabr ide[yin] cevr ü cefāfa şanemā
Şabrumuñ silsilesini şıdı zülfüñ şikeni
- 3 La‘lüñi her kişi kim nisbet ide cām-ı Ceme
Göreyin gonça gibi ḳan ile ṭolsun deheni
- 4 Tā ki her cāme cefā itmeye nāzük tenine
Berg-i gülden gerek ol lāle-ruḥuñ pīreheni
- 5 Her vefāsız güzele uyma Celilī dir idüm
Sözümü eslemedüñ vāy seni vāy seni

16/16¹¹⁷

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + -- /+ + -- /+ + -- /+ + -

- 1 Şerm-sār itdi şaçuñ nāfe-i müşk-i Ḥoteni
Çāk ider ḥasret ile Yūsuf-i gül pīreheni
- 2 Sen azizüñ haberin ilteli gülzāre şabā
Çāk ider ḥasretle Yusuf-i gül pīreheni
- 3 Nāvek-i tīr-i ḳazādur gözüñüñ her müjesi
Ḥālḳa-i dām-ı belādur saçıñuñ her şikeni

¹¹⁶ 567b. B: Naşire-i Celilī Kaçı.

¹¹⁷ 565a. B: Naşire-i Nizāmī.

- 4 Seyr iderken boyuñuñ şivesini gördi meger
Ki utanub geçdi hayādan yire serv-i çemeni
- 5 Didiler baña ki hercāyīdür ol yār didüm
Şem'dur Rūşen iderse n'ola her encümeni
- 6 Luḫf uğurladı düşüñden diyü şarrāf-i zemān
Gezdürür ipe dizüb bulduğu dürr-ı 'Adeni
- 7 Hār-ı hecr ile ölen bülbül-i şūrīde dilüñ
Yaraşür ger ola gülberk-i tariden kefeni
- 8 Nazm-ı dāmīna şeker şaçdı Nizāmī dāne
Ki meger şayd idesen tūti-i şekker deheni

16/17118

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Görmeyelden gözüm ol dilber-i nāzük bedeni
Meyl kılmaz göze göz yāsemen ü nestereni
- 2 Ğoncalar ağzuña öykündüğüçün bād-ı şabā
Eyle urdı ki kızıl kıana boyandı deheni
- 3 Dil koyub zülfüñi ve kaşuña varduğu bu kim
Mescid olur gice irdikde ğarībüñ vaḫanı
- 4 Göñlümüz kāmēt-i servüñe hevādār olalı
Gözüme oldı şehā yollaruñ āb-ı vezeni
- 5 Gül yüzüñ mithatını oğumağa Resmī gibi
Görmedüm luḫf ile bir bülbül-i nāzük-bedeni

118 565a. B: Nazīre-i Resmī.

16/18¹¹⁹

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Leblerüñ ‘aksi boyar kana aqıq-i Yemeni
Dişlerüñ luḫfi ḫacel eyledi dürr-i ‘Adeni
- 2 Güli yüzüñe ne vech ile kişi nisbet ide
Ya yañağuşa nice benzede berg-i semeni
- 3 Dilberā bu dil-i miskīn şikest olmuşken
Ne idi yine şikest itdügi zülfüñ reseni
- 4 Koma kâpuñda raḫıbi ki melek menzolidür
Ol kaçan olsa gerek dīv-i racīmüñ vaḫanı
- 5 Eger ölürse qarār itmeye sininde Ḥafī
Yine kâpuña gele boynına daḫub kefeni

16/19¹²⁰

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Çünkü yoḫdur ruḫ-ı gül-gün ile gonça dehen
Nice beñzer diyelüm biz saña serv-i çemeni
- 2 Leb-i cân baḫşuşa öykündi diyü halk-ı cihān
Seng-sār itdi kızıl kana boyandı bedeni

¹¹⁹ 565a. B: Nazīre-i Ḥafī.

¹²⁰ 565b. B: Nazīre-i Ca‘fer Çelebi.

* Cafer Çelebi Dīvānı, s. 417 no: 209

2a halk-i cihān: lā‘li cihān

5b sükker-süḫanı: şeker-şikeni

- 3 Cān hevā-dāruñ olub ‘aşk ile dem-sāz olalı
Ney gibi sūz-i dil engüşt-nümā kıldı beni
- 4 Ruḥına öyküneli başuña kaşd eylediler
Gör ki ne odlare yaqdı dilüñ ey şem‘ seni
- 5 Ca‘ferüm bülbül-i güyā olalı gülşenüñe
Kafes-i reşke kodum tuṭı-i sükker-süḥanı

16/20¹²¹

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Gerçi dünyāda kefensiz kodı ol yār beni
Ṭutam ölü dirilü ḥaşr olıcaq dāmenini
- 2 Şarıñuz gül gibi kat kat kefen ey dōst baña
Koçmadan ölü isem ol gül-i nāzük-bedeni
- 3 N’ola kân ağlamadan gözlerüm āğar bir gün
Çün şehidüñ konulur güruna kanlu kefeni
- 4 Ey gönül sāyıl olub iste bahā-i kefenüm
Ya’ni bu yol ile cerr eyle var ol sīm-teni
- 5 Kân bahā yiter idi baña kefen itmek içün
Girse bir vaşla ele Lāmi‘ī’ye pīreheni

¹²¹ 565b. B: Naẓıre-i Lāmi‘ī.

16/21¹²²

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Küt-i cān oldı dile la‘l-i lebñuñ lebeni
 Gülşen-i hüsnüñi zeyn eyledi hañtuñ çemeni
- 2 Gül-ruhuñ şevki bozub revnağını yāsemenüñ
 ’Arızuñ luñfi kesāb eyledi berg-i semeni
- 3 Kān yudub la‘l-i lebüñ mihr ile ey meh-rū
 Yāralar bağrını her demde ‘aķıķ-i Yemeni
- 4 Dehenüñ sırrını keşf itmek için gülşende
 Ġonca çāk eyledi başdan ayağa pīreheni
- 5 Nice teşbih ideyin kaddüñi serve kim anuñ
 Yokdurur beste-leb-ü tıfl-ı şekerden deheni
- 6 Kıl teraħħüm bu Ĥarīmī’ye suçını bilüb
 Kapuña geldi şehā boynuna daķub kefeni

16/22¹²³

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Nice tıyınca görem sen gül-i nazük bedeni
 Kendü kirpügüm olupdur bana gözüm dikeni
- 2 Çıkmasun āhum odı ağzumu açdurma benüm
 Yaķmasun süz-ı derūnum seni öldürme beni

¹²² 565b-566a. B: Nazīre-i Şulţān Korkut.

¹²³ 566a. B: Nazīre-i Kemāl Paşazāde.

* Kemāl Paşazāde Dıvānı, s. 215 no: 343.

- 3 Dest-gİR ol beni sāyeñ gibi ayakda koma
Böyle hāk itme igende yoluña cān vireni
- 4 Şerbet-i vaşluñ irişmezse olur hasta göñül
Döyemez hecrüñe şāhum seven ölsün mü seni
- 5 Zülf-i meftūnı kaçan boynına kolun tolasa
Ġayretinden yakasın çāk kıılır pīreñeni
- 6 Nokta-i müşg gibi konmuş lebinüñ hālī meger
Şüphedür kimseye keşf olmadı sırr-ı deñeni
- 7 Ney gibi bağrumı deldüñ kōmaduñ nāle kılam
Neyimişsin neye uğramışam eyvāy beni

16/23¹²⁴

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Tāb hōrdan şakınub gül-i nazük bedeni
Sāye-bān kurdı çemen üstüne berg-i semeni
- 2 Bī-sütün-ı ğam-ı 'aşkda işiden nālemi dir
Uyarır hāb-ı 'ademden bu fiğān kūh-keni
- 3 Nazār-ı luţfuñı ey pīr-i muğān itme dirig
Cur'a-i feyz ile yād it bu ayāğa düşeni
- 4 Kākülüñ gibi göñül şā'ir-i kec-tāb' durur
Rast nisbet ide ger kaddüñe serv-i çemeni
- 5 Harfiyā didi gören yār 'izārında haţın
Kıpladı ceys-i Hābeş hıttā-i mülk-i Huteni

124 566a. B: Nazīre-i Harfī.

16/24¹²⁵

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Eyledüñ ‘aşk ile eyvây ki rüsvây beni
Hây bilmez delüsin ey göñül eyvây seni
- 2 Ben seni isterem ey serv-i semen-bûlarda
Bülbülüñdür nideyin yâsemen ü nestereni
- 3 Eyle mestem mey-i lâ‘lüfle ki bir yire varam
Hâşr olunca arayam bulamayam ben de seni
- 4İRte kâdı olucağ Hâzret-i Hâğ zûlmünden
Külehi yire urub çâk ideyin pîreheni
- 5 Rûh-ı bezmine hicab ise beden ‘Amrî gel
Yağam ‘aşk oduna tırmasun ol yol dikeni

16/25¹²⁶

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Nicesi sevmiyeyin diyeñ baña ol sîm-teni
Berg-i gülden dağî çok tâze vü terdür bedeni
- 2 Tiğ toğrarsa bağrumı yoğdur dönüşüm
Cân bilinür olucağ ârada hem-kâr teni
- 3 Ey göñül ben mi didüm bunca belâya şalasıñ
Didi sen dağî baña olma belâ kıoya beni

¹²⁵ 566a-566b. B: Nazîre-i Amrî.

* Amrî Dîvânı, s. 175 no: 139.

¹²⁶ 566b. B: Nazîre-i Dağîkî.

- 4 Dür-feşân oldu yine iki gözüm baħr şıfat
Göreldeñ o lebi mül dişi dürr-i 'Adenî
- 5 Ey Daķıkî dilümüz ğonca şıfat pür-ħündur
Görmeyeldeñ berü ol gül ruħ u ğonca deheni

16/26¹²⁷

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Gül yüzüñ koyub ayağunca varub gül dikenî
Yiridür şancar ise ħaçere ger gül dikenî
- 2 Öldürürsin sözümi dirsem ölürem dimesem
Neylesün çäre nedür yâ seven ölsün mi seni
- 3 Sevdüğüm bilmez iken sözümi ğuş eyler idün
'Arz-ı ħâl idemedüm sana bu dem vâÿ beni
- 4 Ger kocam ince belin pîreheni üstünden
Cismüme ħayli ğalîz olur anuñ pîreheni
- 5 Gül yüzüñ kimse Surürî gibi vaşf eyleyemez
Şanma ey ğonca dehen bülbül ola her öteni

16/27¹²⁸

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Çāk iden şevķüñ ile ğonca gibi pîreheni
Söze başlasa eger nâz ile şîrîn deheni

¹²⁷ 566b. B: Nazîre-i Surürî.

¹²⁸ 566b. B: Nazîre-i Hıdırî.

- 2 Gice ben bağrı delik iñler iken meclisde
Neye beñzetdi ki ya Rāb göricek yār beni
- 3 Gitdi ol diyü rakı̄b ile elümden ne gelir
Ey peri var yürü işmarladum Allah'a seni
- 4 Gerçi hüsni ili Süleymāni sen ey şeh bilürem
Maħrem itme kerem it kendüñe her Ehrimeni
- 5 Hıdrı yüz sürse yiridür ayağun toprağına
Kulluđa çünkü kabul eyledüñ ey şāh anı

16/28¹²⁹

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Almayub cāmı ele bezmde ağlatduğ anı
Tutar āhir anuñ ey dōst gözi yāşı beni
- 2 Tıfl-i dil el yumağ için bu deni dünyādan
Çeşmüm ibrik durur sinede dağum legeni
- 3 Öldürürsün beni sen āfet-i devrān eger
Vaşla irgürürsen yoluña her cān vireni
- 4 Saña öyküñdi çü meh dağdı anuñ boynına
Şalb için kavı-ı kuzah-vār ne hāle reseni
- 5 Öldi derdüñle Me'ālī anı şanma diridür
Zemzem-i eşküñe batmış kefeni pīreñeni

¹²⁹ 566b. B: Nazire-i Me'ālī.

16/29¹³⁰

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Var iken şol şanemüñ kâ’kül-i ‘anber şikeni
Gey hatâdur taleb itmek bize mişk-i Huteni
- 2 Var gönül sen daği ol silsile-i zülfe tolaş
Ki şabâ ħabl-i metin oldı anuñ her reseni
- 3 Lâf-ı ħüsn itdi diyü gonca lebün karşısına
Şöyle urdı ki şabâ kanla toldı deheni
- 4 Boynı bağılu kulıdur serv-i revân kâmetinüñ
Kimdir âzâde iken böyle diye nârveni
- 5 Virmedin yillere ħâkisterimi bād-ı şabâ
Göre mi şem‘-i cemâlünü Münir encümeni

16/30¹³¹

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Hey ne şâfi olur âyine-i vech-i ħaseni
Şerm-sâr itdi tarâvetde gül ü yâsemeni
- 2 Hele ben cân u gönülden seni gâyet severem
Niçün sevmeyesin sen seni cândan seveni

¹³⁰ 567a. B: Nazîre-i Münir.

¹³¹ 567a. B: Nazîre-i Behiştî.

* Behiştî Dîvânı, s. 529-530, no: 548.

Divanda bu gazel 6 beyittir.

- 3 Vārub aġyārla ‘ıyş itme güzel başuñiçün
Ey benüm ruĥ-ı revānum gele incitme beni
- 4 Dil bāġıydı şuya şaldı gözi cazūlık idüb
Güiyā āb-ı ‘izārındaki zülfi şikeni
- 5 Ey Behiştī güzer eylar ise kabrümnden ol ay
Tutuşa şem‘ī gibi meşhedimüñ her çemeni

16/31¹³²

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Rüm dilberlerinüñ turre-i ‘anber şikeni
Kara topraġa berāber kodı müşg-i Huteni
- 2 Merd iseñ bakma alur gözle dehr-i dūna
Niçelerden gerü qalmış görüñ ol pīre-zeni
- 3 Evvelā bir iki gün mihr ile yüzine gülüb
Sitem ü miñnet ile öldürür āhir seveni
- 4 Tiġ-ı ‘aşk itdi beni çünki reis-i şühedā
Al bayraq dikesiz kabrümne qanlı kefeni
- 5 ‘Işkıyem kükreyicek uştur-i ser-mest gibi
Rüz-ı maşerde mihārum tuta Veys el-Karanī

¹³² 567a. B: Nazīre-i ‘Işkı.

16/32¹³³

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Sevdî gönflüm yine bir dilber-i şîrîn sülhânı
Kıl yarar sözde meger kim ser-i müdur deheni
- 2 Kim çekerdi beni āzāde iken dār-ı ğama
Boynuma bend-i girān olmasa zülfüñ reseni
- 3 Çāk ider pîreheni sînesini ğayretten
Kocalı dil yine ol Yusûf-ı gül pîreheni
- 4 Başdı topraĝa kadem başmadı bir kez yüzüme
Āh kim görmez ol āfet kâra topraĝca beni
- 5 Hulle-i cenneti neylerdi Derünî öliceğ
Rište-i pîrehenüfle dikileydi kefeni

16/33¹³⁴

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Hâyil itme yüzüñe turre-i ‘anber şikeni
Bir nazarda ki görem sen şanem-i sîm-tenî
- 2 Beni sāyeñ gibi pāmāl idüb ayakda kuduñ
Seni mi var yürü ey şüh-ı cefā-pîşe seni
- 3 Bilmezem kaç‘-ı felekde nice ferzin ola dil
Beydağ-ı hâl-i ruhuñ eyledi şeh-mât beni

¹³³ 567a567b. B: Nazîre-i Derünî.

¹³⁴ 567b. B: Nazîre-i Hâyderî.

- 4 Va'de-i ğamda firākuñ beni mecnūn itdi
Boynuma leylī-i zūlfuñ n'ola tağsa reseni
- 5 Dimez ey Ğayderī bir kere ğörüp ğalūñ ne
Beñzer ol lāle ruħuñ varsa yoğdur deheni

Nev'-i diger

X135

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Șutsa cām-ı bāde-i ğül-ğünü verd-i ter gibi
Sā'id-i sākī olur şāğ-ı ğül-i ağmer gibi
- 2 Sākīyā 'aks-i 'izāruñdan fūrūğ-ı cām-ı mey
Rüşen eyler bezmi ğürşid-i ziyā-ğüster gibi
- 3 Mürğ-i cānı şöyle beñzer itmek isterler şikār
Ol ğara ğözler süzöldi iki şāhınler gibi
- 4 Cūy-bār-ı eşküm içre çihre-i zerdüm benüm
Ğörinür āb-ı revān içinde nīlüfer gibi
- 5 Şad hezārān nev-bahār olsa bu fānī bāğda
Bir ğül bī-ğār açılmaz Bākīyā sāğar gibi

¹³⁵ 567b. Nev'-i diger.

* Bākī Dīvānı, s. 410 no: 499.

NEV'İ ÂḤAR DER BAḤR-I
MEF'ÜLÜ FÂ'İLÂTÜN MEF'ÜLÜ FÂ'İLÂTÜN

17136

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 Hâkilerüz biz özlerüz ol serv-ķāmeti
K'ehl-i ķubūr cān ile ister ķiyāmeti
- 2 Āḥir günümde 'aşķuñ ile eylesem sefer
Va'llahi naķd-i cānı virürdüm selāmeti
- 3 Hāķķā budur ki ķāmetünün toğrısı durur
Yırde ķomaz şanavberi ol istikāmeti
- 4 Eksiklügin bilende olur 'āķıbet temām
İrişdürür tabıbe ķişıyi seķāmeti
- 5 Uymuş belālu göñlüme derd ü firāķ-ı dōst
Düşmüş ģarıbüñ üstine ölüm 'alāmeti
- 6 'Aşķ-ı mecāzi meclis-i mey gibidür hemān
Eksük degül şoñında ķişıye nedāmeti
- 7 Kimdür Necātı dir iseñ ey serv-i ser-firāz
Bı-i'tidāl kendüyi bilmez melāmeti

¹³⁶ 568a. B: Ez-ān-ı Necātı Beg.

* Necātı Beg Dıvānı, s. 513-514 , no: 589.

1a ile: gibi

4a bilende: bilirlir

7a firāz: ferāz

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 Bilmem nice idem saña senden şikâyeti
Biñ haşr ola yazılmıya eñ kem hikâyeti
- 2 Süz-1 derün-1 dilden eger yana yana âh
Bir çaşa söylesem eşer eyler harâreti
- 3 Yoğ mıdur ey güzelligüne gâyet olmıyan
Oranı şivenüñ ya cefânuñ nihâyeti
- 4 Kaşnuñ mülâzımını ra'ıyyet idünmeyüb
Lâzım mı her yuvanuñ efendi ri'âyeti
- 5 Düşmez saña şalınmaya her bir pelid ile
Bir var mı göre ey boyı serv istikâmeti
- 6 Bezm-i vişâl içinde güle oynıya rakıb
Kaş ağlıya revâ mı firâkuñda Hayretî

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/ - + -

- 1 Derbân-ı şâh eyledi devrân ol âfeti
Ben kime eyleyem bu kaşpudan şikâyeti

137 568a. B: Nazîre-i Hayretî.

* Hayretî Dîvânı, s. 414 no: 450

4b Lâzım mıdur efendi yavanuñ ri'âyeti

Divandaki 6. beyit P.M'de yoktur

6 Mahrem idinme kendüfte her türk-şab'ı kim
Elbette ahmaş olanuñ olmaz şadâkati

138 568a-568b. B: Nazîre-i Kurbî.

- 2 Tüb-i cennet ol şanem-i serv-ķāmetüñ
Cüyī olurdı olsa eger istikāmeti
- 3 Ger ķapudan ķovarlarsa bacadan düşer
Görürse mihr-i enver o mäh-ı sa'ādeti
- 4 Beste eylemezse bize vişāli ķapusını
Ķutlu ķapular açā aña Hāķ 'ināyeti
- 5 Ķurbī yog ise ol ķapudan saña feth-i bāb
Bir ķapudan daħi ire ğam yimeye ğāyeti

17/3¹³⁹

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ılü fā'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/- + -

- 1 Derbān-ı pādīşāh idüb ol serv-ķāmeti
Devrān yine ķapuya getürdi ķıyāmeti
- 2 Sürini sürini varayın āsitānına
Dergāhdan süre beni ħışm ile ğāyeti
- 3 Çok zulm idüb ŗurur baña ben eyle şanuram
Dīvāna varan andan ider hep şikāyeti
- 4 Ćāk itdi kāpu sīnesini dest-i şevķ ile
Gün gibi çin seherde göricek ol āfeti
- 5 Yaħyā görünce anı hemān kendüden gider
Derdā ki bār-ı cevri ile tāk oldu tākati

¹³⁹ 568b. B: Nazīre-i YaħyāBeg.

* Yahya Beg Dīvānı, s. 555 no: 449

3a eyle: şöyle

4b göricek: görünce

5a görünce aña: baķınca aña

5b bār-ı cevri: ħār-ı ķaħr

17/4¹⁴⁰

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/- + -

- 1 Ol yâr-ı bî-vefâyı görürse nihâyeti
Cevr ü cefâyla beni öldüre gâyeti
- 2 Ğamzeñ girişmeyile dile dilsitân olur
Ol çeşm-i cân-sitānuñ irerse himāyeti
- 3 Qurub қаşuñ kemānını қаşd itme cānuma
Ğamzeñ oқından eylemesüñ dil şikāyeti
- 4 Қапуñда her nefes bana itdügin it raқıb
Şerh eylesem тапуñда tükenmez hikāyeti
- 5 Tutmaz iseñ elini bu mişkīn Hārīmī'nün
Cevrūñ yükün çeke çeke тақ oldu тақати

17/5¹⁴¹

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/- + -

- 1 Geldi kıyāma āhum ile yār kāmeti
Uş bād-ı āhum ile қopardum kıyāmeti
- 2 'Älemde kāmētüñ ki 'alem dikdi fitneye
Oldı 'ayān cihānda kıyāmet 'ālameti
- 3 Tīrūñ elinden āh ki biñ kez gelür geçer
Bir dem dil-i şikestede kılmaz iķāmeti

¹⁴⁰ 567b-568a. B: Nazīre-i Hārīmī.

¹⁴¹ 568a. B: Nazīre-i 'Amrī.

* 'Amrī Dīvānı, s. 169 no: 133.

- 4 Mülk-i melâmete sefer itdükde ‘aşk ile
Virdüm selâmet ehline cânım selâmeti
- 5 ‘Amrî ola ki nâme-i ‘âmâlî pāk ide
Her demde derd ile aqıt eşk-i nedâmeti

17/6¹⁴²

Mef’ülü fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/- + -

- 1 Şabr itmesem belâya vü itsem şikâyeti
Mecnûn iderdi ‘âlemi derdüm hikâyeti

- 2 Başum giderse ‘aşk yolunda kayırmazam
Boynum belâ yükünden emîn ola gâyeti

- 3 Sen şeh yüzinde ben kula mihr eglenür velî
Cellâd-ı gamzeñ itmedi bir dem himâyeti

- 4 Erbâb-ı mülk-i ‘aşka niyâz it ki zâhidâ
Uğrar belâya inciden ehl-i velâyeti

- 5 Bir bağ imiş Nihâlî nigâruñ cemâli kim
Cennet gibi yemişlerinüñ yoq nihâyeti

17/7¹⁴³

Mef’ülü fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/- + -

- 1 Şîrîn lebününden eyledi her kim rivâyeti
Kand-ı mükerrer oldı anuñ her hikâyeti

¹⁴² 568a. B: Nazîre-i Nihâlî.

¹⁴³ 568a. B: Nazîre-i Nihânî.

- 2 Cevr ile şanma yüz çevirem senden ey perî
'Aşık cefâdan itmez ölürse şikâyeti
- 3 Bir demde yüz biñ öldüre gâmzeñ beni eger
Merdümlük idüb itmese 'aynuñ 'inâyeti
- 4 Zâhir olurdı zâhide ger görse kûyuñı
Hürüñ kuşurı cennet-i 'adnüñ cinâyeti
- 5 Ey dil tarîk-i 'aşka nihâyet bulam dime
Ne var bidâyeti ne bulunur nihâyeti
- 6 Bulmaz hayât 'aşık olan virmeyince cân
'Aşkuñ yolında bir gün ölem ben de gâyeti
- 7 Şahum ri'âyet eyle Nihânî kemînüñe
Vâcibdürür emîre ra'iyet ri'âyeti

17/8¹⁴⁴

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/ - + - +/+ -- +/- + -

- 1 Güş it figân-ı nâyı nedür gör hikâyeti
Eyler zebân-ı hâl ile her dem şikâyeti
- 2 Ey kec rakîb egri sözi söyleme baña
Toğrulıg ile sevmişem ol serv-kâmeti
- 3 Her yirde gördi cân gözi yâruñ cemâlini
Yetmez mi ehl-i 'aşka bu resme kerâmeti
- 4 Diller dirildi maşşer-i hüsninde bî-hisâb
Oldı kıyâm-ı kıdd-i kıyâmet 'âlâmeti

¹⁴⁴ 568b. B: Nazîre-i Sinâni Kâtib.

- 5 Dilden Sinānī ʔal‘at-ı cānāne gitmiye
Gide Őunuñ Őafāveti nāruñ Һarāreti

Nev‘-i diger

X¹⁴⁵

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fa‘ūlün
-- + / + -- + /+ -- +/+ --

- 1 Eṫraf-ı  emen-zārı yine āb dolandı
Gül-zāra girüb her yaña Őalındı dolandı
- 2 Beñzetdi dehānuñda olan Һabb-i nebāta
Şebnem göricek gonca hemān ağızı Şulandı
- 3 Bağılarsañ eger deste-i reyĥān ile  ırmaz
Tā riŐte-i cān  ırrası tārına ulandı
- 4 Ārām-geh-i murğ idi dirler ser-i Mecnūn
Meydān-ı muĥabbetde ne başlar yuvalandı
- 5 Bāķī’yi mey-i nāba yemīn itdi dimişler
Gül gibi ele sağıar olub i mez ol andı

¹⁴⁵ 568b. Nev‘-i diger.

* Bāķī Dīvānı, s. 425-426 no: 524

NEV'İ AḤAR DER-BAḤR-İ
FE'İLĀTÜN FE'İLĀTÜN FE'İLĀTÜN FE'İLÜN

18146

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Jeng-i ğamdan diler iseñ ola göñlüñ şāfi
Ḳoma elden Ḳoma bir laḫza şarāb-ı şāfi
- 2 Meclis-i 'aşḳ-ārā gelmege pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfi
- 3 Yine ğavvāş-şifat baḫr-i ma'āniye ṭalub
Nice dürler çıkarub oldum anuñ şarrāfi
- 4 İşigü dāri'ş-şifāsına irem diyü bu dil
Giceler şubḫa degin vird idinür yā Şāfi
- 5 Ḳanımı içmege geldükce anuñ ğamze-i dōst
Bu Muḫibbī dir aña 'aşḳ ile şaḫḫā-'āfi

¹⁴⁶ 568b. B: Ez-ān-ı Pādişāh-ı 'ālem-penāh.

* Muḫibbī Dīvānı, s797 no: 2753

Divanda fazladan bir 3. beyit vardır.

5 'aşḳ: cān

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ne ziyān itdi saña şūfi şarāb-ı şāfi
Yine alub el hālvette çekersün şāfi
- 2 Naqd-i gencīne-i Cemşid ü cevān-bahtdur ol
Yaraşur olur ise pīr-i muğan şarrāfi
- 3 Benem ol mürde ki yerden götürür gerd-mişāl
Himmatüm şarşarı esdükce cibāl-i kāfi
- 4 Haşre dek seyr-i liķāñ itmez isem āhum ile
Düzaḥī āteş idem cenneti vü 'arāfi
- 5 Gelmege ḥavf ider ḥ'āb Ḥayālī gözine
Olalı yaşı ile Baḥr-i Muḥīṭ etrāfi

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Bir dem elden ḳoma ey sākī şarāb-ı şāfi
Ger dilerseñ ola āyīne-i ḳalbūñ şāfi

¹⁴⁷ 568b. B: Nazīre-i Ḥayālī Beg.

* Hayālī Beg Dīvānı, s. 424 no: 68

2a Cemşid ü cevān-baht: Cemşid ü cevān baht

3a mürde: merd

3b esdükce: esdükde

4a Haşre: Haşre

4b vü: ile

¹⁴⁸ 569a. B: Nazīre-i Ḥayderī.

- 2 Dāmen-i çarhda şanmañ ki şafağdur görinen
Eşk-i hūnīnüm ile tōldı cihān etrāfi
- 3 Niçe bir ğamze ile bağrumı delmek niçe bir
Kanı ey çeşmi haramī müjenūñ inşāfi
- 4 Kūy-ı cānāna müşābih dime bāğ-ı İremi
Yūri ey şōfi kerem eyle gider bu lāfi
- 5 Bezme revnāk vireyin dirseñ eger ey muṭrib
Hayderī şī'ri oқи rakşa getür deffāfi

18/3¹⁴⁹

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ğam kıomaz zerre kıadar dilde şārāb-ı şāfi
Gel berü nūş idelüm şōfi şārāb-ı şāfi
- 2 Vedduhā ruhlarınınūñ hākkına nāzil yāruñ
Sūre-i Kevşer anuñ leblerünūñ evşāfi
- 3 Ey kıamer da'vī-i hūsn itme kıatında yāruñ
Bile eksükligüñü urma igende lāfi
- 4 Beni öldürmek için hecre şalub neylerdüñ
Kahr-ı düşmen baña ey dōst olurdu kıāfi
- 5 Vuşlat inşāf-ı nigāra kıala Allah'a kıalır
Ey Muṭī'ī bilürin yokdur anuñ inşāfi

¹⁴⁹ 569a. B: Nazīre-i Muṭī'ī.

- Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
 + + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -
- 1 Kendü nüş eyler iken şüfi şarāb-ı şāfi
 Nice ta’n eyler iki göre bu bī-inşāfi
- 2 Kimine raḥm idüben vaşluñı iḥsān itdün
 Baña bir buse ‘ināyet ider iseñ kāfi
- 3 Girüren koynına ol zülf-i semen-sā gencün
 Mārlarla ṭolu olursa daḥi eṭrāfi
- 4 Dil-rubālar nice ḥazṣ itmeyeler şı‘rümnden
 Medḥ idüb söyledüğüm kendülerün evşāfi
- 5 Çünkü mey-ḥānede mey içmege olındı yasak
 Yürü bozhānda iç sen ide gör çok lafi
- 6 Cāyize her biri bir buse virürse cāyiz
 Rūmda şimdi benem ḥūblaruñ Vaşşāfi
- 7 Dilberün ḳangısı ra‘na idüğün bilmez iseñ
 Şor Zuhūrī’ye odur ḥūblaruñ şarrāfi

- Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
 + + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -
- 1 Geç şaf-i şuffe-i erbāb-ı şafāya şāfi
 Nüş ḳıl şöfi şafā ile şarāb-ı şāfi

¹⁵⁰ 568b. B: Nazīre-i Zuhūrī.

¹⁵¹ 568b569a. B: Nazīre-i Faḍlī.

- 2 Kāmet-i servüfe virdüm elif-i imānı
Kāf-ı küfrün baña ey kāküli lā mim kāfi
- 3 O bütüñ küfrüne imān diyeni ğayb etmez
Nışf-ı dīn añladı ey şeyh şu kim inşāfi
- 4 Kūh-ı Kāf olsa ğamuñ bārı çekem lā-dimeyem
Ger şikāf olsa tenüm niteki kūfi kāfi
- 5 Cevher-i nefsüme hem-seng ulımaz dürr-i yetim
Nazm bāzārınuñ ey Fadlı benem şarrāfi

18/6¹⁵²

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Seni yirmiştir didiler şūfi şarāb-ı şāfi
Çamı zevku niçün elden koyasın inşāfi
- 2 Şafveti ādemüñ ey şufi mey-i şāfi iledür
Böyledür ‘aşk kitābında anuñ evşāfi
- 3 Yār yolunda gönül vir seri Mansūr gibi
Pā-bürehne yüri ‘ālemde çü Bişr-i Hāfi
- 4 ‘Aşk şāhen-şehi kıldıkda ‘imāret gönüm
Eylemiş iki cihān mülkin anuñ evkāfi
- 5 Mekteb-i ‘aşkda ‘aşk itmege bir harf yiter
Yā kaşuñ nünü baña ey yüzi muşhaf kāfi
- 6 Sākī-i bezm gibi olmuşam ey dōst bugün
Derd bāzārınuñ içinde ayak haffāfi

¹⁵² 569a. B: Nazīre-i Hudāyi.

- 7 Yazub evrāka Hudāyī o yüzi gül sözini
Ruḥ-ı evşāfi ile pür ideyin eṭrāfi

Nev'-i aḥer

X153

Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Gülşende küyuñ işideli serv oṭurmadı
Zencīrlerle baḡladılar āb ṭurmadı
- 2 Öyküñdi gerçi çeşme çok çeşme lülesi
Ammā kulaḡın iller anuñ az burmadı
- 3 Cem' oldı eşkıyā ile bir gün raḡīb-i ḡar
Ehl-i şeḡādan üstine kimse oṭurmadı
- 4 Bir dil mi var ki zülfine dīvāne kılmayub
Dārü's-şifā-yı 'aşḡda zencire urmadı
- 5 Bāḡī lebinden oldı bize ḡayf o zālimüñ
Ammā ne çāre n'yeyelüm kimse şormadı

¹⁵³ 569a. Nev'-i aḡer.

* Bāḡī Dīvānı, s. 424 no: 521

NEV'İ AḤAR DER-BAḤR-İ
FE'İLĀTÜN FE'İLĀTÜN FE'İLĀTÜN FE'İLÜN

19154

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 'Ārizuñ āyet-i ḥüsn ü ḥaṭuñ i'rāb gibi
Yañaḡuñ nūr-i nebī beñleruñ aṣḡāb gibi
- 2 Niçe bir iñlede vü aḡlada ey serv-i çemen
Ḥasret-i gül-şen-i kūyuñ beni ṭolāb gibi
- 3 Baṣ urub ṭa'at iderler ileyinde şol kim
Bir 'azize ṭayana Ka'bede miḡrāb gibi
- 4 Ḳaradur zülf-i dil-āvīzi nigāruñ ammā
Görinür nūr-i ruhundan şeb-i mehtāb gibi
- 5 Seni düşünme göremdir Necāti lākin
Düş de gözinde uçur şimdi anuñ ḡāb gibi

¹⁵⁴ 569a. B: Ez-ān-ı Necāti Beg.

* Necāti Beg Dīvānı, s. 531 no: 614

3b Ka'bede: Ka'beye

5a düşünme: düşünde

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ebr-i gam kıldı gözüm yaşını seyl-âb gibi
Çarḥ-ı gam döne döne döndüğü tölâb gibi
- 2 Ne kadar kapu geçersen yüzüm üstüne yaşum
Varaq-ı aşfere sürḥ ile yazar bâb gibi
- 3 Ḥasret-i la‘l-i lebûñle gözümüñ yaşı revân
Kabağumdan dökülür sâķī mey-i nâb gibi
- 4 Ol ki kaşuñ var iken baş ege mihrâba şehâ
Kıbleden dönsün anuñ şüreti mihrâb gibi
- 5 Yiridür pisteri ḥâk olsa vü bālîni ḥacer
Zâtiyâ ‘aşķ-ı dîdâr olana âb gibi

¹⁵⁵ 569b. B: Nazîre-i Zâti.

* Zâtî Dîvânı, III c., s. 345 no: 1539

1b iflerem döne döne derd ile dolâb gibi

2a üstine: üstinde

3 metindeki 3. beyit divanda yoktur.

4a ol: o

Divandaki 4 ve 5. beyitler P.M’de yoktur.

4 Gözlerüntüñ yine terâzuladı dil nîmelerin

Zülfünüñ aşmağa rengâline kaşşâb gibi

5 Zâtiyâzerrece mihr itmedi ol mâh baña

Yağdı yandurdu beni mihr-i cihân-tâb gibi

19/2¹⁵⁶

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Būsītān-ı ser-i kūyuñ ıolanur āb gibi
Çarha girüb dökerin göz yaşı dölāb gibi
- 2 Pertev-i nūr-ı nebī berķ urur alnuñda
Ruħlaruñ āl durur beñilerüñi aşħāb gibi
- 3 Şāf kıl āyīne-i ķalbüñi mānend-i ķadeħ
Olma gel kimseye ķan yāğı mey-i nāb gibi
- 4 Kime ağızı ħaberin şordum ise yoķdur dir
Dehen-i tengi nigāruñ ķatı nā-yāb gibi
- 5 Çünki sen servüñ ayağına Ĥayālī iremez
Başını taşlara dögse n’ola seylāb gibi

19/3¹⁵⁷

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Niçe bir devr beni döndüre dölāb gibi
Eşķümü yā niçe bir aķıda seylāb gibi
- 2 Ne müferriħ durur ey sākī lebüñ tiryāķı
Getürür göñlümüzi cūşa mey-i nāb gibi

¹⁵⁶ 569b. B: Nazīre-i Ĥayālī.

* Hayālī Beg Dīvānı, s. 418 no: 56

1a ıolanur: dolanub

1b dökerin: dökerem

¹⁵⁷ 569b. B: Nazīre-i Dakīķī.

- 3 Derd ü gam çarhını döndürmek içün miñnet ile
 Menba‘ından atılır göz yaşı seylâb gibi
- 4 Nice kejrnde vü nâzük dürür ey meh dehenüñ
 Bağduğumca görünür ‘aynuma sîm-âb gibi
- 5 Serv-ğaddine dilerseñ ki Dağıķı iresin
 Yürü var taşlar ile döğ başuñı âb gibi

19/4158

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ğodı devr içre beni derd ile dölâb gibi
 Ağdı göñlüm saña ey serv-i revân âb gibi
- 2 Düşdi gün yüzlülerüñ yulduzı ey kaçı hilâl
 Sen tulu‘ eyleyeli mihr-i cihân-tâb gibi
- 3 Tağ-ı ebrüña sucüd itmege mescidde imâm
 Ğıbleden dönse n’ola karşıña mihrâb gibi
- 4 Ğörelü yerde güneş sen mehi şermeden olur
 Ğökde dir dir ditirer gövdesi sîm-âb gibi
- 5 Şöyle sihr it ki Nidâyı görüp ol serv-i revân
 Şarmaşa nazmuña biñ nâz ile leblâb gibi

¹⁵⁸ 570a. B: Nazıre-i Nidâyı.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Oldı der-bān-ı harem saçlarıñ a‘rāb gibi
Düşdi haṭṭuña benüñ noḳtası i‘rāb gibi
- 2 Demler olsun gözümüñ yaşı ne hōş kātib olur
Ki kapuñ naḳşını sürḥ ile yazar bāb gibi
- 3 Sañadur meyli gözüm yaşınıñ ey serv-i revān
Bāğ-bān bağlasa yüz yirde beni āb gibi
- 4 Ğarḳ iden ḳanlara la‘lūñ ‘inebi ḥasretidür
Eşküümüñ ḳatrelerin dāne-i ‘ünnāb gibi
- 5 Āfitābīye ‘ayān gün gibidür nūr-ı ruḥuñ
Ḥüsnüñ āfāḳı ṭutaldan berü mehtāb gibi

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Cevr eliyle beni zār ideli dōlāb gibi
Gözlerüm yaşı revān olup aḳar āb gibi
- 2 Bend-i ḡam ḳomadı boynuma ṭolandurdı benüm
Pīre-zen dehre yine sünbül-i pūr-tāb gibi

¹⁵⁹ 569a569b. B: Nazīre-i Āfitābī.

¹⁶⁰ 569b. B: Nazīre-i Hayretī.

* Hayretī Dīvānı, s. 418 no: 456.

1b olup: oldı

2b dehre: dehr

Metinde (PM) ṭōlāb şeklindedir. Cüllāb tercih edilmiştir.

- 3 aluben ah-ı belalarda halas olmaz idum
Zulfi sevdasi eger cekmese kullab gibi
- 4 Sakı-i dehr iduben kase-i cesmum tolu kan
Bezm-i mihnetde bafna sundı mey-i nab gibi
- 5 Bezm-i gamda nice kan yutmayayın Hayretiyā
Dem-be-dem taze kılur gonlumi cullab gibi

19/7¹⁶¹

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Servümüñ pâyına yüz sürmiyeli ab gibi
Geçmüsem done done aşaga gird-ab gibi
- 2 Lebi seftälüsün alma didi eyvā bafna yār
Tāñ mı pür-hün gözüm ger ola 'ünnāb gibi
- 3 İhtiyār ile degül küyuña varmak zülfüñ
Çeker eyler ilişüp boynıma kullab gibi
- 4 Şerha şerha iduben gövde mi eyler nıme
Keser aşar müje çengālına kaşşāb gibi
- 5 Kim ki ihlas ile tapmazsa yüzüne şanemā
Ka'beden dönse yiridür yüzi mihrāb gibi
- 6 Yapdı tadrıc ile Haq yeri gögü kadir iken
Ey Surürı her işüñ bitmesi bāb bāb gibi

¹⁶¹ 569b. B: Nazıre-i Sürürı.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -

- 1 Nice bir iñledesin derd ile dölâp gibi
Niçe bir aqıdasın eşkümi seylâb gibi
- 2 Niçe bir vire lebüñ yadı gözüm yaşına cüş
Gerek ol qanları teskîn ide ‘unnâb gibi
- 3 Niçe bir çeşmi qanâra idinüp kirpügüni
Aşa dil nimelerin üstine kaşşâb gibi
- 4 Şeker-i vaşluñı şükrâne vir ol haste-dile
Ki gamuñ nîşini nüş eyledi cüllâb gibi
- 5 Ger nişân-ı kefi pâyüñ göre Cibrîl-i Emîn
Secde-gâh idine ol mevzi‘i mihrâb gibi

Nev‘-i aher.

X163

Mefâ‘ilün fe‘ilātün mefâ‘ilün fe‘ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + - -

- 1 Bu gice leşger-i h`âb ile haylî ceng oldı
Fezâ-yı dîde sipâh-ı sirişke teng oldı

¹⁶² 569b. B: Nazîre-i Kemâl Paşa-zâde.

Bu gazel divanda yoktur.

¹⁶³ 570a. Nev‘-i aher.

Bâkî Dîvânı, s. 404 no: 489

Divandaki 6 nolu beyit P.M’de yoktur.

6 Muhabbet içre giriftâr-ı hecr olan ‘âşık
Defizlere düşüben şu‘me-i neheng oldı

- 2 Ğamuñla farkuma bir t ze na'l kesmiş id m
Başumda  le boyanmış per-i k leng oldu
- 3 Ğarardı m hre-i d gum kızardı şerhalarum
Bu cism-i zerd baña c me-i se-reng oldu
- 4 şarardı beñzi şasedden ben mle y ri g r b
Raķ b-i r -siyehe bir ğar b reng oldu
- 5 Y zin eline alup geldi meclise ş fi
Bu gice rişte-i tesb hi t r-ı  eng oldu
- 6 Fiĝanum ile felek  n   n   tdi ey B ķ 
Ber d-i  huma g y-ı sipihr zeng oldu

NEV'‐İ  ĞAR DER-BAĞR‐İ
M STEF'‐İL T N M STEF'‐İL T N

20164

M stef'‐il t n m stef'‐il t n

-- + -- / -- + --

- 1 B kdi bil m z t r   kem n 
Bu ne  ağ dur kim  iker  n 
- 2  almadı tende bir  ılca c num
 ak itdi  add m m -y  miy n 
- 3 Her dem deh n  var dird m amm 
Bir zerre yoğdur n m   niş n 
- 4  ırduñ ge urd ñ mi p diş hum
T r-i m jeñle c mle cih n 

¹⁶⁴ 570a. B: Ez- n-ı şeyh -i K t hiyyev  Ğ k m Sinan dirler idi.
Divanda yoktur.

- 5 Bir dem emānı olur kırānuñ
Biz görmedük mi şahib kırānı
- 6 Redd it rakīb-i rü-siyāhı
Bağma yüzine çokdur ziyānı
- 7 Haṭṭuñ çerisin tağıtdı zülfüñ
El haṭṭu bākī ve 'l-ömrü fānī
- 8 Nağş-ı nigāra aldanma Şeyhī
Bir dürlü şuret her görsem ānı
- 9 Şi'r-i belīgum bağr-i leali
Lafzı şadefdür dürri me'ānī

20/1 165

Müstef' ilātün müstef' ilātün

-- + -- / -- + --

- 1 'İsī lebüñdür ey rüḥ-ı şānī
Bīmār-ı 'aşkuñ cismünde cānı
- 2 Bu ḥüsn ü ānı kim sende gördüm
Hiçbir güzelde görmedüm ānı
- 3 Cevr ü cefāñı çekdüm niçe kez
Tır-i belānuñ oldum nişānı
- 4 Göñlümi aldı bir zülf-i serkeş
Billah görüñ bu dil-sitānı
- 5 Sinemde nār-ı 'aşk olduğına
Ey Ḥamdī şāhid āhum duḥāmı

165 570a-570b. B: Nazīre-i Ḥamdī.

20/2166

Müstef' ilâtün müstef' ilâtün

-- + -- / -- + --

- 1 La'lûñ şarâbı yaqdı cihâñı
Devrûñde kaç kez biz çekdik ânı
- 2 Kırdûñ geçürdûñ halkı olaldan
Akrân-ı hüsñüñ şâhib-kırânı
- 3 Şebdîz-i zülfe baş koşmak ister
Gülgün-ı eşke virdûñ 'inânı
- 4 Hüsñüñe yazmış dest-i ezel kim
El haţtu bâkî ve'l 'ömrü fânî
- 5 Beñzer bile şîre şakarmış
Öger Sehâyi pîr-i müğanı

20/3167

Müstef' ilâtün müstef' ilâtün

-- + -- / -- + --

- 1 Bir bûse virüb ol naqd-i cânı
Öldür beni ger varsa ziyânı
- 2 Bâde içene kan itdi dirler
Billah gördük devr-i zemânı
- 3 Adın işitdik ancak miyânuñ
Yokdur dehânuñ nâm u nişanı

¹⁶⁶ 570b. B: Nazîre-i Sehâyi Beg.

¹⁶⁷ 570b. B: Nazîre-i Mesîhî.

Bu gazel divanda yoktur.

- 4 Sākī öri  ur y r t ayağı
Kim bezm n  oldur ru -ı rev nı
- 5 S yler Seh yi alub ele c m
Bir ayağ  zre bi  bir yalanı
- 6 Şi'r-i la ıf m ra'n  g zeld r
Lafzı 'iz rı  nı me' n 
- 7 Ger i bu  arzı dimiş Mes h 
Ten gibi durur H k ka bu c nı

20/4168

M stef' il t n m stef' il t n

-- + -- / -- + --

- 1 T r urdı c ne  aŐu  kem nı
O  buldı yirin dir g ren  nı
- 2 Var ise 'ilm-i ihf yı bil r
G r nmez oldu y r n  deh nı
- 3 H t u  g ricek gitdi h yatum
El h t  b k  ve'l ' mr  f n 
- 4 D nd m h y le h l m vaŐaddur
Fikr mde y ru  m -yı miy nı
- 5 Ra m  nig ru  ru s rı Şem'in
VaŐ eyler iken yandı zeb nı

¹⁶⁸ 571a. B: Naz re-i Ra m .

Müstef' ilātün müstef' ilātün

-- + -- / -- + --

- 1 Güci çoğ eyler kaşı kemānı
Çekdi nice kez miskīnler anı
- 2 Hoş olur idi kalb-i şikestüm
Bir kez şaraydum ol mū-miyānı
- 3 Güzel çoğ ammā ben sevdüğümüñ
Hiç bir güzelde yokdur dehānı
- 4 Kırduñ geçürdüñ şāhib-dili hep
Biz şimdi gördük şāhib-kırānı
- 5 Haţtuñ gelelden maḥv oldu zülfüñ
El-ḥaţtu bākī ve-'l-'ömrü fānī
- 6 Tab'-ı Mesīḥī deryāya beñzer
Bir dildür anda gūyā zebānı
- 7 Şi'rüm beyāzı nev-ḥaţ güzeldür
Zülf ü 'izārı lafz u me'ānı

¹⁶⁹ 570a. B: Nazīre-i Mesīḥī.

* Mesīḥī Dīvānı, s. 298 no: 283

1 ehl-i dili: şāhib-dili

2 baḥr-i dūrerdür: deryāya benzer

2 ve 3. beyitlerin yerleri değışiktir.

20/6¹⁷⁰

Müstef' ilâtün müstef' ilâtün

-- + -- / -- + --

- 1 Vār ola yārūñ kılca miyānı
Bir zerrece yoğ amma dehānı
- 2 Olurdu nerm ol kaşı kemānum
Bir kez çekeydüm bağruma ānı
- 3 Sükker lebūñe öykünmüş amma
Cānā degüldür bu şehd şanı
- 4 Bir buse virse cānān lebinden
Virirdüm ey dil biñ nağd-i cānı
- 5 Kıldıñ Meşihī tarzını ihyā
Şād oldı Nazmī rūhı revānı

20/7¹⁷¹

Müstef' ilâtün müstef' ilâtün

-- + -- / -- + --

- 1 Hergiz görünmez nām ü nişānı
Var ise yoğ durur ānuñ dehānı
- 2 Kıl mı bu yāhūd kaldı gözümde
Yārūñ hayāl-i mū-yı miyānı
- 3 Hat zāhir oldı 'ömr oldı āhir
El-ħaṭṭu bākī ve'l-'ömrü fānī

¹⁷⁰ 570a. B: Nazīre-i Nazmī.

¹⁷¹ 570a-570b. B: Nazīre-i Faķīrī.

- 4 Ejder dürtür kim göge çekilür
Kāpuñda cānā āhum duḡānı
- 5 Bildüm Faḡīrī sırr-ı dehānın
Oldum bu dehrüñ bir nükte-dānı

20/8¹⁷²

Müstef' ilātün müstef' ilātün

-- + -- / -- + --

- 1 Çün oldı kūyuñ ḡüsn asūman
Çıkdı semāya āhum duḡānı
- 2 Ğamzen cefāsı canuma geçdi
Derd oḡlarınuñ oldum nişānı
- 3 Kara baḡırlu bir ser-keş ancak
Baş egse olmaz ḡaşuñ kemānı
- 4 Ne ateş olur tāb-ı ruḡuñ kim
Misk-i Ḥotende ānuñ düḡānı
- 5 Gitdi Mu' idī eş' ārı ḡaldı
El ḡaḡtu bākī ve'l 'ömrü fāni

20/9¹⁷³

Müstef' ilātün müstef' ilātün

-- + -- / -- + --

- 1 Var ola yāruñ ḡılca miyānı
Bir zerrece yoḡ ammā dehānı

¹⁷² 570b. B: Nazīre-i Mu' idī.

¹⁷³ 570b. B: Nazīre-i Nazmī.

- 2 Olurdu nerm ol kâşî kemānum
Muḥkem çekeydüm bağruma ānı
- 3 K̄ol ʔolar oldı zerrîñ kemerler
Ortada űimdi yāruñ meyānı
- 4 Bāşı kayıdur k̄atı kemānuñ
Çekdi çevürdi ellerle ānı
- 5 Kaç kez oğ atsa ol kaşları yā
Bir kez űaşırılmaz urur nişānı
- 6 Kılduñ Mes̄hî ʔarzını ihyā
Şād ola ānuñ Nazmî revānı

- 7 Bu űi'r-i nāzūk bir dil-rubādur
Esbāb-ı ḥüsnî lafz ü meānî

Ferd

X¹⁷⁴

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Gelmez iseñ bu gice va'de-i ferdā eyle
Bir ḥoş-āmedle beni bāri tesellā eyle

¹⁷⁴ 570b. Ferd.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 ‘Aqlumı ğamze-i cāduları meftūñ itdi
Göñlümi silsile-i muları mecnūñ itdi
- 2 Sākıyā ölmedin irgür mey-i rüh-efzāyı
Hālümü derd ü ğam-ı ‘aşq diger-gün itdi
- 3 Eksük olmaz ten-i şad-pāreden işler yara
Baña bu işleri hep tãli‘-i vārūñ itdi
- 4 Rüz-ı fūrkatde hücüm eyleyüp eşk-i gül-gün
Şıpeh-i şabr u sükün üzre şebihün itdi
- 5 Nıle ğarķ itdi tenüm seng-i cefā zahmından
Yaşumı cevr-i firāvan ile Ceyhün itdi
- 6 Bākī’yā şādılık eylerse ‘aceb mi ağyar
Çarķ anuñ tãli‘ini gör nice meymün itdi

¹⁷⁵ 570a. Nev‘-i aher.

* Bākī Dfvâni, s. 405-406 no: 491.

6 Ruħına mã’il iken sevdi ‘izârını göñül
Âh kim derdümi günden güne efzün itdi

NEV'Î AÇAR DER-BAĞR-Î
FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLÜN

21¹⁷⁶

FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLÜN

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ta ki yirüm dehr bağında dikendür gül gibi
Şiddet-i aşr-ı ile bağrum kıan olubdur mül gibi
- 2 Her seher nâlemden olur merg-zāruñ mürğı zār
Çün yüzün gül-zārına zāri kılam bülbül gibi
- 3 Hāl-i zülfünde ne yāraşmış didüm dil-ber dedi
Hinden bir dāne çıkmaz Ruma bu fülful gibi
- 4 El uzadub zülfünüñ reyhānını çözdükce bād
Ey nice miskin ayāğufıa düşer sünbül gibi
- 5 Çeşm-i AĞmed'de ĥayāl-i zülf-i ebrü-yı nigār
Bağludur zencir ile deryā yüzünde pül gibi

21/1¹⁷⁷

FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLÜN

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Her kaçan ruhsārını arz itse dil-ber gül gibi
Nāleye başlar görüp bī-çāre dil bülbül gibi

¹⁷⁶ 571a. B: Ez-ān-ı AĞmet Paşa.

* Ahmet Paşa Dīvānı, s. 265 no: 304

1 ta ki: çünkü

Divandaki 3. beyit P.M'de yoktur.

3 Ne cemālın gibi ben ĥüsn ıssı sultan göremü
Ne cefānı çekmege sen göresin ben kıul gibi

¹⁷⁷ 571a-571b. B: Nazīre-i Sultān Bayezid Ėān.

- 2 Beñzerem dirseñ saçına sen dañi ey müşg-i Çin
Yüz karasın hâşıl eylersin kara sünbül gibi
- 3 Hüsüne öykünmege bedr olıcağ gökde kamer
Bir siyeh halka aşar ruhsârına kâkül gibi
- 4 Hışm ile hançer çeküp göñlü serayına gelür
Çeşm-i hün-rîzüñ içer her lahza kanum mül gibi
- 5 Hâl-i müşgînüñ hevâsıyla ider terk-i diyâr
Rûma geldi müşg-i Çin sūd ile fülful gibi
- 6 Hüşn ilinüñ şâhısın ây ile gün leyl ü nehâr
İzine yüzün sürersin şehri-yârüñ kul gibi
- 7 Luţfını ‘Adlî’ye dâim ol cefâ-kârüñ görñ
Gonca-veş ağızın açub eyler tebessüm gül gibi

21/2¹⁷⁸

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Gerçe ser-tâ-pa vücūdum yandı geçdi gül gibi
Şaklaram ‘aşk âteşini sîne de bülbül gibi
- 2 Buse cerr ider girüb hengâme-i ‘aşka göñül
Yok midur bir gonca-leb kendin belürde gül gibi
- 3 Būstân-ı hüşn içinde sen nihâl-i taze yi
Beslemişdür bâğ-ı bân-ı rüzigâr oğul gibi

¹⁷⁸ 571b. B: Nazîre-i Necâtî Beg.

* Necatî Beg Dîvânı, s. 541 no: 628

1 fitne ile: işve ile

- 4 Dōstum çok başludur zülf-i siyeh-kāruñ velī
Fitne bābında ser-āmed olmaya kākül gibi
- 5 Dest olur bālā-yi dest anuñ için ey serv-kaç
Karşuñla kol kavşurub turur şanavber kul gibi
- 6 Kametünle şive işve ile kıyāmetdür hemīn
‘Arızuñla beñlerüñ kāfur ile fülful gibi
- 7 Ey Necātī leblerinüñ sögdüğine kalma kim
Acı ağızluğı tatlu şöbeti var mül gibi

21/3179

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Hāşe lillāh çāk-dāmen olasin sen gül gibi
Yūsuf-1 gül-pīrehensin pāk-dāmen gül gibi
- 2 Sākīyā doldur berü cām-1 sürür-encāmı kim
Güldi dünyānuñ yüzi açıldı gülşen gül gibi
- 3 Yigit olduñ dōstum nüş eyle cām-1 lāle-reng
Pir elinden gel berü bir şan‘at ögren gül gibi
- 4 Bende maḥmūr-u tudağun sāki-i bezm-i cemāl
Hālümüz ey şem‘-i meclis saña rüşen gül gibi

179 571b. B: Velehūkezā.

* Necātī Beg Dīvānı, s. 512 no: 587

Divanda 3 ve 4 nolu beyitlerin yerleri değişiktir.

Divandaki 5 ve 6. beyitler P.M’de yoktur.

- 5 Halk-1 ‘ālem hep el üstine tutarlardı seni
Bir kezın yüz döndüri bilseñ dikenden gül gibi
- 6 Sensüz açmaz göñlümi Gülşen ki didār olmaya
Cennet ehlinüñ yiri olurdu diken gül gibi

- 5 Gülmek olmazsa Necātī ağlamak ḥod ḥāzīruñ
Gülşen olmazsa müyesser uşda küllhan gül gibi

21/4180

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ey dehānı ḡonca vey ḡīsüleri sünbül gibi
Gül yüzüñ yādına feryād eylerüm bülbül gibi
- 2 Zīver için boynuña lāzım degül meftüller
Misk ü terden 'anberinüñ var çü bu kākül gibi
- 3 Ruḡları üstinde zülfi yār-ı gendüm-günümün
Ḥirmen-i gül-berg içinde ḡüşe-i sünbül gibi
- 4 Resm olup durur ḡayāl-i ṡāk-ı ebrü-yı nigār
Çeşm-i giryānumda āb üzre yapılmış pül gibi
- 5 Çeşm ü dilde Ca'ferā la'li ḡayāli dilberüñ
Cism içinde cān gibidür cām içinde mül gibi

¹⁸⁰ 571b-572a. B: Nazīre-i Ca'fer Çelebi.

* Ca'fer Çelebi Dīvānı, s. 445 no: 236

1a vey: vü

2b misk: mûsk

Divandaki 5 ve 6. beyitler P.M'de yoktur.

- 5 Rûy-ı zībāsındaki ol ḡāl-i müşkini anuñ
Bir ṡabaḡ kāfūr içinde dane-i fülful gibi
- 6 Rüşen oldu ḡalḡa ḡülzār olduḡı nār-ı Ḥalīl
Ol ḡalīlün nār-ı ruḡsarı çün oldu ḡül gibi

21/5¹⁸¹

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Geçdi kūyunda benüm 'ömrüm şehā çün gül gibi
Eyledüñ nār-ı cefāñ ile derūnum kül gibi
- 2 Yiridür ger kıan yudarsa la'l-veş 'aşıklarūñ
Tek cihān içinde ol sen şād u ħandan gül gibi
- 3 Bezm-i gülşende ruĥuñ şevkıne dāyım cān u dil
Ĥālī olmaz bir nefes efğan ider bülbül gibi
- 4 Dōstum bir dem kıadem başşan yüzüm üzre benüm
Ĥār elinden dāmenüñi n'ola alsañ gül gibi
- 5 Ey Muĥibbī zinde olmaķ ister iseñ ĥaşre dek
Leblerinde būs eyle dilrubānuñ gül gibi

21/6¹⁸²

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ĥūblar ĥār ile hem-dem oldu ĝonca gül gibi
Nāle vü zārī kılalum biz daĥī bülbül gibi
- 2 Didüm ey gül-ruĥ yaķar mı cānumı şevķüñ odı
Gül gibi ol ĝonça-leb güldi dedi kim gül gibi
- 3 Leblerin medĥ eylesem baña zarūri meyl ider
Ĥublar şayd itmege olmaz cihānda mül gibi

¹⁸¹ 572a. B: Nazīre-i Pādişāh-ı 'ālem-penāh.

Bu gazel divanda yoktur.

¹⁸² 572a. B: Nazīre-i Meālī Çelebi.

- 4 Gülşene varsañ eger ey gönca-i bāğ-ı cemāl
Serv u ‘ar‘ar karşıña āyak tolarlar kıl gibi
- 5 Çeşm-i giryānı Meālî’nüñ dönübdür ırmağa
Üsti yānında anuñ ebrüsü olmuş pül gibi

21/7183

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Āh kim ol gönca-leb gülmez açılmaz gül gibi
Gülşen-i ğamda ‘aceb mi ifleşem bülbül gibi
- 2 Ağladuğum bu ki bakmaz yüzüme ol gönca-leb
Nār-ı ħaddi şevķine yüz dāğ yaķsam kül gibi
- 3 Ol bir içim şuyı bu şuya revān ola diyu
Gözlerüm yollarda vü kıddüm kemerdür pül gibi
- 4 Āşinā olsa kaçan şöĸbetlerin yād eylesem
Cüş ider ol dem ħum-ı çeşmümde yaşum mül gibi
- 5 Dilberüñ şirîn lebinde ħāline hindü diyüb
Yüregüm acıtdılar Zātî benüm fülful gibi

183 572a. 572a B: Nazîre-i Zātî.

* Zātî Dîvânı, IIIc., s. 350, no: 1547i

2a ki: güle; yüzüme: yüze.

4a āşinā olsa: āşinālara; kaçan: geçen; şöĸbetlerin: şöĸbetleri.

4b yaşum: eşküm.

21/8184

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Niçe feryād itmesün şūrīde dil bülbül gibi
Şalunur her hār ile ol şāh şāh-ı gül gibi
- 2 Sor dehānuñ rāzını göñlümden ey ruhsār-ı gül
Haddi vaşfin kimse bilmez goncanuñ bülbül gibi
- 3 Mest olupdur şive-i nergislerinden cān u dil
Kān olubdur lāle haddünden cigerler mül gibi
- 4 Dir gören kaşuñ hilālin baħr-i eşkümden benüm
'Anber-i terden düzülmüş bir kemerdür pül gibi
- 5 Hāsetinden şol kadar yandum ki dilber raħm idüp
Didi ey S'adī nedendür oldı beñzüm kül gibi

21/9185

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Çün cemālüñ derh-i bāğın hürrem eyler gül gibi
N'ola āfākı kılsa nālišüm bülbül gibi
- 2 Zār u hayrāndur benefşe gibi bu miskīn göñül
Düşeli reyħan hatuñ sevdasına sünbül gibi
- 3 Her deninüñ nuql-ı bezmi olalı mey-gün lebüñ
Hün-ı dil çeşmüm kabağından dökilür mül gibi

184 571a. B: Nazīre-i S'adī.

185 571a. B: Nazīre-i Resmī.

- 4 Düşmüşem şahrâlara Mecnûn gibi şeydâ olup
Leylî-i zülfûñ girih-gir olalıdan gül gibi
- 5 Sen seg-i küyum diyelden ihtirâm idüp baña
Geymişümdür egnüme 'aşkuñ pelâsın çul gibi
- 6 Olma hercâyı iken gel ey gül-i gül-zâr-ı hüsn
Kim düşen elden ele şolar bilürsin gül gibi
- 7 Bes durur şâhâ bu Resmî'yi haķire 'izz ü câh
İşügüñde hizmete lâyıķ olursa ķul gibi

21/10186

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Görmedüm gül-şende bir gül sen yüzi şen-gül gibi
Taze tutsun Haķ seni ey gonca taze gül gibi
- 2 Aķuben aģzını kaldı yummadı bir zerre hiç
Çün beni vaşf-ı lebûñde görđi dil bûlbûl gibi
- 3 Öykünelden haddüñe ey gül benefşe baģda
Yüzi anuñçün ķara oldu anuñ sünbûl gibi
- 4 Zülfüñe yüz virme ey gül devr-i hüsnüñde iken
Başuña çıkardı kendin ol daħı sünbûl gibi
- 5 Zihnîyâ bir bûse almış la'l-i dilberden meger
Sâģaruñ ķanın anuñçün nüş iderler mül gibi

¹⁸⁶ 571a-571b. B: Nazîre-i Zihnî Beg.

21/11¹⁸⁷

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Çün bahār oldu koma cāmı elüfden mül gibi
Sākıyā söylet şürāhıyī yine bülbül gibi
- 2 Tolu içüp öpmek istersem ruhuñ 'ayb eyleme
Bir kadeh mey kendüyi cānā belürdür gül gibi
- 3 Şāne beñzer dil uzatmışdur mu'anber zülfüñe
Kim şikeste-hātır olmuşdur yine sünbül gibi
- 4 Kimse yokdur dil-rubālarda öñüñe gelicek
Çün kafādaruñ var ey dil-ber senüñ kākül gibi
- 5 Mevsim-i güldür Revānī koma elden cāmı kim
Olmaya bir meşrebi şāfī muşāhip mül gibi

21/12¹⁸⁸

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Görelî hengāme-i gülşende hüsñüñ gül gibi
Kışsa-h'an oldum ben ey gonca dehen bülbül gibi
- 2 Seyl-i eşkümden hayālüñ 'askeri geçsün diyü
Gözlerüm kurdum yol üzre iki kaşlu pül gibi

¹⁸⁷ 571b. B: Nazīre-i Revānī Çelebi.

* Revānī Dıvānı, s. 347 no: 423.

1a oldu: irdi

¹⁸⁸ 571b. B: Nazīre-i Şāmi Beg.

- 3 Nice feryād itmeyem bülbül gibi ey gönca-leb
Yana yana Һar elinden oldu beñizüm kül gibi
- 4 Başa varsun dir isen işin senüñ ey zülf-i yār
Sür Һara yüzüñ ayāğına düşüb kākül gibi
- 5 La'l-i mey-günun añub āh itdigümce Şāmiyā
Acı acı yaşlar aҺar bu gözümdeñ mül gibi

21/13189

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ZaҺmlar açıldı bağ-ı sīnem üzre gül gibi
'Ālemi feryāda virdi nāliřüm bülbül gibi
- 2 Gül gibi cem'iyet-i ağyārda açılma kim
Dil perīřān olmaya 'āřıklararuñ sünbül gibi
- 3 Tālī'im yok kim görem ol āfitābuñ Һal'atın
N'eyleyem baҺtum siyah-kār oldu bu kakül gibi
- 4 Leblerüñ yādına çün āheng-i 'işret eyledüm
Toldı hünāb-ı cigerden cām-ı çeşmüm mül gibi
- 5 Ger güzellerle Celīlī olur iseñ bāde-nüş
Yok durur 'işret serāyı şehr-i İstanbul gibi

189 571b-572a. B: Nazīre-i Celīli.

21/14¹⁹⁰

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Devlet el virse şalınsam boynuña kākül gibi
Çoğlasam kâh öpüp boynuñ kulağunı gül gibi
- 2 İşigüne yüz süre varsam n'ola cārüb-vār
Hızmete bel bağlayam bir boynu bağlu kul gibi
- 3 Zülf ü ruhsāruñ hevāsı cānları şeydā kılar
Büy-ı sevdāsı bahārı hoş durur sünbül gibi
- 4 Hārlarla şalınursın ey leṭāfet gülşeni
Ben belā bāğında kaldum zār ile bülbül gibi
- 5 Cām-ı zehr-ālūd-i çarhuñ semmini def itmege
Görmedüm tiryāk-ı ekber Remziyā hiç mül gibi

21/15¹⁹¹

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Gülşen ol sen açılıp ey yüzi gülşen gül gibi
Ağlayayın dem-be-dem karşında ben bülbül gibi
- 2 Gül yüzünden ayru nārla hecr ile ben bülbülüñ
Yanmadan ey yüzi gül beñzüm olupdur kül gibi
- 3 Hāsret-i kıdd ü ruḥ u zülfüñle seyr-i bağda
Nesne açmaz göñlümi serv ü gül ü sünbül gibi

¹⁹⁰ 572a. B: Nazīre-i Remzī.

¹⁹¹ 572a. B: Nazīre-i Nazmī.

- 4 Gey yaraşur ey yüzü ağum saña bu kara ton
Kim cemâl-i hüsnuñe zînet virür kâkül gibi
- 5 Dem-be-dem la'l ü ruhuñ vaşf itdügi Nazmî bu kim
'Ârife olmaz bir eglence gül ile mül gibi

21/16¹⁹²

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Halk-ı 'âlem gül seveydi kâşki bülbül gibi
Ol lebi gönca baña qalurdı tenhâ gül gibi
- 2 Zülf-i 'anber-büyüñüñ sevdâlarıdur döstüm
'Aşkuñ hâlin perîşân eyleyen sünbül gibi
- 3 Eksük olmaz sînede gül gibi tâze dâğlar
Nâleler kılsa 'aceb mi mürğ-i dil bülbül gibi
- 4 Kâkülüñ sevdâlarından düşdi göñlüm zülfüñe
Bir belâ dağı ol oldı başuma kâkül gibi
- 5 Çeşmüm üzre görinen hün-âbe şanma Bâkıyâ
Gözüme geldi şarâb-ı 'aşq-ı dil-ber mül gibi

¹⁹² 572a. B: Nazîre-i Bâkî Çelebi.

* Bâkî Dîvânı, s. 406 no: 492

1b ol lebi gönca baña tenhâ qalurdı gül gibi

3a sînede: sineden

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dāğlar yaqđum ruđuñ şevkıyle yer yer gül gibi
Nāleler kılsam ne var ey ğonca-leb bülbul gibi
- 2 Bī başardur şol ki teşbih ide çeřmüñ nergise
Kāfir olur kim dir ise zülfüñe sünbül gibi
- 3 Şarı lup boynına yarüñ her yaneden el şalar
İşini başa iletmiş var mıdur kākül gibi
- 4 Kaşresin nüş eyleyen bulur sürür-ı sermedi
Bir şafa-başş olmaya her giz cihānda mül gibi
- 5 Dām-ı zülfüyle yine dil mürğunu şayd itmege
Muhyiyā yer yer ruđuñda dāneler fülful gibi

X¹⁹⁴

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Terk itdi ben za'ifini gitti revān gibi
Gelmek müyesser olmadı bir dağı cān gibi
- 2 Ser-keşlik eylemezse o servüñ ayağına
Yüzler süriye varayın āb-ı revān gibi

¹⁹³ 572a. B: Naşire-i Muhyi Çelebi.

¹⁹⁴ 572b B: Nev'-i diğer.

* Bākī Dīvānı, s. 426 no: 638.

4a "o": Divanda yok.

5a Bākī'yi: ey Bākī'yi.

- 3 Devr içre gerçi sen de ser-âmedsin ey güneş
Olmayasın ol âfet-i devr-i zemân gibi
- 4 Ey âh o mâhuñ irişemezsin kulağına
Başuñ gerekse göklere irsün fiğân gibi
- 5 Tîr-i gamuñ nişânesüdür diyü Bâķī'yi
Allah ki halk çekdi çevürdi kemân gibi

NEV'-İ ÂĦAR DER BAĦR-I
MEF'ÜLÜ FÂ'İLÂTÜ MEFÂ'İLÜ FÂ'İLÜN

22195

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Mecnün süründi vâdi-i hayretde serserî
'Aşkıñ başa iltemedi ol yabân eri
- 2 Hicrân esirine söge çursuñ ne döstüm
Vâcib degül mi hayr ile aşmak ölenleri
- 3 La'lin lebüñe cân ile dil müşterî iken
Bâzâr idersen ey boyı şimşâd elüñ beri
- 4 Hürşîd gözüñ üzre kaşuñ var dimez velî
Sen pâdiaşâh-ı hüsnisin ol bir kalenderî
- 5 Beñzer nigâra diyü begâyet uçurdılar
Kendüzini yitürse 'aceb olmaya perî

195 572b B: Ez-ân-ı Necâtî Beg.

* Necâtî Beg Dîvânı, s. 547 no: 638.

1a Mecnün ki gezdi vâdi-i hicrânı serserî.

2a sinine sög turma um.

3a la'lin: la'l-i.

4a Hürşîd: Hürşîde.

- 6 İksir-i 'aşk ile işin altun iden yiger
Ta'yīb iden hamākat ider kīmyā-geri
- 7 El çek boşaduñ ise zenini zemānenüñ
Olmağ gerek Necātī kişi söziñün eri

22/1¹⁹⁶

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Ey dil belā-yı ğamdan olayın diseñ beri
Var yār idinme kendüñe hercāyī dilberi
- 2 Kim 'arz idüp cemālini gün gibi cā-be-cā
Bāzāra gire tütmağa her yaña müşteri
- 3 Tūṭıye zehr vire çeşm ü lebinden ol
Her zāğ-ṭab'a nuql ide badam u sukkeri
- 4 Lāyık mıdur ki ḥüsn iline pādişāhken
Her bir ḥasisün eyleye kendüyi çakeri
- 5 Her bir pelide giceler āsāyiş itmege
Berg-i semenden eyleye bālin ü pisteri
- 6 Kāsım duruşma vaşfını taḥrīr kılmāğa
Şol kimsenüñ ki şığmaya dünyaya defteri

¹⁹⁶ 572b B: Naẓıre-i Kāsım Beg.

22/2¹⁹⁷

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Tâ kıldı bende kâmeti serv ü şnavberi
Düşürdi bende sünbüli zülf-i mu'anberi
- 2 Âhir zemân dur kiçi söyler turur ülü
Söger 'adüvv baña dağı urmadın itleri
- 3 Pâ başmaz oldısa n'ola fark-ı gedâya yâr
Komadı nice şehlere bu düd-ı efseri
- 4 Görem rakîbi dağı benüm gibi dem ola
Şahrâ-yı hecr içre geze şöyle serserî
- 5 Şahrâ-yı hecr içinde Şabâyî şabâ gibi
Güm-geştedür umar ki vişâl ola rehberi

22/3¹⁹⁸

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Dil hanesini yıkdı şehâ 'aşk leşkeri
Evüñ öñüne uğramasun hiç eyü çeri
- 2 Baltası taşta degdi başarmadı 'aşk işin
Adına küh-ken dediler bir yaban eri
- 3 Kim elleşür çemende şnavber boyuñla rast
Bir muşt urup miyânına uzattı 'ar'arı

¹⁹⁷ 572b B: Nazîre-i Şabâyî Edrînevî.

¹⁹⁸ 573a B: Nazîre-i Cemâlî.

- 4 Kūyuñda cerr idüp güneş arslanın oynadur
Zencir-i zer elinde omuzuñda çenberi
- 5 Yiter Cemālī nazm-ı naşihat sözüm işit
Ey la‘l-i leb koma kulağundan bu gevheri

22/4¹⁹⁹

Mef‘ülü fā‘ilätü mefā‘ilü fā‘ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 ‘Uşşāk oldu halka-i zülfüñle Hayderī
Cem‘ oldu yine bir yire iklim erenleri
- 2 Leşker çeküp gelürdi ışigine ay u gün
Bir kez diyeydi ol şeh-i hubān breh beri
- 3 ‘Aşkı cihānda kendüye iş eyledi gönül
Böyle olur kişi olucağ maşlahat eri
- 4 Mülk-i cemāli leşker-i haḍdur bozan yıkan
Mısr üstüne çekildi yine Hind leşkeri
- 5 Gördüm Revānī şī‘rin okur bir güzel bu gün
Başında mäh-ı nev gibi təc-ı Kälenderī

¹⁹⁹ 573a B: Nazire-i Revānī.

* Revānī Dīvānı, s. 358 no: 445.

22/5200

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Didüm ki bî hisâb yapayduñ göñülleri
Didi yûri hisâb ile yapıldı Kayşeri
- 2 Mecnûn düşdi tağa koyup kûy-ı Leylî'yi
Bağlamalu yaban delisi ol yaban eri
- 3 Tağda ararsa Leylî'yi Mecnûn 'aceb degül
Zîrâ ışuz maħalle olur mesken-i perî
- 4 Zer oldı şimdi baş açuğ abdâlı cevherüñ
Evvel geyürdi başına tâc-ı Kâlenderi
- 5 Zâtî o şah-bâz umarın oқыya gele
Mektüb-ı dâ'vet ile uçurdum kebûteri

22/6201

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Müştâkdur göñül saña gayetde ey perî
Uçmağ dilerdi küyüña olsa eger perî

200 573a B: Nazîre-i Zâtî.

* Zâtî Dîvânı, IIIc., s. 417 no: 11654.

1b yûri: o şeh.

2a düşdi: düşerdi.

3a degül: midür.

4a zer: dür.

201 573b B: Ve-lehü Kezâ.

Bu gazel divanda yoktur.

- 2 Burc-u felekde mihri nice beñzedem saña
Sen pâdişah-ı ‘âlem ü ol bir hişâr eri
- 3 Kurtulmasun zevâlden ol afitâb-ı hüsñ
Her kim metâ‘ı hüsñüñe olmasa müşteri
- 4 Deryâ-yı hüsñ ü dilberi gördi ki mevc urur
Uydı hevâya fülk-i dilüñ gitdi lengeri
- 5 Ol mâh-rûdan ayruga meyl eylemez gönül
Gün gibi göge irdi ise Zâtîyâ seri

22/7202

Mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Haddüñ komaz açılmağa gülşende gülleri
Kaddüñ yürütmez oldı çemenlerde ‘ar‘arı
- 2 Nür-ı cebînüñ üzre kaşuñ zâhir olalı
Nünüñ egildi anı görüp ağzı ey perî
- 3 Çeşm ü ruhuña göz kulağ olmağa turdılar
Görüp çemende nergis ü gül serv ü ‘ar‘arı
- 4 Öykündüğü için lebüñe dil uşurdular
Bir söz ile şehâ şıdılar haylî leşkeri
- 5 Yârüñ ruhına ire mi haţtı Celîliyâ
Bâzâr içinde vay ki ucuz itdi ‘anberi

22/8²⁰³

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Hecrûfide baħr-i eşkümi görenler ey peri
Anuñ ħabâbı şandı görinen felekleri
- 2 Ol âsitâne ħâlümi kim 'arz ide benüm
Ser-geşte kaldı nâme-i şevķum kebüteri
- 3 Başı irerse göklere ey serv-i ser-firâz
Kimse demeye kıaddüñe beñzer şanavberi
- 4 Yârüñ dehâñı sırrını yir yir aradılar
Bulmadılar nişânını ġâib erenleri
- 5 Yokdur felekde bu yedi beytüñ be Ĥâverî
Var ise oldur encüm-i eş'aruñ Ülkeri

22/9²⁰⁴

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Beñzetdiler o mâha diyü mihr-i enveri
Biri birine koydu fiġānum felekleri
- 2 Çekdi bu şākī meclis-i meyde piyāleyi
Âl ile öpdü bu leb-i la'l-i dil-beri

²⁰³ 574a B: Nazîre-i Ĥâverî.

²⁰⁴ 574a B: Nâzire-i Bākî.

* Bākî Dîvânı, s. 413 no: 504.

2a bu şākī meclis-i meyde piyāleyi: çevürdü şākī-i meclis piyāleyi.

2b bu: diyü.

5b kıdretümüñi: fikretümüñi.

- 3 'Aşık güşāde-meşreb olur cām-ı mey gibi
Hem-dem idinse kendüsine tañ mı sāğarı
- 4 Yaruñ raķıbi gibi iti görmedüm dañı
Olmaya gerçi eşk-i revānum gibi çerı
- 5 Bākı şarır-i kilik-i bedāyi'-nigārdur
Şeh-bāz-ı dest-i kudretümüñ şit-i şeh-peri

22/10205

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Lülü dişüñ letāfeti hāk itdi gevheri
Şirın lebüñ helāveti māt itdi sükkeri
- 2 İnsan degüldür ey peri anlar hācer dürtür
Kim nisbet itdi la'lüne yāķūt u aķmeri
- 3 Şām u seherde şem'i ruħuñ mihr-i şevkine
Raķ eyler idi çerħa girüb şems-i hāveri
- 4 Göz yaşı içre ğarķa varır ol semek gibi
'Aşķuñ odınuñ olalıdan cān semenderi
- 5 Virmez Hāfı vişalüñi yüz hūr-ı cennete
Almaz lebüñ zülāline biñ havz-ı kevşeri

22/11²⁰⁶

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Rüy-ı zeminde görelî sen mâh-peykeri
Ditrer felekde zerre gibi şems-i hâveri
- 2 Zühre mügannî kıldı özün bezmüne şehâ
Mâh oldu şevk-ı haddüne cân ile müşteri
- 3 Bâd-ı nesîm-i şubh kapuñdan haber virüp
Şahn-ı çemende serv ile ditretti 'ar'arı
- 4 'Âşık rakib kapuña varduğın istemez
Mü'min tavâf-ı hacca kıomaz zire kâfiri
- 5 Bir mehlikâyâ oldu muğârîn Hafî bu gün
Burc-u şerefde yine tülû' itdi ahteri

22/12²⁰⁷

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Sevdüm cihânda cân ile bir mâh-dilberî
Kim nûr u fer yüzinden alur şems-i hâveri
- 2 Zülfine uğradı meger irdi nesîm-i şubh
K'âfâka töladi rîhe-i müşğ ü 'anberi
- 3 Zülfün ne şâh-bâz-ı siyeh-per dürür kim ol
Ruhsârûñ âteşinün olubdur semenderi

²⁰⁶ 572b B: Ve-lehü Kezâ.

²⁰⁷ 573a B: Nazîre-i Sükkerî.

- 4 Sākī bahar-ı ‘ömrümüze irmedin hazān
Devr-i hazāndur al ele devr eyle sāgarı
- 5 Naql eylerüm hadīs-i lebūñ nūş-ı bādedür
Mecliste lā-cerem hoş olur nuql-i Sükkerī

22/13²⁰⁸

Mef’ülü fā’ilätü mefā’ilü fā’ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Ben serve nice beñzedeyin kıadd-i dilberi
Tūba vü sidre olmaya anuñ beraberı
- 2 Bir vech ile tarāveti vardur yañağınuñ
Pejmürde gösterirse revādur gül-i terı
- 3 Müşgin saçını dām düzüp murğ-ı cān için
Bağlar ucına dāne-i hāl-i mu’anberi
- 4 Haţţ-ı siyahı ‘aksini eşkümdedir gören
Şan kim geçer cihān şuyını Hind leşkerı
- 5 Bir dil-rubāya bağladı göñlüni Āhī kim
‘Aynına gelmez iki cihānuñ güzellerı

22/14²⁰⁹

Mef’ülü fā’ilätü mefā’ilü fā’ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Ger tır-i hecr ile çıka cān tenden ey peri
Çıkmaz göñülden ölmek ile gamzeñ oqları

²⁰⁸ 573a B: Nazīre-i Āhī.

²⁰⁹ 573a B: Nazīre-i Fiğānī.

- 2 Gökler yüzine çekmege zencîr-i zer düzer
Şanmañ şerâredür ki şaçar ahum ejderi
- 3 Julîde mü başumda siyeh şemledür baña
Ġam tekke-gâhınuñ benem ey şeh khalenderî
- 4 Vay ki süründü aşığı yukarı kirpügüm
Cârub olup süpürmege dergâh-ı dilberi
- 5 Kâfir raķîbi yırtıp atup itmege helâk
Oldı Figânî pîşe-i ‘aşkuñ Gażanferi

22/15²¹⁰

Mef‘ülü fâ‘ilätü mefâ‘lü fâ‘ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Ğammâm gibi odlara yaķub o çâkeri
Ķânuma girdi girmedi Ğammâma ol peri
- 2 Bir himmet eyleñ ola ki hammâma gire yâr
Ey başı kaba yalıñ ayak Rüm erenleri
- 3 Ğalvetde nür görmek ise kaşdı zâhidüñ
Ğammâm içinde görsün o mâh-ı münevveri
- 4 Ğammâm içini beñzedeyin cây-ı maşşere
Kim olur anda şâh u gedânuñ berâberi
- 5 Yahyâ şu koymağ içün ayağına ol mehün
Ġüyâ ki taş idindi felek mihr-i enveri

²¹⁰ 573a B: Ve-lehü Kezâ.

* Yahyâ Beg Dîvânı, s. 570, no: 474.

4a beñzedeyin: beñzedürin.

22/16²¹¹

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Lâyık mıdur tırâş idesin ol haţ-ı teri
Rûmuñ yüzi şuyıdur efendüm yeñiçeri
- 2 Görmezden evvel ay yüzini sevdi yıldızum
Eyvâh eger görünür ise baña ol perî
- 3 Bir meyli oldı sâ'id-i sîmîn-i sâķînüñ
Olmuş durur kadeh aña Câm-ı Sikenderî
- 4 Güldükçe çâh olur iki yanında rüyınuñ
Düşerse Yûsuf-ı dil aña yiridür yiri
- 5 Bir gün miyân-ı yarı kinâr itmek istedüm
Çanuma girdi ortaya şoķuldı hañçeri
- 6 Maħbûbı kocmañuz diyü eyler naşihâti
Yahyâ yinür şanur sezerin şöfi dilberi

22/17²¹²

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Ferhâde dime 'âşık u Mecnûne 'aşķ eri
Ol tağa düşdi derd ile bu gezdi serseri

211 573b B: Ve-lehü Kezâ.

* Yahya Beg Dîvânı, s. 566 no: 467.

3ab 3. beyit divanda 6. beyittir.

5ab Baħr -i fenâda ğayrıları yüze gelmesün
Tutsun cihân yüzini kamu Rûm erenleri

212 573b B: Nazîre-i Nâ'î.

- 2 Kaını benüm dilümde olan sūz-ı ‘aşk kim
 Bir āh ile yağa dil-i sengin dilberi
- 3 Ceng eyledüm raķīb ile kūyunda dūn seher
 Bir gūn benüm elümde o seg terk ider seri
- 4 Yoldaşlık itdi baña raķībūñ betin şıdı
 Dāim yüz aqlığında görem tıg-ı dilberi
- 5 Dür düşdi sözlerūñ dişi vaşfinda dilberūñ
 Nā’ti didiler ise n’ola saña cevheri

22/18²¹³

Mef’ülü fā’ilātü mefā’ilü fā’ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Gördüm bir āsitānede bir hoş kalenderi
 Tuydum kapuyı gözlemezim ben kalan deri
- 2 Bir pā-bürehne baş açuk abdāl olmışam
 Örtü döşek yiter baña bābında bir deri
- 3 Oldum cihānda başuma sulţān iken anuñ
 Bir boynı bağlu bendesi mānend-i Hāyderi
- 4 Ol tāc ile serine anuñ eylesün nazār
 Görsem diyen kimesne cihānda şadef içre cevheri
- 5 Dervīşī oluban şu ki aña tıraş olur
 Devletlüdür cihānda anuñ Zātī’ya seri

²¹³ 573b B: Nazīre-i Zātī.

* Zātī Dīvānı, IIIc., s. 372 no: 1581.

1b gözlemezim: gözlemezim.

4b Divandaki şekline göre tamamlanmıştır.

5a ki: kim.

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/+ -- +/- + -

- 1 Tā gördi çeşmi şevk ile sen şuğ-dilberi
Oldı bu cism-i ğam-zededen cān u dil beri
- 2 Bedr-i tamāma nakş irüşür urşa her zaman
Hürşid-i tal'atun ile lāf-ı berāberi
- 3 Servün ne cānı ola ey rüh-ı revān-ı dil
İde o kāmēt-i revānla da'vā-yı hem-seri
- 4 Luṭfile lāle haddüñe ter gelse dir gören
Şebnemle oldı pür şanasın kim gül tarı
- 5 Olmaz beşer Ferīdī bu hüsni u cemā'lillah
Var ise ol melekdür vu ya hūr u ya peri

Nev'-i āher.

X 215

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Olmayaydum 'āleme 'aşkuñla rüsvā kaşki
Gülmeyeydi ḥalüme hecrüñde a'dā kaşki
- 2 Zāhıde 'aşkuñ gamun hem-hāl şandum söyledüm
Kılmayaydum dürdümi bī-derde ifşā kaşki
- 3 Berd-i zülfüñden ne miḥnet çekdügin bilseñ göñül
Başuña kākül gibi düşse bu sevdā kaşki
- 4 'Āşık-ı ser-mest olan bilmez dü 'ālemden haber
Aña hergiz olmasa dünyā vü 'uqbā kaşki
- 5 Maḥrem-i esrār-ı ma'na hem-zebān-ı ḥāl yok
'Aşk sırrın kılmasañ Bākī hüveydā kaşki

215 574a B: Nev'-i āher.

* Bākī Dîvânı, s. 409, no: 496.

4 Ğam çeken māl ü metā-ı dehr-i bī-bünyād içün
Neydügin bilse me'āl-i ḥāl-i dünyākāşki.

4a 'Āşık-ı: 'Aşk ile.

6 Cām-ı 'aşkuñ cür'asın kılsañ bu bezm ehline feyz
Şulḥa müñcer olsa bu bī hüde gavğa kaşki

NEV'-İ ĀḤAR DER BAḤR-I
FE'İLĀTÜN FE'İLĀTÜN FE'İLĀTÜN FE'İLÜN

23216

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + -- /+ + -- /+ + -- /+ + -

- 1 Aḥ kim yār bozup kâide-i yârlığı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākârlığı
- 2 Gözi cāzūlīg ile fitneler uyarmağ için
Vardı nāz uyḥusına gözle bu seḥḥârlığı
- 3 Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necât
Yetişüb Hızr-ı ḥaṭuñ eylemese yârlığı
- 4 Birez eğlen bizi ḥāk eyleme ey ḡam ki nigâr
Dem ola bir gün aña eski hevâ-dârlığı
- 5 Öykünürüm dir ise gonca lebüñe ne 'aceb
Söyledür aḡzına ne gelse göñül ṭârlığı
- 6 Gelüñ āvāze-i ney ü cengle mey nūş idelüm
Şalalum 'āleme āvāze-i mey-ḥōrlığı
- 7 Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle şaḳın
Ḳoma ger 'ārif iseñ rāh-ı kem-āzârlığı

²¹⁶ 574a B: Ez-ān-ı Aḥmed Paşa.

Bu gazel divanda yoktur.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ağzuñuñ zerrece yok çünki vefā-dārlığı
Birdür ey dōst anuñ yoqluğıyla vārlığı
- 2 Dehenüñden leb-i cān-baḥş kime ola naşīb
Cānı yoqdur yaradan etmeyucek yārlığı
- 3 Delüden uşlu ḥaber nüş idegör cām-ı şarāb
Nice bir ‘aql u kifāyet ko bu hūş-yārlığı
- 4 Şacı mārın kesüb olmuş gözi bīmār velī
Virmemiş kılcā zarar ḥüsnine bīmārlığı
- 5 Ben dimezdüm ki ḳapuñ iki cihāna değıšem
Nideyin devr-i zemān eyledi ğaddārlığı
- 6 Leb-i vaşfında sözüñ sükkerini çıkarırum
Ḳanı tütī ki kıla cān ile ḥarīdārlığı
- 7 Şekerin leblerini kāğıda bürer ki şata
Be kim öğretti Necātī’ye bu ‘aṭṭārlığı

217 574a B: Nazīre-i Necātī Beg.

* Necātī Beg Dīvānı, s. 495, no: 561.

1b yoqluğu vü varlığı.

2a baḥşunu itmiş izārı.

3b aql u: aqla.

6a sükkerini çıkarırırım: biz şekerin çıkaruruz.

6b kıla: ide.

7a leberini: sözlerini.

8 Bülbül-i mest gibi başla dil-āzārlığı
Şan‘at idindi çün ol ğonca dil-āzārlığı

23/218

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ol lebi gonca çün arturdu dil-âzarlığı
Sen de bülbül gibi kııl turma dilâ zarlığı
- 2 Eli yufka iremez kaddüñe ey şah çınâr
Gelmesün dünyede kul başına el țarlığı
- 3 Käkülün bend ile dil aldı bedenden bu gice
Görmedi kimsene ‘ömrinde bu ‘ayyârlığı
- 4 Serv-i kaddüñdeki tıfl-ı dili bu ejder-i zülf
Öldürür Hızr-ı hațuñ itmez ise yârlığı
- 5 Fürkâtünde gamuña Zâtî gönül virse n’ola
Nağd-i kalb ile görürler gice bazarlığı

23/3219

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Niçe bir çeşmün ide cāna cefâ-kârlığı
Niçe bir eyleyesin cāna cefâ-kârlığı
- 2 Çäre bulmayı beni dil gamını itdi kabul
Virmesün Hâk kulına dünyede nâçârlığı

²¹⁸ 574b B: Nazîre-i Zâtî.

* Zâtî Dîvânı, s. 377, no: 1591.

1b Turma bülbül gibi kııl sen de dilÂzarlığı.

²¹⁹ 574b B: Nazîre-i Hâlim Çelebi.

- 3 Niçe kim cānuma zūlm eyledi aǵyārlıǵı
Āh kim yār baña eylemedi yārlıǵı
- 4 Leblerüñ buse şatar cāne şeker diyü qadīm
Hüsn ili şāhı iken eyleme ‘aṭṭārlıǵı
- 5 ‘Aşqa düşdüñ diyu dilden şağın incinme Ḥalīm
Ġam-ı dilber de saña eyledi ġam-ḥārlıǵı

23/4220

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Var iken ḥaṇçerinüñ ‘aşıqa dil-dārlıǵı
Ġam degül eylese peykānı dil-āzārlıǵı
- 2 Dili dil-ber yapar aǵyār yıqılsun gitsün
Gelmesün görmeyelüm kendüye mi‘mārlıǵı
- 3 ‘Aşqa Maşşūr eger olmasa fermān-berdār
İḥtiyār itmez idi kendüye ber-dārlıǵı
- 4 Cānı bāri virelüm būs-ı dehān-ı yāra
‘Āqıbet yoqluǵa tebdil iderüz varlıǵı
- 5 Ḥāl u ḥaṭ milket-i Rūm üstine leşger çekdi
Virdiler kākül-i müşgīnūñe ser-dārlıǵı
- 6 Kāseler şun bize meclisde ġınā virmez ayak
Sağıyā ḥāṭırı teng eyledi el ṭarlıǵı

²²⁰ 575a B: Naẓıre-i Bākī.

* Bākī Dıvānı, s. 408, no: 495.

4a Virelüm cānı dilĀbūs-ı dehān-ı yāre.

- 7 Zer-ger-i kāmīlīdür şan‘at-ı şī‘rūñ Bākī
Nīc’olur gel berū seyr eyle qalem-kārlığı

23/5221

Fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Ögredür gānzelerūñ çeşmūñe seḥḥārlığı
Añdurur ḥāl u ḥaṭūn ṭurreñe ṭarrārlığı
- 2 Jāle naqđın n’ola ḥarc eylese mührūñe çenār
Var durur devr-i ḥazānda elinūñ ṭārlığı
- 3 Başum üzre dikilürse n’ola āhum ‘alemi
Virdi sulṭān-ı muḥabbet baña ser-dārlığı
- 4 Naqđ-i cān ver alı gör derdini dir göñlüme dil
Pend idüp oğlına ışmarladı bāzārlığı
- 5 Cām-ı Cemşīd fenā buldı diyū bezmde ney
Diñmedi şubḥa degin nāle kılub zārlığı
- 6 Sīne-ber-sīne idün yārla تنها bu gice
Pirehen etmese ger arada ağıyārlığı
- 7 Māni-i vaḳti dūrür şūret-i şī‘rūñ Raḥmī
Āferin destine gösterdi qalem-kārlığı

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
 + + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Dil-i mecrūhuma yitmez midi erkārlığı
 Bir yañadan ide tıgıñ da dil-āzārlığı
- 2 Āh kim tıg-1 sitem kār ider oldu cāna
 Çeşm-i mestūñdür iden bunca sitem-kārlığı
- 3 Ser viren dār-1 ser-i zūlfūñe Mañşur gibi
 Ehl-i ‘aşk içre alur boynına ser-dārlığı
- 4 ‘Āşıkā firķat ü vuşlat n’ola yek-sān olsa
 Bir görür ehl-i fenā yoķluğ ile varlığı
- 5 Tiğ-1 zerrīn olalı āteş-i āhum ‘alevi
 ‘Aşķ sultānı baña virdi silah-dārlığı
- 6 Açılır pertev-i mihr ile seşer gonca-i bāğ
 Nitekim vūs‘at-1 dinār ile el ũarlığı
- 7 ‘Ulvī’yi bāde-i ‘aşķuñ katı maħmūr itmiş
 Haşre dek gitmeye gibi anuñ efkārlığı

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
 + + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Gül yüzüñde görelī haṭṭ-1 cefākārlığı
 Her ‘azīz alınına çekdim raķam-1 ḥ‘ārlığı

²²² 575a B: Nazīre-i Ulvī.

²²³ 574a B: Nazīre-i ‘Aṭāyī.

- 2 'Arızuñ gāh-gehī gülşenini eylese arz
Bülbül-i cāne raqīb eylemeye h̄arlıgı
- 3 Baña gam yidürür ü yir beni anuñ gamı hem
Dilberüñ āh ki budur bize gam- h̄arlıgı
- 4 Ol gül endām dil āzarlıg eyler lā-bud
Sen dağı bülbül-vār eyle dil-āzarlıgı
- 5 Dōst cevriñi 'Aṭāyī'ye işidüp düşmen
Gitdi şanmış aradan qa'ide-i yārlıgı

23/8224

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Yine 'uşşāka şabā kıldı hevādārlıgı
Büy-ı zülfüñ getürüb eyledi hoş yārlıgı
- 2 Haṭ ki naqş itdi ruḥuñ şafḥasına beñlerüñi
Yazdı levḥ itmege ta'lim cefākārlıgı
- 3 Dām-ı zülfinden anuñ biz nice cān kırtaravuz
Müşkil olur ki qatı ['aşq] giriftārlıgı
- 4 Çemen-i dehrde yok çünki dikensüz gülşen
N'ola küyuñda raqīb eyler ise h̄arlıgı
- 5 Zār zār inledügi hoşça gelürmiş yāra
Cā'ferā cehd idüben artura-gör zārlıgı

224 574a B: Nazire-i Cā'fer Çelebi .

* Ca'fer Çelebi Dıvānı, s. 421, no: 213.

2a beñlerüñe: beñlerle

5a inledügi: inledüğüñ

23/9²²⁵

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlığı
Gerçi harc eyledi dil yoluna her varlığı
- 2 Destim irmedi miyānıña kemer ānı kucar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nāçārlığı
- 3 Niçün işitmeyesin āh u figānumı benüm
Yohsa hoşça mı gelür ‘aşkuñ ile zārlığı
- 4 Dirdüm ben ki çapuñdan meger ölüm ayıra
Baña bu çarh-ı felek eyledi ğaddārlığı
- 5 Bu Muħibbī’yi görüp itme firār ey yüzi gül
Ne içün unudasın eski vefādārlığı

23/10²²⁶

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 İdeli devr-i kamerde gözi mekkārlığı
Dil-i ‘uşşāka kamū irdi sitem-kārlığı
- 2 Bağlayub luṭf yoluñ hışm ile ol serv-i revān
Terk idüp yārlığı gösterir ağyārlığı
- 3 Eşer-i mihr ile olmuş iken bende nevāz
Neden unutdı ‘aceb ol perī dil-dārlığı

²²⁵ 574b B: Nazīre-i Padişāh-ı ‘Alem-penāh

Bu gazel divanda yoktur.

²²⁶ 574b B: Nazīre-i Şāhidī

- 4 Ruḥ u zülfünden anuñ mu‘ciz-i Mūsī görünür
Gözi Fir‘avn gibi ideli şehhârlığı
- 5 Hāk u hūn içre koduñ çünki nazardan düşürüp
Derd ile irdi göge Şāhidī’nüñ zârlığı

23/11²²⁷

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Āh kim aldı ele yār cefākârlığı
Beñzer unuttı yine kâ‘ide-i yârlığı
- 2 Uyumazam giceler ‘aşkınuñ efkârı ile
Dil-i avâre kıomaz mı daḥi efkârlığı
- 3 Çünki vaşl olmaz imiş zülfüne bend olmasa dil
‘Ādet itdüm şanemâ ben de giriftârlığı
- 4 Zāhid içirmese mey içmek eger dil-bersüz
Terk idem gibi degül ben bu günâh-kârlığı
- 5 Her kaçan vaşl-ı metâ‘ını mezād eyleseler
Naḳd-i cān ile kıomaz Hıdırī ḥarī-dârlığı

23/12²²⁸

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Saña arturdı çün ol gonca dil-âzârlığı
Sen de eksük kıoma kūyunda dilâzârlığı

²²⁷ 574b B: Nazîre-i Hıdırī

²²⁸ 574b B: Nazîre-i Nazmī

- 2 Çünkü eksügi degül yār vefā-dārlığı
Bāri arturmasa vardıkça cefākārlığı
- 3 ‘Aşık oldur kim olup derd ile ser-keşte vü zār
Nerd-i miḥnetde ide döne döne zārlığı
- 4 Deheni yoklığına zerrece şek yok yārüñ
Kıl kadar dahı belürmez bilinüñ varlığı
- 5 İtse ol ḥüsrev-i ḥüsnüñ leb-i şirīnini vaşf
Nazmī cānından ider sözde şeker-bārlığı

23/13²²⁹

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Nizeñ iy şāh-ı ḥüsün alalı ser-dārlığı
Yanuña geçdi kılıç aldı silah-dārlığı
- 2 Mühr-i mihr-i dehenüñ levḥ-i dile derc itdüm
Mühr-kenler göreler anda kalem-kārlığı
- 3 Ḥāceden oқumaduñ Mihr ü Vefā destānın
Yā kim öğretti saña böyle cefākārlığı
- 4 Uyma a‘dāya beni eyleme pā-māl elüm al
Döstlük vaқti durur eyle baña yārlığı
- 5 Naқd-i cān virmek ile pāyuña irişmedi el
Nā-murād eyler imiş kişiyi el tārlığı
- 6 Yār peykām yiter dil beresin urdı dile
Ey rāqīb itme baña sen de dil-āzārlığı

7 'Aşk kaşrını ki Şîrîn yapupdur Ferhād
Virdi sulţān-ı maḥabbet aña mi'mārlığı

8 Sihriyā cevriñi eksük komadı itdi tamam
Yārlıq ancak olur itdi vefā-dārlığı

23/14²³⁰

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

1 Kāndan öğrendi gözün merdümü seḥḥārlığı
Yā kim öğretti [b]u cāzuya bu mekkārlığı

2 Yüzüm üzre sürünüp ser vireyin yoluñda
Ölmedin bir göreyin server-i ser-dārlığı

3 Sāki sür cām-ı sürürü bizi ser-ḥoş eyle
Ola kim gide biraz göñlümüzün ṭārlığı

4 Zāhidā açma yūri 'aybını ḥalkuñ setr it
Ḥulq-ı Ḥaḫdur ide gör sen daḫı settārlığı

5 Bāde-i nābı içersin tolu tolu dāyim
Ey Cedīdī gele terk eyle bu evgārlığı

²³⁰ 575a B: Nazīre-i Cedīdī.

X 231

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Devlet-i İslāmı kesb itmekde taḫṣīr itme kim
Devlet-i bākī ki dirler devlet-i İslāmdur
- 2 'İzz ü cāh u devlet ü iḳbālī mülk-i 'ālemüñ
Olma taḫṣīline rāḡīb kim fenā-encāmdur

Nev'-i diğer

X 232

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

- 1 Esirgemek gerek 'āşık dil-fiğarı
'Ale'l-ḫuṣūş ki bir bī-vefā ola yāri
- 2 Göñüllerini cihān ḫalḳınıñ senüñ 'aşkuñ
Aḳıttı kendüye deryā niteki enhārı
- 3 Ne derd-i 'aşkı bilürsin ne miḫnet-i hecri
Hey āfet-i dil ü cān ḫadr-i ḫüsni bil bārı
- 4 Hemīşe ḫāmet-i bālāñı vaşf ider Bākī
Bülend-mertebe olsa 'aceb mi eş'ārı

²³¹ 575a B: Kıt'a.

²³² 575b B: Nev'-i diğer.

* Bākī Dīvānı, s. 409-410.

2b nitāki: niteki.

3a hicri: hecri.

4 Çemende jāle-durur şanma bülbül-i şeydā
Şuladı eşkile şahn-ı sarāy-ı gül-zārı

NEV'İ ĀḤAR DER BAḤR-I
FE'İLĀTÜN MEĀ'İLÜN FE'İLÜN

24²³³

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ + - - / + - + - / + + -

- 1 Ağzı yār ile zindedür her şey
Ve mine'l-mā'i külle şey'in ḥay
- 2 Gerçi her ādemi mey eyler mest
La'li şevkından anuñ esrür mey
- 3 Ey güli nisbet eyleyen yüzüne
Bu ne sözdür yüzüñden utan hey
- 4 İzi tozu içün düşüp yoluña
Yeler idi şabā yeli der-pey
- 5 Nāleñe hem-dem olmayınca Ḥafī
Nidügin bezm-i gamda bilmedi ney

24/1²³⁴

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ + - - / + - + - / + + -

- 1 Ḥacil olur görürse la'lüñi mey
Serv-ḳaddüñ öñünde *leyse bişey*
- 2 Gördüm oñmaz gönül oda yaḳdum
Ne ḳalem *āḫırī 'd-devā'ül-key*

²³³ 575b B: Ez-ān-ı Ḥafī Edirnevī.

²³⁴ 575b B: Naẓire-i Cem Sultan.

* Cem Sultan Dīvānı, s. 216, no: 314.

- 3 Deleli sinemi hadeng-i cefā
Bî-dil oldum hevāñ odına çü ney
- 4 Kesme çok sevdüğüm kelāmuñı gel
‘Ömrümüñ hāşılını eyleme tay
- 5 Āb-ı luţfuñla zinde olur Cem
Ve mine’l-mā’i külle şey’in hay

24/235

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
+ + - - / + - + - / + + -

- 1 Ölüruz bir dem içmez isek mey
Ve mine’l-mā’i külle şey’in hay
- 2 Deheni zerreye göre ma‘dum
Müya nisbet miyānı leyse bişey
- 3 Benüm ağzumdan āh u nāle kıılır
Remz ile yāre karşı bezmde ney
- 4 Künc-i ğamda beni çoduñ gitdüñ
Yüri hey yār-i bi-vefā yüri hey
- 5 Remzī düşmez saña kabā-yı neşāt
Yaraşur ğam palāsın egnüne gey

235 575b B: Nazire-i Remzī.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

+ + - - / + - + - / + + -

- 1 Ateş-i ‘aşk ile ten-i pür-key
Bir benek cāmedür dilesen gey
- 2 Nāleme hem-dem olmak istermiş
Bağrını delmek ile dinleye ney
- 3 Lā‘lüñ āb-ı hayatına dönmiş
Ve mine ‘l-mā‘i külle şey’in hay
- 4 Tübā baş egdi kāmētüñi görüp
Bildim kim olamaz saña hem-pey
- 5 Ey Beḳāyī gönülde gözde ‘ayān
Şemme veche ‘llāh’ dan özge yok bir şey

Nev‘-i diger.

X 237

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Ağlayub iflemeden derd ile dolāb gibi
Oldı çihremde yaşum yolları mizāb gibi

²³⁶ 575b B: Nazire-i Beḳāyī.

5b vezne uymamaktadır.

²³⁷ 575b B: Nev‘-i diger.

* Bâkî Dîvânı, s. 415, no: 507.

3 Başum kesdüğine razıyem ol hūnünüñ
Ayağıñ başsa yüzüm üstine kaşşāb gibi

- 2 Ağlamakdan ğam-ı hicrân ile bî-hûş oldum
'Aqlumı kanlu yaşum aldı mey-i nâb gibi
- 3 Gönlümü rüşen ider şû'le-i dağ-ı 'aşkuñ
Pertev-i meş'ale-i mihr-i cihân-tâb gibi
- 4 Bâd gîsûlarıñ açduqça görünür ruĥ-ı yâr
Bağ-ı cennetde açılmış gül-i sîr-âb gibi
- 5 Şâyed ol servi kenâre getürem ey Bâkî
Varayın yüz süreyin ayağına âb gibi

Ferd

X 238

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dest-mâle nakş ider ger peykerem bir hoş hayâl
Ol hayâl ile umâram yâre idem 'arz-ı hâl

NEV'-İ ÂĦAR DER-BAĦR-İ

FÂ'İLÂTÜN FÂ'İLÂTÜN FÂ'İLÂTÜN FÂ'İLÜN

25239

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Öldürür âhır belâlarla ğam-ı hicrân beni
Ħanlar ağla ey Ħadeĥ ve'y şem'-i meclis yan beni

²³⁸ 576a. B: Ferd

²³⁹ 576a B: Ez-ân-ı Tacizâde Ca'fer Çelebi.

* Tacizâde Ca'fer Çelebi Dîvânı, s. 454, no: 245.

3a yaşıla: yaş ile; gözlerüm: gözüm.

- 2 Cān olupdur dilberüñ müy-ı miyānına esīr
Bir kıl ile bağlamışdur gözleñ ol fettān beni
- 3 Baḳmadum gūn yüzine yaşıla taldı gözlerüm
Gör ne mahrūm eyledi bu dīde-i giryān beni
- 4 Şol hevāya kim şabā ilte gubārum kūyına
İsterem bir gūn öñürdi ḥāk ide devrān beni
- 5 Var iken mecmū'-ı 'ālem deñlü 'aḳlum Ca'ferā
İtdi divāne bahār-ı t'al'at-i cānān beni

25/1240

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Gögsin açar şevḳden öldürmege cānān beni
Kim boğazlar penbe-yile gözleñ ol fettān beni
- 2 Ḳomadum kim dest-būs-ı yāra ire sāgaruñ
Ḳanına girdüm tutasra ta'ñ degül ol ḳan beni
- 3 Görmeyeydüm ruḥları ḥaṭṭın öleydim kāşki
Ne ḳara günlere şaḳlarmış görüñ devrān beni
- 4 Yāre n'itdüm bilmezem āheste āheste gelüb
Zülfüñi taḥrīk ider kim ide ser-gerdān beni
- 5 Ca'ferā ben ḥākdüm şad dağ-ı ḥūn-ālūd ile
Lāle-zār itdi bahār-ı t'al'at-i cānān beni

²⁴⁰ 576a B: Ve-lehū Kezā.

* Tacizāde Ca'fer Çelebi Dīvānı, s. 447, no: 238.

4a Yāre: Bāda.

25/2241

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Āh kim gözden bırağdı ol gözi fettān beni
Vādi-i hicrāna şaldı itdi ser-gerdān beni
- 2 Dōstum öldürmedin gitdüm diyü hayf itme kim
Sen gidelden günde biñ kez öldürür hicrān beni
- 3 Şimdi derd-i yār ile gāyet huzurum var benüm
Hey ma'azallah gerekmez añmasun dermān beni
- 4 Tövbe idüp bādeye kanına girdüm göñlümüñ
Çorçaram kim 'aķıbet bir gün tutar ol kan beni
- 5 Ben ol İshāķum ki şimdi yād idüp her gūşede
Bir nefes dilden düşürmez defter ü dīvān beni

25/3242

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Mihr-i hüsñüñ zerre-veş kim kıldı ser-gerdān beni
Barmagına tolayub hā döndürür devrān beni
- 2 Cān u dilden mihr-i haddüñle yaķub kandiller
Çabrüm özre her gice bekler meh-i tābān beni

²⁴¹ 576a B: Nazire-i İshāķ Çelebi.

* Üsküplü İshāķ Çelebi Dīvānı, s. 317, no: 304.

²⁴² 576b B: Nazire-i Revānī.

* Basılmamış doktora tezi, s. 365-366, no: 461.

- 3 Haṭṭuñi yād itdügüm gördükçe aġyārı bu kim
Ya'ni efsün oġuram azdırmason şeytān beni
- 4 Ra'd-veş zāri kılub yaşlar aġıtdı pīr-i çarḥ
Sen civānuñ derdi ile gördi çün giryān beni
- 5 Kimse bilmezdi Revānī ol nigārı sevdüğüm
Dāstān-ı şī'rüm itdi 'āleme destān beni

25/4²⁴³

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Eyledüñ sen hecr elinden zār ü ser-gerdān beni
Daḥī hem tennūr-ı ġamda eyledüñ büryān beni
- 2 'Āşḫ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni
- 3 Niçe yıldur kim bu dil baġlayup iḥrām-ı ġam
Şimdi irdi Ka'be-i kūyuña kıl ġurbān beni
- 4 Hecr ilinden dōstum ben şol ġadar ġan aġladum
Götürüb elden ele gör gezdürür devrān beni
- 5 Zülfini çevġān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Ṭop idüp başın Muḥibbī diye kim çevġān beni

²⁴³ 576b B: Nazire-i Pādişah-ı 'Ālem-penāh.

Bu gazel divanda yoktur.

25/5244

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Öldürür bir mehlika mihr ile uş devrân beni
Bugün için mi yarattı ol yüce Subhân beni
- 2 Ğarğa virdüm kanlu yaşumdan gözümüñ merdümin
Görinür gözüme kim âhîr kıomaz ol kıân beni
- 3 Baña hod ölmekden artuğdur raķıbüñ ta'nesi
Sen dağı bir yañeden öldürme ey hicrân beni
- 4 Geçdi 'ömrüm âh ile hayfâ ki bir gün gülmedüm
Ol meh-i bî-mihre varup ağıluñuz yârân beni
- 5 Kıane boyansam şafak gibi Sehâyî n'ola kim
Ol vefâsız çarğ gibi itdi ser-gerdân beni

25/6245

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bir meh-i nâ-mihr için çarğ itdi ser-gerdân beni
Gör ne gibi gün için şaklamış devrân beni
- 2 Gördiler şeydâlığum 'aşkuñda zencîr itdiler
Sinesinde cāmı gibi şakladı zindân beni

²⁴⁴ 576b B: Nazire-i Sehâyî.

²⁴⁵ 577a B: Nazire-i VaşfiÇelebi.

* Vasfî Çelebi Dîvânı, s. 147, no: 89.

- 3 Bi-vefā dilber sevüp anına girdüm göflümüñ
orkaram kim nāgehān bir gūn utar ol an beni
- 4 Őükrüm oldur kim görüp hecrūñde hālüm ağlamaz
Şol adar hayrān olur her kim göre hayrān beni
- 5 Ben Őhā ol VaŐfı'yem kim nazm-ı rengīnüm görüp
Őīnesinde naş ider her defter ü divān beni

25/7246

Fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilūn

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Eyleyüp meydān-ı 'aŐ iinde ser-gerdān beni
Őob idüpdür güyyiā dest-i ğam-ı cānān beni
- 2 Baña ey pīr-i muĝān añma Őarāb-ı nābdan
Kim ezelden mest idüptür sākī-i devrān beni
- 3 ar-ı kej-rūdan bilüñ ōlāb-veŐ efgānumı
Ey Őoranlar hālūmi her kim görüp hayrān beni
- 4 Cān virürsem irmeyüp mey-gūn lebine dilberüñ
Dōstlar an ağlasun bu dide-i giryān beni
- 5 İñleşem ğam meclisinde ey Surūrī ğam degül
Ney gibi ūn hecr-i dilber eyledi nālān beni

²⁴⁶ 577a B: Nazire-i Surūrī.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bir mehüñ hecrinden öldüm ağlasun yārān beni
Miḥnet-ābād-ı 'ademde arasun yārān beni
- 2 Cismimüñ ğam kūh-sārı ile nāḥun tīşesin
Dōstlar gören şanur Ferhād-ı ser-gerdān beni
- 3 Yārdan düşdüm cüdā ey kevkeb-i baḥtum meded
Ĝam şebinde eyledüñ ser-geşte vü ḥayrān beni
- 4 Düşmüşem berg-i ḥāzān gibi kanı seyl-i sirişk
Ḥākden bir dem götüre dīde-i giryān beni
- 5 Tīrūñi yir yir sūtün kıl cism-i ğam ābāduma
Yoḥsa seyl-i eşk bir demde ider vīrān beni
- 6 Oḳlaruñdan her taraf cism-i figārum raḳş urur
Veh nice ḥoş bāl ü perdür kim ider perrān beni
- 7 Dürr-i yektāyem Celīlī gerçi oldum pāy-māl
Ḥākden ḳaldırsa n'ola Āşaf-i devrān beni

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Acısun deryā-yı 'Ummān ağlasun yārān beni
Gör nice derde giriftār eyledi Loqmān beni
- 2 Hey ne cāzudur ki tār-ı zülfine dil vireli
Bir kıl ile bağladı sihr ile ol fettān beni
- 3 Hîç çāre bulmadum yolunda qurbān olmağa
Bilmezem yā Rāb ne güne şaklamış devrān beni
- 4 Döne döne cānuma cevr eyledi devr-i felek
Āh kim girdāb-ı ğamda kıldı ser-gerdān beni
- 5 Göz qarardup zülfi zencīrine boyun vireli
Boynı bağlu kul idindi ol şeh-i hubān beni
- 6 Tīri t̄āñ mıdur dü-tā qaddüme olursa 'aşā
H̄ānqāh-ı ğamda pīr itmiş durur cānān beni
- 7 Ol t̄ābībūñ la'l-i cān-bağşından irmezse devā
Öldürtür Yaḥyā kıomaz āḥir teb-i hicrān beni

²⁴⁸ 577b B: Nazire-i Yaḥyā Beg.

* Yaḥya Beg Dīvānı, s. 595, no: 512.

2a cāzū: cādū; dil: cān.

3a Çāre bulmadum o meh yoluna qurbān olmağa.

5b idindi: idipdür.

7a devā: şafā.

25/10²⁴⁹

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Terk iderse za'f ucından nāle vü efgān beni
 Ġam ġubārı içre hergiz bulmaya yārān beni
- 2 Döne döne şevķ ile çarķ ururam her ħalkada
 Devr içinde eyledi bir māh ser-gerdān beni
- 3 'Ālemi seyrān iderken uğradum bir āfete
 Gör ki nice āfete uğratdı bu devrān beni
- 4 Ķanına girdüm vefāsuz yāra virdüm göñlümi
 Ġarķ oldum yaşuma gör nice tıtdı ħan beni
- 5 Kā'be-i kūyında Zātī ol kemān-ebrū mehüñ
 Cān virürdüm 'īd-i vaşla eylese ħurbān beni

25/11²⁵⁰

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bir 'aceb derde giriftār itdi kim devrān beni
 Ne ecel maķbül ider derdā ne ħöd dermān beni

²⁴⁹ 576a B: Nazire-i Zātī.

* Zātī Dīvānı, IIc., s. 311, no: 1487.

1b bulmaya: bulmaz.

5a mehüñ: Ĥālīl.

²⁵⁰ 576a B: Ve-lehū Kezā.

* Zātī Dīvānı, IIc., s. 319, no: 1498.

3b İşte: Uşda.

4a zindān-ı: zindānı.

- 2 Bir ramağdur deprenen cismümde ey cān pāresi
Cismi şihhāt gūyīyā terk eyleyübdür cān beni
- 3 Derd ile şöyle za‘if oldum ki bulmazdı eccl
İşte bak yatur diyü göstermese efgān beni
- 4 Yūsuf-ı şānī iderse dōstlar zindān-ı derd
Gelmeye hergiz temāşā itmege dermān beni
- 5 Eşk-i çeşmümle şerār-ı nār-ı āhum leşkeri
Zātī’yā mülk-i belāya itdiler sulṭān beni

25/12²⁵¹

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 İtdi bir ma‘cūncı garrā dil-rübā hayrān beni
Eyledi yine gubār ile hevā yeksān beni
- 2 Keşf ider yoğdur vilāyetde lebi esrārını
Eyledi hayrānı bir ma‘cūncınuñ hayrān beni
- 3 Ṭurfā ma‘cūn görmek isterlerse ṭās-ı ‘aşğda
İsteyü gelsün anuñ dükkānına yārān beni
- 4 Gördi kim berg-i hāzān gibi döker yaşın gözüm
İtdi faşl-ı gül gibi ma‘cūn ile handān beni
- 5 Zātīyā fark olmazam hergiz Sikender şāhdān
Her gice ma‘cūnı eyler ‘āleme sulṭān beni

²⁵¹ 576a B: Ve-lehū Kezā.

* Zātī Dīvānı, IIIc., s. 316, no: 1494.

25/13²⁵²

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Hidn itdi [kim] felek bir māha ser-gerdān beni
Gör nenüñ gibi gün için şaklamış devrān beni
- 2 Ölürem āhir ğam-ı 'aşkıyla çünkim dōstlar
Dirliğümde ağlasun koñ dide-i giryān beni
- 3 abrüm üzre haşr olunca ra'd kılsun nāleler
Şaçların çözsün bulutlar ağlasun bārān beni
- 4 Şunca demdür beslerem kendü ciger küşem gibi
Şimdi gör kån ağladur bu çeşm-i hūn-efşān beni
- 5 Tövbe itdüm içmeyem şol kån olacağı velī
Ey Faķīrī korķaram bir gün tutar ol kån beni

25/14²⁵³

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Gitdi zūlmetde ķodı dün ol meh-i tābān beni
Añmadı bu kārā günde ol gözi fettān beni
- 2 Düşmüşem çāh-ı ğam-ı zindān-ı hecre vaşl umub
Umaram Yūsuf gibi sulţān ide zindān beni
- 3 Sāğar ağzuñ öpdü içdüm kārā kārā kārānı
Tañ degül her dem tūtarsa dōstum ol kārā beni

²⁵² 576a B: Nazire-i Faķīrī.

²⁵³ 576b B: Nazire-i Surūrī.

- 4 Hū tūdupdur derd-i yār ile ʔābībā haste dil
Qoma billahi gider bed hū ider dermān beni
- 5 Ey Surūrī gerçi her ‘āşık baña bir dīvdür
Ol Süleymān deftere yaza ser-i divān beni

25/15²⁵⁴

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Māh-rūlar mihr ile çarḥ itdi ser-gerdān beni
Bu hevāda ḥāk idiser dōstlar yārān beni
- 2 Āteş-i hicrānda göz yaşı hevā-yı ‘aşk ile
İrmesün vaşla kılısar ḥāk ile yek-sān beni
- 3 Būsītān-ı ḥüsnüñ içre ‘andelibe beñzedür
Gül yüzüñ şevkıyle her kim ki görür ḥayrān beni
- 4 Berg-i ‘ar‘ar gibi luṭf it koma ey şimşād-kād
Tāb-ı ‘aşkuñda teb-i hicrān ile lertzān beni
- 5 Bu kemāl ile Ferīdī ḥüsn-i nazmum görseler
Ḥoş görürlerdi Ḥasan’dan Ḥāfız ü Selmān beni

25/16²⁵⁵

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Meyl-i cur‘añ itdi saķı ḥāk ile yeksān beni
Gör ne āl ile tūtub ḥāk eyledi devrān beni

²⁵⁴ 576b B: Nazire-i Ferīdī.

²⁵⁵ 576b B: Nazire-i Refīķī.

- 2 Çok sözümdür benüm ānuñla irersem eger
Açılıp her bezimde çün söylemiş dīvān beni
- 3 Ol hilāl ebrüyı benden muttaşıl dūr itmesün
İstemez çünkim felek peyveste ser-gerdān beni
- 4 Ney kulağ tutmazdı hecrüñde vücūdum var disem
Ger aña tıyduymasaydı nāle vü efgān beni
- 5 Cāne miñnet kasesin pür pür virür miñnet müdam
Ey Refikī öldüriser sākī-i hicrān beni

25/17256

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Çarğ-var itdi felek devründe ser-gerdān beni
İñledür dolap-veş döne döne devrān beni
- 2 İşigünde nāle vü derdüm görüp itler güler
Nice isterlerse eyle gördiler yārān beni
- 3 Bāde-i la'lüñle bir āşüfte şeydā mest iken
Dōstum esrār-ı 'aşkuñ eyledi hayrān beni
- 4 Firqatünde derd ü gam bir zerre me'nusum geçer
Her biri biñ gam çeker ger görmese bir ān beni
- 5 Şu gibi yüzüñ sürüp eşküñ dökersen Cāmīyā
Var ise ol serv-ğaddür eyleyen giryān beni

²⁵⁶ 577a B: Nazire-i Cāmī.

25/18²⁵⁷

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ğurbete şalup hevā-yı kākül-i cānān beni
Nāfe gibi itdi bu devr içre ser-gerdān beni
- 2 Geçmezem la'li hayālinden hezārān cevr ile
Gerçi kim bīzār ider cānumdan ol cānān beni
- 3 Vaşf-ı hüsnün gül gibi āh itmek ile āh kim
'Āşık itmişdür kulağdan ol gözi fettān beni
- 4 Gice gündüz hizmetinde tururam el kavşurup
Dir dimez kul itdi cāna kendüye zindān beni
- 5 Ol meh-i nā-mihr-i bānuñ zerre gibi Nazmīyā
İtdi devr içre hevā-yı 'aşkı ser-gerdān beni

25/19²⁵⁸

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 İşigüñden dūr idüp çarḥ itdi ser-gerdān beni
Döne döne ağladur her dem ğam-ı devrān beni
- 2 Tīr-i müjgānuñ hayāli ey kemān ebrū senüñ
Ney gibi bağrum delüp her dem ider nālān beni
- 3 Kāra bahtumdur iden ey māh-ı tābānum benüm
Gün yüzüñden ayru her dem ebr-veş giryān beni

²⁵⁷ 577a B: Nazire-i Nazmī.

²⁵⁸ 577a B: Ve-lehū Kezā.

- 4 Şabrsa pāyāna irdi vaşl-ı cānān hōd muhāl
Öldüriser ‘ākıbet bu derd ile hicrān beni
- 5 Hāḡ bilür cān ü cihāndan Nazmī’yā bizār ider
Şöyle kim bir lafz ile yād itmeye cānān beni

25/20²⁵⁹

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Hānçer-i hicrān ile ol ḡamze-i fettān beni
Eyledi mülk-i ademde ḡāk ile yek-sān beni
- 2 Ben nice cān virmeyem mihrine her gün ol melek
Rüz u şeb oldur iden ḡayrān u ser-gerdān beni
- 3 Kā‘be ḡaḡḡı ‘ıyd-ı vaşla ireyin tek rāzıyem
Eylesünler ol kemān ebrū içün ḡurbān beni
- 4 Kül idüp iczāmı ‘ömrüm ḡaşılın virdi yile
Hırmen-ı ḡamda yaḡaldan āteş-i hicrān beni
- 5 Meh gibi mihrī hevāsında yeleden Nāzımī
Yiler oñmaz eyledi ol āfet-i devrān beni

25/21²⁶⁰

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ḗurtarımaz dest-i ḡamdan ḡançer-i hicrān beni
Tİḡ-ı ḡün-āşām ile ḡatlı eylesün cānān beni

²⁵⁹ 577a B: Nazire-i Nazımī.

²⁶⁰ 577b B: Nazire-i Sebzī.

- 2 İtmedüñ cānuñ fedā gördükde cānānuñ diyü
Ġarḫ ider ḫanlı yaşına dīde-i giryān beni
- 3 Baḫmaġa yoḫdur yüzüm her giz cihānuñ rüyına
Şöyle rüsvā eyleyüpdür nāle vü efgān beni
- 4 Naḫd-i cān ister metā'ı vaşlına bilmez dirig
Cāna başa ey gönül ḫalur şanur cānān beni
- 5 Ol dem irüşür ayaġun öpmeye Sebzī elüm
Eyleye çarḫ-ı sitem-ger ḫāk ile yeksān beni

Nev'-i āḫar

X 261

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Çıksa eflāke n'ola āteş-i āhüm şereri
Çarḫdur encüm-i seyyārenüñ ey māh yiri
- 2 Şem'-dān süfresidür hāle degüldür görinen
ḫodılar encüm-i 'aşḫa çeraġ-ı ḫameri
- 3 Gerçi çok ehli geçer şem'-i şeb-efrüz ammā
Şevḫ pervānedür k'oda yaḫar bāl ü perī
- 4 Gözüme 'ālemi göstermez idüm nergiz-vār
Şaḫn-ı gül-şende alaydum elüme cām-ı zeri

261 577b B: Nev'-i āḫer.

* Bākī Dīvānı, s. 419, no: 512.

2b encüm: encümen.

3a; çok: şevḫ.

- 5 Lebine öykünür ol Hüsrev-i Şîrîn-dehenüfî
Bâkî' yâ halk 'aceb mi mezelse şekerî

NEV'-İ ÂḤAR DER BAḤR-I
MEFĀ'İLÜN MEFĀ'İLÜN FE'ÜLÜN

26²62

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Öpülmezseñ ne ğam bu def'a sâkî
Ki şoḥbet bâkî dirler yâr bâkî
- 2 Cihānda mest-i bî-bākem yaḳam çāk
Ki var dilde güzeller iştiyâkî
- 3 Sevād-ı hüsñ içinde ḳaşî yapmış
Biri birine ḳarşu iki tākî
- 4 Bu çerḫuñ laciverdî ḳubbesinden
Göñül buthāne gibidür revākî
- 5 Şeh-i iḳlîm-i nazm olduñ Mesîḫî
Cihānı tutdı sözüñ tımṭurākî

262 577b B: Ez-ân-ı Mesîḫî Beg.
Gazel divanda yoktur.

26/1263

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Gele bir dem kadem baş bezme sākī
Degüldür çün bu demler bize bākī
- 2 'Ömür peymānesi tol mazdan evvel
Tolu sun içelüm cām-ı revākı
- 3 Haṭūñ bir gün cemālūñ şafhasında
Yazar el 'ömrü fāni haṭṭı bākī
- 4 Geçer devr-i hüsnüñ tañ mı ey mäh
Budur devr-i zamanuñ ittifākı
- 5 Haṛiş olma Firākī her vişāle
Ki vardur her vişalūñ bir firākı

26/2264

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Şabāḥ oldı getür var ise sākī
Şabūḥ için giceden ḥamr-ı bākī
- 2 Anuñla muḥkem eyle 'aşk esāsın
Çü fānidür bu ṭāk-ı ṭumṭurākı

²⁶³ 577b Nazire-i Firākī Vāiz.

²⁶⁴ 577b B: Nazire-i Ca'fer Çelebi.

* Ca'fer Çelebi Dîvânı, s. 425, no: 217.

2b ṭāk ṭumṭurākı: ṭāk u revākı.

3a firqāt: ğamdan.

5a Ḥam: ğam.

6b iftirākıñ ihtirākı: iktirānuñ iftirākı.

- 3 Nigārā kaddümi yay itdi firqāt
Muqavves qaşlaruñuñ iştıyākı
- 4 Maqām-i dil-keşüñ şevkiyle ‘Uşşāk
Gezer her dem Şıfāhān u ‘Irākı
- 5 Hām-ı ebruñ ile āhumdan ey dōst
Sıpihrüñ lāciverdī oldı ŧākı
- 6 Çü her vaşluñ firākı var şonıñda
Niçün yok iftirākuñ ihtirākı
- 7 Vişāl olmaz müyesser saña Ca‘fer
Oķı her laħza eş‘ār-ı firākı

Nev‘-i āher

X 265

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - / + + - - / + + -

- 1 Çeng çün nāleme dem-sāz oldı
Sāzlar içre ser-efrāz oldı
- 2 Māhdan çihre-i zıbā-yı nigār
Çeşm ü ebrü ile mümtāz oldı
- 3 Kimse bilmezdi derūnum rāzım
Āh kim göz yaşı gammāz oldı
- 4 Dil giriftār-ı ser-i zülfüñ olup
Şayd-ı ser-pençe-i şeh-bāz oldı

²⁶⁵ 578a B: Nev-i Āher.

* Bākî Dîvânı, s.407, no: 4493.

- 5 Bākī'yā mihr ü vefāsın o mehüñ
Çok ʔama' eyler idük az oldı

NEV'-İ AÇAR DER BAĞR-I
MEFĀ'İLÜN MEFĀ'İLÜN FE 'ÜLÜN

27266

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Yüzüñ dil bülbülinüñ gül-sitānı
Boyuñ cān bağınuñ serv-i revānı
- 2 Güni ey meh yüzüñe beñzedirdüm
Eger sükkerden olaydı dehānı
- 3 Ėam-ı dilber ile cān virmek cihānda
Hemīn ola ʔayāt-ı cāvidānı
- 4 Dehānı rāzını keşf itmedi hiç
Lebinden niçe kim şordum nihānı
- 5 Yüzüñi görmeden 'Adnī ölürse
Senüñ boynuñadur ey dōst ʔanı

27/1²⁶⁷

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Yüzüfdür bāğ-ı cennet gülsitānı
Hırāman kāmētüñ serv-i revānı
- 2 Had ü haṭṭuñ hayālin añduğumca
Oğurum süre-i Nür u Duḡānı
- 3 Nazar kılduğca ağzına görünmez
Şanasın yok gibi durur dehānı
- 4 Nigāruñ yoluna baş oynayanlar
Şehid anlar durur etmeñ gümānı
- 5 Cem'e bu deñlü devlet bes durur kim
Diyesiñ bir kulum varur yegānı

27/2²⁶⁸

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Nice bir eyleyem 'aşq-ı nihānı
'Ayan bilsün cihān sevdüm fülānı
- 2 Delübdür bağrumı ney gibi feryād
Fırāquñ oğı ebrūnuñ kemānı

²⁶⁷ 578a B: Nazire-i Cem Sultan.

* Cem Sultan Dîvânı, s. 212, no: 306.

²⁶⁸ 578a B: Nazire-i 'Amrî.

* 'Amrî Dîvânı, s. 164, no: 1128.

3a zülfüñ: 'aqluñ

- 3 Sihr itdi tılısmin bozdı zülfüñ
Füsün ile haṭ-ı ‘anber-feşānı
- 4 Bilürseñ özge beylikdür süre gör
Güzellik devri dilberlik zamānı
- 5 o lsün ḥasret-i la‘lūñle ‘Amrī
o ıksun acılıqla ṭatlu cānı

27/3269

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Cihānda şevķ u zevķ-i kāmranı
Mey ü maḥbūb u eyyām-ı cevānı
- 2 Nice devr eylesün şol an olası
Demidür kim atavuz ana anı
- 3 Anuñ dirisiyüz dirsek ‘aceb mi
Şarāb-ı nāba āb-ı zindegānı
- 4 Güzol olmayıcak sākī şarāba
Ḥarām olsun dir isem rūḥ-ı şānı
- 5 Hemān ey Ḥayretī maḥbūb u meydür
Cihānda şā‘irüñ rūḥ-ı revānı

269 578b B: Nazire-i Ḥayretī.

* Hayretī Dīvānı, s. 409-410, no: 443.

1a şevķ u zevķ: zevķ u şevķ u.

2a anı devr eylesüñ ol an olası.

3a Anuñ diristiyyüz: Anuñla diriyüz.

27/4²⁷⁰

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Nice şatlu olur yāruñ zebānı
Avurda çekmelüdür her dem anı
- 2 O dilber oñ ne şatlu şatlu söyler
Benüm ağzumda olaydı zebānı
- 3 Baña düzd-i dehānuñ gösterürdüñ
Dilüñ olmasa anuñla nihānı
- 4 Cemālüñ gül-sitānında dehānuñ
Belāgat bülbülinüñ āşiyānı
- 5 Açılur gönça-i ter gülsitānda
Söz açsa Zātī'yā yāruñ dehānı

27/5²⁷¹

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Raķıbi hoş görür dirler vāy ānı
Düşünde görüben hayra yoranı
- 2 Yigitlikde beni pır itdi 'aşķuñ
İlāhī eyle pır ol nev-civānı

²⁷⁰ 578b B: Nazire-i Zātī.

* Zātī Dīvānı, s. 416-417, no: 1653.

²⁷¹ 578b B: Nazire-i Zātī.

* Zātī Dīvānı, s. 428, no: 1673.

578b ve 579a arasında varak veya varaklar eksiktir. Gazel bitmediği halde farklı bir vezin ve kafiyeye geçilmiştir.

5 Saña çok söz gelür ey Zātī andan
Dimişsin āl tūñdür zebānı

- 3 Eger kim ‘ilm-i ihfa bilmeseydi
Nazardan gâib olmazdı dehâni
- 4 Anufla görüşürdüm kuca kuca
Görinse gözüme kılcıca miyânı

27/6²⁷²

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Gel ey cân bülbülinüñ gülsitâni
Şacı sünbül boyı serv-i revâni
- 2 Cüdâ düşdüm dil cân ü cihândan
Görelde sen meh-i nâ-mihr-bânı
- 3 Gözümler gönlüme gelmiş çü gamzeñ
Yere düşmüş kazayı âsumânı
- 4 Tenümde yarı cânım kalmadı âh
Geline nâz ile sen serv-i cânı
- 5 Lebüñ zıkr itse Şâfi yığma kalmaz
Şekerden tuçi-i şîrîn zebânı

²⁷² 578a B: Nazire-i Şafi.

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Fenāya virdi 'āşıklar cihānı
Bulımazlar dehān ile miyānı
- 2 Dahı halk olmamış cānā dehānuñ
Olacaq yirde urmışdur nişānı
- 3 Yine toğrar mehi bu çarĥ-ı müflis
Otuz günde virür bir pāre nānı
- 4 Şaķaluñ geldi vü maĥv oldu zülfüñ
Dimişler ĥatı bākī 'ömri fānī
- 5 Mesīĥī tek sen ađzuñ ile cān vir
Şayılsun yok ĥesābına ķo cānı

²⁷³ 578a B: Nazire-i Mesīĥī.

* Mesīĥī Dîvānı, s. 293, no: 274.

2b urmışdur: urılmış.

3b Otuz günde mi yer bir pāre nānı.

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Cemâlüñ fitnesi tutdı cihânı
Çıkardı perdeden râz-ı nihânı
- 2 Lebüñdür çeşme-i hayvân velîkin
Ki her hayvân-ıtabî'at bilmez anı
- 3 Leb-i lâ'lüñ şarâbın içene şor
Ki kimdir içen âb-ı zinde gâni
- 4 Vişâlüñdür vişâlüñdür vişâlüñ
Na'im-i huld u 'ömr-i cavidânı
- 5 Nesîmî'nüñ mekânı lâ-mekândur
Mekânsız 'âşıkun Hâkdur mekânı

274 578a B: Nazire-i Nesîmî.

* Nesîmî Dîvânı, s. 352, no: 444.

2 Neder 'âşık cihân u cânı sensiz
Ki sensin 'âşıkın cân u cihânı.

2a velîken: velî şükr.

3 Şusamış kanıma lâ'liñ işittim
Bu devlet 'âşık-ı miskîne kanı.

4 Görün şol gâmezeyi kim uykusundan
Uyardı fitne-i âhîr zamânı.

8 Egerçi bî-nişânsın kimse hergiz
Nişânsız bulmamışdır nişânı.

27/9275

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 O dildāruñ nedir bu hüsñ ü ānı
Ki cān virür görenler her dem ānı
- 2 Ele al gül gibi gel cāmı sākī
Geçer devr-i zemān bilürsifñ ānı
- 3 Gözüm yāşı gibi ol serv-i nāze
Revān itdüm revān şu gibi cānı
- 4 İderdüm der miyān ol yāre varam
Eger bir kez kenār olsa miyānı
- 5 İşidüb nazmuñu şād ola Nazmī
Behişt içinde 'Adnī'nüñ revānı

27/10276

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Yanından dūr olanuñ yār-i cānı
Bütün cisminde qalmaz yarı cānı
- 2 Ne sihr eyler 'aceb ol kaşları yā
Gören cān ile qurbān olur ānı
- 3 İçeydi yār qanum qana qana
O demler ey dil dīvāne qanı

²⁷⁵ 578b B: Nazire-i Nazmī.

²⁷⁶ 578b B: Ve-lehū Kezā.

- 4 Geçür 'ömrüñ şafâ vü 'işret ile
Geçer ey dil bilürsen devr-i âni
- 5 Yazaldan kıan yaşıla vaşf-ı la'lüñ
Didiler Nazmî'ye Yâķüt-ı şâni

27/11²⁷⁷

Mefâ'ılün mefâ'ılün fe'ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Seven cân ile sen kıaşkı kemânı
Saña kıurbân olur itme gümânı
- 2 Leb-i la'lüñe mânend olduğıçün
Didiler râķa cânâ rûķ-ı şâni
- 3 Eger naķşın göreydi sen nigâruñ
Ne şuret bağlar idi öle mânî
- 4 Senüñ hecrüñle ey meh dūd-ı âhum
Göge boyar demâdem âsumânı
- 5 Budur sevdüğü ol sen pâk zâtı
Ki sensin Nazmî'nüñ rûķ-ı revânı

²⁷⁷ 578b B: Ve-lehü Kezâ.

Varak eksiktir. Farklı bir vezin ve kafiyeye geçilmiştir.

28²⁷⁸

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

.....

- 7 Biñ dil cān virüsin bir kılna zülfinüñ
Korqaram bir gün Necātī öldürür sevdā beni

28/1²⁷⁹

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ğamzenüñ sihri kılaldañ vālih ü şeydā beni
Āh kim sevdā-yı zülfüñ eyledi rüsvā beni
- 2 Düşdiler mihr-i cemālüne meger göflüm gibi
Kim gidüp 'aql ile şabrum qodılar tenhā beni

278 579a B: Nazire-i Necātī Beg.

* Necātī Beg Dīvānı, s. 520, no: 598.

578b ve 579a arasında varak veya varaklar eksiktir. Divanda bu gazel 7 beyittir.

- 1 Dil-berā sevdā-yi zülfüñ ideli şeydā beni
Gözlerüm yaşı çeker zencire ser-tā-pā beni
- 2 Görmez isem bir gice ey şem'-i cem'ārā seni
H̄asret-ābād-ı 'ādemde şub̄-dem ārā beni
- 3 Qatı yanar yaqılursıñ şem'den pervāne dil
Yaqma billāh dōstum anı esirge yā beni
- 4 Añduğın ey cefā-gār öldürtürsin cevr ile
Niceler ölmişdürür bu derd ile añma beni
- 5 Nitekim bārān olıcak zerreye olmaz vücūd
Ey güneş eşküm dem-ā-dem itdi nā-peydā beni
- 6 Yolına öldüm bir avu topraq atmaz üstüme
Dōstlar bu h̄asret ile ağlasun dtñyā beni

279 579a B: Nazire-i Şāhidī.

- 3 Rā iderdüm rā kaşuñ mekrine düşmeyem diyü
Lîk uğratdı belā tîrine bu kej-rā beni
- 4 Āb-ı çeşmüm ‘āleme destān olupdur ideli
Vird-i ruhsāruñ hayālî bülbül-i güyā beni
- 5 Zülf ü kıddüñ hasretinden ney gibi her māh u sāl
Āh ü nāyleyle geçer leyl ü nehārum vā beni
- 6 ‘Aqlumı zülfüñ hevāsiyle perişān eyleyüp
Hal ü haddüñ gibi od içre kodı sevdā beni
- 7 Şevk ile ey Şāhidî cān virmeyen nāmerd ola
Bir perî ruḡ diye kul it anı yaḡud yā beni

28/2²⁸⁰

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Kıldı sünbül saçlaruñ āvāre vü şeydā beni
Nergis-i ser-mestüñ itdi ‘āleme rüsvā beni
- 2 Kara zülfüñle karar u ‘aql u şabrum gitdi āh
Künc-i ġamda koduñ ey genc-i nihān tenhā beni
- 3 Nergis-i şehlāya teşbih itdigümçün çeşmini
Gözine göstermez ol şūḡ-ı cihān aşlā beni
- 4 Zülm-i sevdāyı ser-i zülfüñ ile cān virsem şehā
Zulmet ābād-ı ‘ademde şubḡ-dem ara beni
- 5 Būse virem diyü sükker ezdi la‘li aġzuma
Şāmīyā bu ‘işve bir gün öldürür derdā beni

²⁸⁰ 579a B: Nazire-i Şāmī.

28/3281

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

-- + -- /- + -- /- + -- /- + -

- 1 Kimseler Mecnün'dan fark eylemez aşlā beni
Nağş-ı dīvār eyledi bu şuret-i zībā beni
- 2 Bunca yıllık kim ciger küşem durur āvāre dil
Uydu her cānāneye āhir qodı tenhā beni
- 3 Yār işigin beklerem gayrı qapuyı bilmezem
Kendü gibi mi şanur mihr-i cihān-āra beni
- 4 Çeşm-i yārı sevdüğümçün yolda ayagum öper
Gözine göstermez iken nergis-i şehlā beni
- 5 Aqçesuz pulsuz Revānī boynı baqlu qluyam
Hīç çeküp çevirmesün bu zülf-i müşk-āsā beni

28/4282

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

-- + -- /- + -- /- + -- /- + -

- 1 Āh kim kıldı şaçufñ āşufte vü şeydā beni
İdiserdür 'āqıbet 'ālemlere rüsvā beni
- 2 Gülşen-i hüsnüfnden ayru derd ile her şubh ü şām
Gül yüzüfndür eyleyen bülbül gibi güyā beni
- 3 Mürdeye cānlar baqlşlar la'lüfñ ey 'İsī-nefes
Bir nefesde tañ degül ger eyleye ihyā beni

281 579a B: Nazire-i Revānī.

* Basılmamış doktora tezi, s.350-351, no: 430.

282 579b B: Nazire-i Sucūdī.

- 4 Būy-ı zülfünden nigārā ḥāşılum virdi yile
Nice bir yilter kuru sevdāya bu sevdā beni
- 5 ‘Āşq-ı dilber hem-demüm olmasa idi bir nefes
Nāle vü āhum Sucūdī aflamaz aşla beni

28/5283

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ey büt-i Āzer niçün azar idersin hā beni
Vā beni ol çeşm-i pür hışmuñ elinden vā beni
- 2 Şubḥ gibi mihrüñi sīnemde şaqlardum velī
Āhum ile kanlu yaşumdur iden rüsvā beni
- 3 Cānum uydı göñlüme göñlüm gözüme göz saña
Baḥtumı gör kim kodi āḥir ten u tenhā beni
- 4 Ateşin sīnem gubārın pāk idüp rāh-ı hevāñ
Eyledi yāşum gibi uş bī serv ü bī pā beni
- 5 Cānı hoşdur didüm ol dilber katında didi kim
Hoş degüldür Şun‘ıyā yā ānı yād it yā beni

28/6284

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Vaşluñ ihsān ile bir gün añmaduñ cānā beni
Böyle kalursa eger bu derd ü ḥasret vā beni

283 579b B: Nazire-i Şun‘i.

284 579b B: Nazire-i Nazmī.

- 2 Yarım ağız yārum aınmadı beni bir luṭf ile
Ağlasun bu ğamdan ölüsem bütün dünyā beni
- 3 Deyr-i ḥüsn içre dil-ārā bir şanem gördüm kim āh
Kıldı ḥayrān naḳşına ol şuret-i zībā beni
- 4 Vaḥdet itmek neydi firḳatde ḥayāl-i yār ile
Bir nefes şol ğam diyen ḳosa eger tenhā beni
- 5 Nazmī'yem kim eylerem yoluında naḳd-ı cān nişār
Ola kim rüz-ı vişāle irğüre Mevlā beni

28/7285

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Āh kim zencīr-i zülfüñ eyledi şeydā beni
Dōstum çoĝ iş dürür almazsa bu sevdā beni
- 2 La'l-i şīrīnūñ senūñ çoĝ açıdupdur cānumı
Gizli işler fāş olur söyletmeĝıl cānā beni
- 3 Ağlasun bu firḳat ile şem'-i bezm-ārā saña
Acısun bu ḥasret ile sāĝar u şahbā beni
- 4 Ger bu miḥnetle ḳalursam hiç şorma ḥālūmi
Ger bu firḳatle ölüsem dōstum aınma beni
- 5 Dōstlar ḳabr-i Faḳīrī üzre nergisler dikūñ
Öldürürse ḥasret ile gözleri şehlā beni

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

.....

- 6 Gerçe kim bizden nihan itdi cemālin ol peri
 Һamdü lillah kim һayāli қomadı tenhā beni
- 7 Ğamzenüñ cellādı kim қаşd ide bir қан itmege
 Biñ dil ü cān çağrışur her yañeden kim hā beni
- 8 Yağsa sükker Aһmedüñ dāim dilinden таñ mıdur
 Leblerüñ şevқи қılır түți-i şekker-һā beni

286 580a B: Nazire-i Aһmed Paşa.

* Aһmed Paşa Dîvânı, s. 325, no: 87.

Eksik varak veya varaklar vardır. Bu gazelin eksik beyitleri varak eksikliği nedeniyle divandan tamamlanmıştır.

- 1 Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā meni
 Vālih ü şeydā қılır bu zūlf-i 'anber-sameni
- 2 Ğoncalar 'İsī demidür diyu çāk eyler kefen
 Leblerüñ şevқи қılahı bülbül-i güyā meni
- 3 Ben dimezdüm mihrüñi 'alemde izhār eyleyem
 Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā meni
- 4 Zūlfünüñ bendin nola boynuma meftül eyleseñ
 Kim hevā-yi 'aşqda her gün tutar һummā meni
- 5 Ğamzenüñ cellādı kim қаşd ide bir қан itmege
 Biñ dil ü cān çağrışur kim her tarafdan ha meni

28/9287

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Kaşd-i katl itdükçe öldürmezsin illā hā beni
Vā beni sen ğamzesi hūn-rīz elinden vā beni
- 2 Arzūyī hāk-pāyundur şabā gibi şehā
Yılduran yollarda dāim bī serv ü bī pā beni
- 3 Zülfüññ bendindedür ger bende vü ger pādşāh
Şanma bu sevdāda ser-gerdān olan tenhā beni
- 4 Şem'-i hūsnüñ pertevī şevķī durur pervāne -veş
Yanduram 'aşķ ateşine bī serv bī pervā beni
- 5 Resmī-i dil-ħasteyem kār itdi derdüñ cānuma
Yā devā kıl vaşl ile hecr ile öldür yā beni

28/10288

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Günde yüz kez görse bilmez ol büt-i ra'nā beni
N'eylesün bir demde biñ şekle koyar sevdā beni

²⁸⁷ 580a B: Nazire-i Resmī Bursevī.

²⁸⁸ 580a B: Nazire-i Ca'fer Çelebi.

* Cā'fer Çelebi Dīvânı, s. 462, no: 253.

5 'Aql u şabr u cān u dilden umduğum bu mıydı kim

Vādi-yi ħasretde koyub gitdiler tenhā beni

6 Naz u istıgnādan ayruķ kimse mi görür gözññ

Öldürürse nāz ile ol gözleri şehā beni

5a sevdāya: şeydāya

5b rüsvā: şeydā

- 2 Kaatre kaatre göz yaşıdur çehersinde jäleler
Ağlar üstümde biten her nergis-i ra'nā beni
- 3 Bir kara kul olmuşamdur sen güzeller şāhına
Dūd-ı āh idüb siyāh ey dōst ser-tā-pā beni
- 4 Ögrene bārī hayalüñdeñ vefā āyīnini
K'ol olupdur gam güninde eglenen cānā beni
- 5 Taş atar tuş olduğı sevdāya cānān tıfldur
Ca'ferā eyler bu sevdā 'ākıbet rüsvā beni

28/11289

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Zülfüne bend eyledi ah ol büt-i tersā beni
Küh-ı gamda eyledi Ferhād-veş şeydā beni
- 2 'Aşkıñı canum gibi sinemde şaqlardum velī
Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm eyledi rüsvā beni
- 3 Rūze-i hicr içre kaldum ben zaif-i haste-dil
İrmez isem 'ıyd-ı vaşluña niğāra vā beni
- 4 Ben helāl itdüm harāmi çeşmüñe kanum velī
Kana girüp kimseyi öldürme gil illā beni
- 5 Ĝarķ idiserdür Muhibbī 'ākıbet dil fülkini
Āhum ile gözlerümden dökülen deryā beni

289 580a B: Nazire-i Padişāh-ı 'Ālem-penāh.

Bu gazel divanda yoktur.

28/12²⁹⁰

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Görse biñ kez günde bilmez ol gözi şehlā beni
Nice bilsün kim 'aceb eşkāl ider sevdā beni
- 2 Dūd-ı āhumdan olur her dem felek saqfi siyāh
Ġarḳ ider iken gözüm yaşı olup deryā beni
- 3 Şabr u 'aqlum gitdi elden cān u dil gitmek diler
Vādi-i miḥnet içinde ḳoyuben tenhā beni
- 4 Gice gündüz zecr ü miḥnet çekdürüp ol bī vefā
Öldürür nāz ile āḫir ol ḳad-i bālā beni
- 5 Şaḳlamaḳ ol pür cefānuñ 'aşḳunı mümkün degül
Ey Muḫibbī idiserdür 'āḳıbet rüsvā beni

28/13²⁹¹

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Yine şeydā eyledi bir müy-ı müşk-āsā beni
'Āḳıbet başdan çıkarur bu ḳuru sevdā beni
- 2 Bir gül-i ra'nā durur her yadla baş ḳoşucı
İtdi bu ḫakī ḳafesde bülbül-i güyā beni
- 3 Eyleyüb 'azm-i sefer bī iltifāt ü bī vedā'
Gitdi tenden cān gibi ḳodı ten ü tenhā beni

²⁹⁰ 580a B: Ve-lehū Kezā.

Bu gazel divanda yoktur.

²⁹¹ 580a B: Nazire-i Ḥadīdī.

- 4 Pārsā vü fāriğ ü āzāde haşırken dırığ
Eyledüñ ey dil yine ‘ālemlere şeydā beni
- 5 Vird idıpdür haşır olunca bu Hādīdī derd-mend
Vā beni ol dilber-i bed-hū elinden vā beni

28/14²⁹²

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - - / - + - - - / - + - - - / - + - -

- 1 Bir şacı leylī ider Mecnūn gibi şeydā beni
Bende çekmişdür müselsel zülfi ser-tā-ser beni
- 2 Lāle kanlara boyandı acıduğundan baña
Çıkdı gözden ağlamakdan nergis -i şehlä beni
- 3 Ey ğam-ı ‘aşğda ölen hāline ağlayan kişi
Ol ölüp kırtıldı gel ağlar isen ağla beni
- 4 Baħr-ı vahdet kıatresiyem ‘azmüm añadur girü
Mevc urup bu vādiye şalmışdur ol deryā beni
- 5 Ey Gedāyī her ne miħnet olsa bendendür baña
Bu ‘acebdür girü benven kıomayın baña beni

²⁹² 580a B: Nazire-i Gedāyī.

Nev'-i diğer

X293

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/- + - +/- -- +/- + -

- 1 Dil derd-i 'aşk-ı yâr ile bezm-i belâdadur
Çad çeng ü nâle ney u ciger hûnı bâdedür
- 2 Ten hâk-i rehde dîde zülâl-i vişâlde
Cân âteş-i firâkda hâtır hevâdadur
- 3 Çucmağ naşîb olur mı miyânuñ kemer gibi
Cânâ niteki hañçer-i hicrân aradadur
- 4 Ferzâne-i cihânsuñ o ruğlarla sen bu gün
Şâhân-ı hûsn atuñ öñince piyâdedür
- 5 Men' eyleme yanuçca sürinsün ço sâye-vâr
Bâkî kuluñ da padişehüm bir fütâdedür

²⁹³ 580a B: Nev'i diğer.

* Bâkî Dîvânı, s. 154, no: 87.

NEV'-İ ĀḤAR DER BAḤR-I
FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLĀTÜN FĀ'İLÜN

29294

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün
-- + -- /- + -- /- + -- /- + --

- 1 Bir büt-i 'ayyār imişsin böyle bilmezdüm seni
Hey nice mekkār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 2 Niçe gündür gonça gibi inqıbāzuñ gitmedi
Ḳātı göñli ṭār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 3 Yaralandı ḥār-ı cevruñle dil ey cān pāresi
Gülşen-i pür-ḥār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 4 İtdüñ oransuz cefālar gelmedüñ inşāfa hıç
Bī-vefā dildār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 5 Ca'fer'e ṭurreñ eliyle yine geçdüñ niçe bend
Baş açuḳ ṭarrār imişsin böyle bilmezdüm seni

²⁹⁴ 580a B: Nazire-i Ca'fer Çelebi.

- * Ca'fer Çelebi Dīvānı, s. 433, no: 225.
- 4 Bir güler yüz gösrettib geçdüñ bize nazüklüğü
Hey ne nāzük yār imişsin böyle bilmezdüm seni.
- 5 Sen gül-i rā'nāyı iki yüzlüdüñ dirdi raḳıḳ
Didügince var imişsin böyle bilmezdüm seni.
- 6 Gösterür ḳaddüñ revişler baña rīv işleri
Serv-i hoş-refṭār imişsin böyle bilmezdüm seni.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Çok kişiyle yār imişsin böyle bilmezdüm seni
Yār-ı pür-agyār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 2 Göñlümi ilkinden alduñ sonra şalduñ ayağa
Vāy ne hoş dildār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 3 anımı ey çeşm-i dilber nūş idersin dir gören
Merdüm-i hun-h'ār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 4 Vāy ne nāzük ab'sın ey la'l-i sükker bār yār
Vāy ne şīrīn-kār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 5 Zihnī'nūñ bir buse virem diyü alduñ göñlüni
Sen ho bir 'ayyār imişsin böyle bilmezdüm seni

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bī vefā dildār imişsin böyle bilmezdüm seni
Māyil-i agyār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 2 Ehl-i dillerden kaçup hercāyilikdür 'ādetüñ
Gördügüne yār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 3 Raħmī yok 'uşşaka dirdi nātuvān göñlüm velī
Didigünce var imişsin böyle bilmezdüm seni

²⁹⁵ 580a B: Nazire-i Zihnī.

5b ho: hod

²⁹⁶ 580a B: Nazire-i Mu'tdī.

- 4 Yüzüme evvel gülüp kan ağladursın ‘âkıbet
Bir ‘aceb mekkâr imişsin böyle bilmezdüm seni
- 5 Âdem olmaduñ Mu‘idî’den kaçarsın ‘âkıbet
Luţfi yok dildâr imişsin böyle bilmezdüm seni

29/3297

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- + - - - /- + - - - /- + - - - /- + -

- 1 Cevri çok dildâr imişsin böyle bilmezdüm seni
Düşman ile yâr imişsin böyle bilmezdüm seni
- 2 Âdem olmaduñ nidem kim âdeme yakışmaduñ
Bir perî-ruhsâr imişsin böyle bilmezdüm seni
- 3 Cānumı nāzüklük ile guşşaya koydı lebüñ
Sen hū şirin-kâr imişsin böyle bilmezdüm seni
- 4 Şu gibi pāk olduğum ol serv-i kıadd görüp didi
‘Âşık-ı dīdâr imişsin böyle bilmezdüm seni
- 5 Dimedüñ bir gün gelüb bu külbe-i aḫzānuma
Ey Ṭarīķī zār imişsin böyle bilmezdüm seni

29/4298

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bī vefā dildār imişsin böyle bilmezdüm seni
Hem dem-i ağıyar imişsin böyle bilmezdüm seni
- 2 Kūşe-i dükkāna geçmişsin nigārā gül gibi
Şahid-i bāzār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 3 Göñlümi nāziklik ile alup inkār eyledüñ
Hey ne nāzük yār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 4 Kāküli vaşfında güftārım görüp dilber didi
Sözde kıl yarar imişsin böyle bilmezdüm seni
- 5 Göñlüni alduñ Revānī'nüñ 'aceb sihr eyledüñ
Sen ho bir sehḥār imişsin böyle bilmezdüm seni

29/5299

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bir vefāsız yār imişsin böyle bilmezdüm seni
Cevri çok dildār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 2 Tırrañuñ her kılı bir baş keser her kūşede
Hey nice tarrār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 3 Göñlün alınca gülersin yüzine 'āşıkıların
Gördüğün aldar imişsin böyle bilmezdüm seni

²⁹⁸ 580a B: Nazire-i Revānī.

Bu gazel basılmamış doktora tezinde yoktur.

²⁹⁹ 580a B: Ve-lehū kezā.

- 4 Būse virem cānuñ alam didüñ ammā almaduñ
Nice bī-iḳrār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 5 Şu yerine ḳanum iḳer çeşm-i maḥmūruñ senüñ
Ne ḳatı hūnhār imişsin böyle bilmezdüm seni

29/6³⁰⁰

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bir vefāsız yār imişsin böyle bilmezdüm seni
Cevri çok dildār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 2 Nūr u ḥüsnuñ 'āleme fer virtür iken dōstum
'Āşıḳuñā nār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 3 Siḥr ü efsün ile alduñ gözlerüñ benden velī
Cāzū-yı sehḥār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 4 Zülf-i müşginün gibi bir başı yüz biñ dili var
Çok bilür 'ayyār imişsin böyle bilmezdüm seni
- 5 Bu Gedāyī derdmendüñ ḥaline raḥm itmedüñ
Şefḳati yoḳ yār imişsin böyle bilmezdüm seni

Nev'-i aḥer

X³⁰¹

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

-- +/ - + - +/ + -- +/ - + -

- 1 Bir ḥüsn daḥı baġladı ḥaṭdan 'izār -ı yār
Eṭrāf-ı baġ ḥüb olur olsa benefşe -zār
- 2 Ebr-i bahār-ı ḥüsndür ol zülf-i mürġ-bār
Yaġdı 'izārı bāġına ḥaṭ şanma zinhār
- 3 Gül-zār-ı ḥüsni olmaz idi böyle sebze-vār
Aḳıtmayaydı yaşımı çok çok o gül -'izār
- 4 Esdürmeyeydi şarsar-ı āhum cefā-yı yār
Mir'āt-ı ḥüsni olmaz idi böyle pür-ġubār
- 5 Bākī 'izār-ı yārda ḥaṭ şanma görinen
Zerrātdur ki mihr-i Münir itdi 'āşikār

³⁰¹ 580b B: Nev'-i Aḥer.

* Bākī Divānı, s. 169, no: 111.

-SONUÇ-

Bu tez, Pervâne Bey Mecmûası'nın 557a-580b sayfaları arasındaki 23 varaklık kısmı ihtivâ etmektedir. Bu sayfalar arasında 114 şâirin 293 gazelini, 6 ferd ve 1 kıt'a'sını transkripsiyonlu metin haline getirmeye çalıştık. Bunları yaparken tüm amaç ve heyecanımız bu mecmûanın tamamlanmasına katkıda bulunmaktı. Yine bir başka gâyemiz matbû dîvânları bulunan şâirlerin dîvânlarında bulunmayan şiirlerini tespit ederek ilim âlemine sunmak, adları duyulmayan şâirlerin adlarını duyurup, şiirlerini tanıtmaktı. Çalışmamızda başarılı olduğumuzu görmek ve neticeye ulaşmak en büyük mutluluğumuz olacaktır.

Tuğba BAŞER

DİZİN

‘ADLİ: 571a/127

ADNİ :578a/188

ĀFİTĀBİ: 561a/38,569a/114

‘AHDİ: 560b/33

AHİ: 566b/78, 566b/79, 573a/148

AḤMED PAŞA: 560b/33, 562a/48, 565a/72, 571a/126, 574a/154, 580a/202

AḤMEDİ: 564a/68

‘AMRİ: 566a/90, 568a/100, 578a/189

‘ADELİBİ: 562a/46

AṬA KADİ: 565b/73

‘AṬĀYİ: 559b/25, 562b/54, 574a/159

BĀKİ: 557a/4, 557b/8 ,558b/14 558b/17, 559a/22, 559b/24, 560a/29, 561a/32, 561a/37,

562a/40, 562a/47 ,562b/50, 563a/57, 564a/63, 565a/71, 567b/96, 568b/103, 569a/109,

570a/117, 570a/125, 572a/137, 572b/138, 574a/145, 574a/153, 575a/157, 575b/165,

575b/168, 577b/184, 578a/187, 580a/207, 580b/213

BEHİŞTİ: 567a/93

BEḶĀYİ: 575b/168

CA‘FER ÇELEBİ: 560a/35, 564a/69, 565b/86, 571b/129, 574a/160, 576a/169, 576a/170,

577b/186, 580a/203, 580a/208

CĀMİ‘İ: 560b/36, 577a/181

CEDİDİ: 575a/164

CELİLİ: 557b/07, 567b/84, 571b/135, 573a/144, 577a/175

CEM SULTAN 575b/166, 578a/189

CEMĀLĪ 573a/141

DAḲĪḲĪ 566b/90, 569b/112

DĀNİŞĪ 557a/2

DERŪNĪ 561b/41, 564b/67, 567b/95

ESĪRĪ 559a/23

FADLĪ 568b/107

FAḲĪRĪ 570a/122, 576a/179, 580a/201

FERĪDĪ 573b/152, 576b/180

FETHĪ 562a/43

FĪĠĀNĪ 573a/148

FĪKRĪ 564a/60

FĪRĀKĪ 577b/186

GEDĀYĪ 580a/206, 580a/212

HADĪDĪ 580a/205

ḤAFĪ 565a/86, 572b/146, 572b/147, 575b/166

ḤĀKĪ 561a/34

ḤALĪM 574b/156

ḤAMDĪ 564b/65, 570a/ 118

ḤARFĪ 566a/89

ḤARĪMĪ 565b/88, 567b/100

ḤĀVERĪ 574a/145

ḤAYĀLĪ 558a/10, 559a/19, 563b/62, 568b/105, 569b/112

ḤAYĀTĪ 560a/31

ḤAYDERĪ 567b/95, 569a/105

HAYRETĪ 564b/66, 568a/98, 569b/114, 578b/190

HELĀKĪ 558b/15

HİDRĪ 566b/91, 574b/162

HUDĀYĪ 569a/108

‘IŞĪ 567a/94

İŞĀK ÇELEBĪ 557b/6, 559a/18, 563b/59, 567a/80, 576a/171

ĶĀBĪLĪ 561b/45

ĶĀDİRĪ 558a/11

ĶASIM 572b/140

KEMĀL PAŞAZĀDE 566a/88, 569b/116

ĶURBĪ 562a/43, 568a/98

LĀMĪ‘Ī 565b/87

MEĀLĪ 566b/92, 572a/130

MECDĪ 55a/1-2

MESĪĦĪ 558a/12, 562a/49, 566a/77, 570a/119, 570b/121, 577b/185, 578a/193

MUĦİBBĪ 559b/26, 562a/52, 563a/53, 567b/83, 568b/104, 572a/130, 574b/161, 576b/172,

580a/204, 580a/205

MUHYĪ 572a/138

MU‘ĪDĪ 570b/123, 580a/ 209

MUṬĪ‘Ī 569a/106

MÜNİR 567a/93

NĀMĪ 561a/46

NĀ‘TĪ 573b/150

NAZİMĪ 577a/183

NAZMĪ 562a/53, 564b/70, 570a/122, 570b/123, 572a/137, 574b/162, 577a/182, 577a/182-183,

578b/195, 578b/195-196, 579b/200

NECĀTĪ BEG 558a/9, 562a/49, 564a/64, 565a/73, 568a/97, 569a/110, 571b/127, 571b/128,
572b/139, 574a/155, 579a/197

NESĪMĪ 578a/194

NĪDĀYĪ 570a/113

NĪHĀLĪ 568a/102

NĪHĀNĪ 557a/1, 568a/101

NĪŖĀBĪ 561b/44

NĪZĀMĪ 565a/84

NUŤŖĪ 563b/62

RAĤMĪ 571a/120, 575a/158

REFĪŖĪ 576b/180

REMZĪ 562b/55, 572a/136

RESMĪ 575b/167, 560b/35, 565a/85, 571a/132, 580a/203

REVĀNĪ 559b/ 26, 561a/39, 564b/66, 565b/74, 565b/75, 571b/134, 573a/142, 576b/171,
579a/199, 580a/211

ŖABĀYĪ 567a/80, 572b/141

ŖABŪĤĪ 558b/20

S‘ADĪ 571a/132

ŖADRĪ 562a/42

ŖĀFĪ 578a/192

SĀĖARĪ 559b/28

SEBZĪ 577b/184

SEHĀYĪ 570b/119, 576b/173

SĪĤRĪ 575a/163

SĪNAN ŖELEBĪ 559b/28

SİNĀNĪ 568b/102

SUBĤĪ 564b/69

ŞUBŪTĪ 560a/27

SUCŪDĪ 579b/199

ŞUN'Ī 579b/200

SURŪRĪ 558b/16, 563a/57, 566b/91, 569b/115, 576b/179

SÜKKERĪ 577a/174

ŞAHİDĪ 574b/147, 579a/161

ŞAMĪ 564a/68, 571b/134, 579a/198

ŞEFİ'Ī 557a/3

ŞEM'Ī 558b/14, 559a/18, 560a/30, 563a/56

ŞEYĤĪ 562b/51, 570a/118

ṬĀLĪ'Ī 563b/58, 566a/76

ṬARĪĶĪ 580b/210

ULVĪ 575a/159

USŪLĪ 563b/60

VĀLĪHĪ 557a/3

VAFĪ 566b//79, 577a/173

VECHĪ 559b/ 24

YAHYĀ BEG 562a/55, 568b/99, 573a/149, 573b/150, 577b/176

ZĀRĪ 560a/30, 557b/5

ZĀTĪ 557b/5-6, 558a/13, 559a/21, 559a/22, 561a/39, 567a/81, 567b/82, 569a/ 111, 572a/131,

573a/143, 573b/143-144, 573b/151, 574b/156, 576a/177, 576a/ 177-178, 576a/178, 578b/191,

578b/ 191-192

ZĪHNĪ 571a/133, 580a/209

ZUHÜRİ 561b/244, 568b/107

BİBLİYOGRAFYA

Âhî Dîvânı. Haz: Necati Sungur. Ank. 1994.

Ahmedî Dîvânı. Haz: Yaşar Akdoğan (Basılmamış doktora tezi), İst. 1979.

Ahmed Paşa Divanı. Haz. : Ali Nihad Tarlan. İst. 1966.

Amrî Dîvânı. Haz: Mehmet Çavuşoğlu. İst. 1979.

Aynur, Hatice, 15.Y.Y Şairi Çâkerî ve Dîvânı: İnceleme-Tenkitli Metin. İst. 1999

Bâkî Dîvânı, Tenkidli Basım. Haz. : Sabahattin Küçük. Ank.1994.

Behiştî Dîvânı, Behiştî, Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni. Haz. : Yaşar Aydemir. Ank. 2000.

Bilecik, FAHRÜNNİSA: Dîvân Mecmûalarında Edirneli Nazmî. İnceleme-Metin-İndeks. İst. 1991. (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Anabilim Dalı basılmamış Yüksek Lisans Tezi)

Cem Sultan'ın Türkçe Dîvânı. Haz: İ. Halil Ersoylu. Ank. 1989.

Erünsal, İsmail E. : The Life And Works of Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi. With A Critical Edition of His Dîvân. İst. 1983.

Figânî ve Divançesi: Haz. : Abdülkadir Karahan. İst. 1966.

Hayâlî Beg Dîvânı: Haz. : Ali Nihat Tarlan. İst. 1945.

Hayretî: Dîvân, Tenkidli Basım. Haz. : Mehmed Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri. İst. 1981.

Helâkî: Dîvân- Tenkidli Basım. Haz. : Mehmed Çavuşoğlu. İst. 1982.

İbn-i Kemâl Dîvânı. Haz: Mustafa Demirel. İst. 1996.

Medhî Dîvânı. Haz: Nezihe Seyhan (Basılmamış doktora tezi) İst. 2000.

Mesîhî Dîvânı. Haz: Mine Mengi. Ank. 1995.

Muhibbî Dîvânı-İzahlı Metin- Kânûnî Sultan Süleyman. Haz. : Coşkun Ak. Ank. 1987.

Necâtî Beg, Dîvânı. Haz. : Ali Nihat Tarlan. İst. 1997.

Nev'î Dîvânı. Haz. M. Tulum-M.Ali Tanyeri. İst. 1977.

Revânî Dîvânı. Haz: Dr. Ziya Avşar (Basılmamış doktora tezi). İst. 1990.

Şeyhî: Divan, Haz. : Mustafa İsen-Cemâl Kurnaz. Ank. 1990.

Usûlî Dîvânı. Haz. : Mustafa İsen. Ank. 1990.

Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divanı. Haz. : Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatçı. Ank. 2001.

Üsküplü İshak Çelebi: Dîvân. Tenkidli Basım. Haz. : Mehmed Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri. İst. 1990.

Vasfî, Dîvân. Tenkidli Basım. Haz. : Mehmed Çavuşoğlu. İst. 1980.

Yahyâ Bey: Dîvân-Tenkidli Basım. Haz. : Mehmed Çavuşoğlu. İst. 1977.

Zâtî Dîvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon Gazeller Kısmı). Haz. : Mehmed Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri. İst. 1987.